

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ
ΓΙΑ ΜΙΑ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΘΙΚΗ
ΜΕ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟ

Οι φαντασιώσεις και τα ψέματα του ανθρώπου χωρίς αυτογνωσία

(Θεμελιακές απόψεις και περιλήψεις)

Μάιος 2015

Σύμφωνα με τους Ευρωπαϊκούς Νόμους και τους Διεθνείς Κανονισμούς για την πνευματική ιδιοκτησία (Ν. 100/1975, 2121/1993 και λοιποί εν γένει κανόνες Διεθνούς Δικαίου), απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η ολική, μερική ή περιληπτική αναπαραγωγή και μετάδοση του συγγραφικού έργου, κατά παράφραση ή διασκευή με οποιονδήποτε τρόπο (μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, φωτογραφικό κλπ.) χωρίς προηγούμενη άδεια του δημιουργού. Για το συγκεκριμένο βιβλίο, ο δημιουργός δεν απαιτεί να ζητηθεί γραπτή άδεια για την αντιγραφή, την αναδημοσίευση, τη μετάφραση και για την εκτύπωση αποσπασμάτων, υπό το σαφή όρο να γίνεται υπόδειξη της πηγής και του δημιουργού και μη κερδοσκοπική χρήση.

All Rights Reserved

© Copyright: Κωνσταντίνος Γ. Νικολουδάκης

18541 Πειραιάς

E-mail: filosofiagr@yahoo.gr, info@kosmologia.gr

Τηλ.: +30 210 4811373 Κιν. +30 6932 77 33 73

Web site : <http://www.kosmologia.gr>

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το καλοκαίρι του 2014 εκδόθηκε σε μικρό αριθμό αντιτύπων το ογκώδες βιβλίο με τον τίτλο “Η παγκόσμια ηθική του εσωτερικού προσανατολισμού” συμπληρωμένο με τον υπότιτλο “Οι φαντασιώσεις και τα ψέματα του ανθρώπου χωρίς αυτογνωσία”. Η έκδοση του βιβλίου έγινε από τον ίδιο τον συγγραφέα (αυτοέκδοση) για λόγους διαφημιστικούς και χρονικής προτεραιότητας στη δημοσίευση αποσπασμάτων του. Πολλές από τις σκέψεις και οι θεμελιακές παρατηρήσεις είχαν καταγραφεί πολλά χρόνια πριν (από τη δεκαετία του '80) και τα σχετικά ζητήματα ήταν καθορισμένα και αναπτυγμένα, πριν ακόμα ξεκινήσει η συγγραφή του. Τα ζητήματα της ηθικής εμφανίζονται αξεχώριστα από αυτά της ψυχολογίας και της κοινωνιολογίας μέσα από αυτό το συγγραφικό έργο. Καταγράφονται πολλές θεμελιώδεις σκέψεις, γνωστές ή νεότερες, μοιρασμένες σε μικρές ομάδες ζητημάτων, οι οποίες όλες μαζί θεμελιώνουν και συνοψίζουν μια παγκόσμια Ηθική με πνευματικές αξίες. Κάτω από το συνοπτικό τίτλο της “Ηθικής” δεν περιλαμβάνονται αποκλειστικά σκέψεις για μια κοινωνική και φιλόνητη συμπεριφορά. Ούτε εκφράζονται απόψεις για συγκεκριμένες ευκαιρίες, που χρειάζεται να εκμεταλλευτούμε για μια κοινωνικά επιτυχημένη ζωή. Επίσης, δεν γίνεται μια ανασκόπηση των φιλοσοφικών σκέψεων, όπως παραδοσιακά έχουν γίνει γνωστές για τα ηθικά ζητήματα και η βιβλιογραφία είναι μεγάλη για να επιλέξουμε. Τα ζητήματα για την ανθρώπινη σκέψη και για τη γνώση συνδέονται στενά με την ανθρώπινη συμπεριφορά, με ψυχολογικές και με κοινωνιολογικές συνέπειες. Η Ηθική ταυτίζεται με μια αμερόληπτη Λογική και με τη διαχείριση της σκέψης, ενώ αναδεικνύονται οι πνευματικές αδυναμίες που παρακινούν τον άνθρωπο σε δράση με φαντασιώσεις, με παράνοια, με βιασύνη και με ανευθυνότητα. Χωρίς αμερόληπτη και ερευνητική σκέψη, χωρίς ειλικρίνεια και επίγνωση για την άγνοια των εξωτερικών πραγμάτων, χωρίς σωστές πληροφορίες και εκτιμήσεις, η ζωή δεν μπορεί να είναι ήρεμη και παρασύρεται σε άδικη και άσκοπη δράση. Οι σκέψεις αυτής της “διανοητικής” ηθικής επεκτείνονται μέχρι τα πολιτικά ζητήματα, αφού οι σχέσεις συνεργασίας συνδέονται με τις σχέσεις εμπιστοσύνης, συνεπώς και με την πνευματική αξιοπιστία και με την ηθική υπευθυνότητα των προσώπων. Έτσι εκσυγχρονισμένη και διευρυμένη, αυτή η ηθική με εσωτερικό προσανατολισμό (και σε σύζευξη με τη σκέψη) στοι-

χειωδώς υποστηρίζεται με τις πιο απλές παρατηρήσεις για τους φυσικούς περιορισμούς στη ζωή και ενοποιείται με τους φυσικούς νόμους (δηλαδή ηθική που δεν αγνοεί την κοσμολογία). Έτσι όπως κάθε άνθρωπος μπορεί να κάνει, χωρίς να είναι καθηγητής ή ερευνητής μέσα σε ένα εργαστήριο. Το σύνολο των απόψεων για τη διαρκή σχέση μεταξύ ανθρώπινης ζωής, δράσης και σκέψης, ενοποιημένες ως μια εκσυγχρονισμένη Ηθική ανεξάρτητης από θρησκευτικές απόψεις, έχει την προοπτική ενός παγκόσμιου μανιφέστου. Οι θρησκευτικές υποβαθμίζονται από την κοσμολογική Ηθική. Αλλά και η γνώση θα πάψει να θεωρείται μονομερώς ως πλεονέκτημα για τη ζωή και την έρευνα... Η παγκόσμια ηθική με πνευματικό προσανατολισμό, “φρενάρει” απότομα τις υπερβολικές προσδοκίες από την Επιστήμη και αποκαλύπτει, πώς οι πνευματικές αδυναμίες γίνονται πλεονεκτήματα για την εξαπάτηση και αναπαράγουν την αδικία στις ανθρώπινες σχέσεις.

Η “παγκόσμια ηθική του εσωτερικού προσανατολισμού” μαζί με ένα δεύτερο τόμο ο οποίος είναι συμπληρωματικός, με σκέψεις για τον ευρύτερο κόσμο (με κοσμολογικά ζητήματα), αποτελούν ίσως το μοναδικό εναλλακτικό έργο για μια ερμηνεία του κόσμου με παρατηρήσεις της παγκόσμιας εμπειρίας, πακέτο με την ανθρώπινη ζωή και με συνέπειες για την οργάνωση της κοινωνίας. Το πλήρες συγγραφικό έργο εκτείνεται σε πολλαπλάσιο αριθμό σελίδων. Μια έκδοση του βιβλίου σε μεγάλο αριθμό αντιτύπων και γραμμένο στην ελληνική γλώσσα, δεν μπορούσε να υποστηριχτεί οικονομικά από το συγγραφέα. Από την πλευρά του αναγνώστη, θα χρειαζόταν αρκετός χρόνος μέχρι να το διαβάσει και να το κατανοήσει συνολικά, και για να μη χαθεί η σκέψη του σε μερικές σειρές που τράβηξαν την προσοχή του. Εδώ στο σύντομο βιβλίο έχουν επιλεγεί οι θεμελιακές απόψεις και το ψηφιακό βιβλίο προσφέρεται από το συγγραφέα και εκδότη δωρεάν. Για την εμπορική έκδοση του συντομευμένου βιβλίου “διακήρυξη για μια παγκόσμια ηθική με πνευματικό προσανατολισμό” έχουν συμπεριληφθεί επιπλέον απαραίτητες σκέψεις σε μεγαλύτερο αριθμό σελίδων.

Κ. Γ. Νικολουδάκης

ΟΙ ΘΕΜΕΛΙΑΚΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗΣ

Ζωή, Άνθρωπος και Κοινωνία. Η πνευματική επανάσταση για μια ηθική ζωή χωρίς αυταπάτες και ψέματα (με αυτογνωσία). Η πνευματική επανάσταση για ένα ηθικό κράτος (χωρίς απατεώνες, χωρίς εκβιαστές και χωρίς καταχραστές της εμπιστοσύνης, είτε ξεχωριστά ως άτομα είτε ομαδικά και με νομική κάλυψη).

<•> Δεν μπορούμε να εξισώσουμε όλες τις απόψεις, όπως αν όλες επιβεβαιώνονται το ίδιο εύκολα και μέσα στον κοινό κόσμο. Δεν μπορούμε να ακούσουμε όλες τις απόψεις και τις απαντήσεις με την ίδια πιθανότητα να είναι σωστές. Κάποιες απόψεις είναι πιο φανερές, πιο πιθανές, πιο απλές, πιο κατανοητές, πιο σύντομες, επαληθεύονται πιο εύκολα και ενισχύονται με παρατηρήσεις που γίνονται από όλους. Α.χ. λίγοι θα στοιχημάτιζαν ότι αύριο ο ήλιος δεν θα ανατείλει. Κάποιες άλλες απόψεις δεν είναι φανερές στον κόσμο που ζούμε. Χρειάζονται υπολογισμούς, δεν είναι σύντομες και απλές, το λεξιλόγιό τους δεν είναι κατανοητό, χρειάζονται ένα εκπαιδευμένο πνεύμα, δεν επιβεβαιώνονται με παρατηρήσεις έξω στον κόσμο, αναμιγνύονται με τη φαντασία και περισσότερο είναι προβλέψεις και μαρτυρίες λίγων προσώπων. Η ερευνητική σκέψη εμποδίζει τη βιαστική βεβαιότητα για τις πληροφορίες και προετοιμάζει για τη διάψευση των εκτιμήσεων. Η ερευνητική σκέψη δεν είναι μόνο μια προσπάθεια στη θεωρία και χρήσιμη μόνο για τη φιλοσοφία. Είναι απαραίτητη για να μη χαθεί η ζωή με τις τυχαίες εμπειρίες, με άσκοπες δράσεις και με τα προβλήματα που προκαλούνται από την ανεπάρκεια των πληροφοριών και την αναξιопιστία αυτών.

<•> Πριν μιλήσουμε για τα προβλήματα του ανθρώπου και για τις ανθρώπινες σχέσεις χρειάζεται να σκεφτούμε λίγο την έννοια του “ανθρώπου”. Δεν γίνεται να παρατηρήσουμε σωστά τι ζώο είναι ο άνθρωπος, χωρίς να παρατηρήσουμε πόσο διαφορετική είναι η δική του ζωή από των άλλων βιολογικών ειδών. Και δεν θα νοήσουμε σωστά τι είναι ο άνθρωπος, αν δεν δείξουμε σωστά τι είναι αυτό που αξιοποιεί και έτσι αυτός “φεύγει” από όλες τις άλλες ομάδες των ζωντανών οργανισμών.

<•> Το πνεύμα και η σκέψη παρατηρούνται ως επίκεντρο της ανθρώπινης ζωής και όχι σαν ένας άγνωστος φορέας για τη γνώση, ούτε σαν ένα όργανο

για τη δράση του βιολογικού σώματος. Ζωή και σκέψη χωρίς δράση μπορούν να προσφέρουν νόημα στον υλικό κόσμο, ενώ δράση χωρίς ζωή και σκέψη τι περισσότερο θα ήταν από μια μεταβολή; Αναγνωρίζουμε τον εαυτό μας σαν βιολογικό σώμα και από μια άμεση/εσωτερική αντίληψη, χωρίς την οποία η ζωή δεν θα ήταν κάτι περισσότερο από αναπαραγωγή μορίων. Η ζωή με το βιολογικό σώμα του ανθρώπου συμπεριλαμβάνει και τον αόρατο φορέα των σκέψεων, που εδώ ονομάζουμε με τη λέξη “πνεύμα” και θα μπορούσε να προτιμηθεί μια άλλη σχετική λέξη, όπως η “νόηση” ή ο “εγκέφαλος”. Με τέτοια ολοκληρωμένη έννοια για τη ζωή του ανθρώπου, η ζωή δεν είναι μόνο το βιολογικό σώμα και περιορισμένη στο πού, τότε και ποιο είμαστε σαν υλικοβιολογική σύνθεση. Η ζωή, η ποιότητά της και η συμπεριφορά εξαρτώνται καθοριστικά από το τι σκεφτόμαστε και από τις εκτιμήσεις μας.

<•> Οι πληροφορίες που λαμβάνονται και σχηματίζονται με τα αισθητήρια όργανα είναι ελλιπείς, αποσπασματικές και ξεκινούν με αφαίρεση ενός πλήθους πραγμάτων και διασυνδέσεων αυτών. Δηλαδή, ξεκινούν όπως οι πληροφορίες που ορίζουμε στις έννοιες των λέξεων. Η αφαίρεση γνωρισμάτων, η περιληπτική άποψη για τα πράγματα και η αντίληψη ομοιοτήτων ξεκινάνε από τα ίδια τα αισθητηριακά δεδομένα και αυτό δείχνει, ότι οι αισθήσεις είναι νοητικές πράξεις και όχι μια άλλη άγνωστη ζωική λειτουργία. Η ψυχή ή η ζωή είναι φαινόμενο ανεξάρτητο από τις πληροφορίες και ταυτόσημο με τη νόηση. Δεν υπάρχει ψυχή και ζωή χωρίς καμία πληροφορία.

<•> Ο καθορισμός της συμπεριφοράς και ο επηρεασμός της ζωής αποκλειστικά από το εξωτερικό της οδηγεί σε μια απερίσκεπτη ζωή, όπως των άλλων ζώων και των φυτών. Δηλαδή σε συμπεριφορά που καθορίζεται τυχαία, από μερικές τοπικές παρατηρήσεις και από στιγμή σε στιγμή, με τις περιστασιακές πληροφορίες και από τις μεταβολές στα αισθητά πράγματα. Τα περισσότερα δεδομένα των αισθήσεων χάνονται αν δεν υπάρχουν τα αντίστοιχα πράγματα, χωρίς τους ίδιους τρόπους επίδρασης και χωρίς τους ίδιους συσχετισμούς του βιολογικού σώματος με το περιβάλλον. Η διαφορά, όμως, του ανθρώπου είναι η διατήρηση και η επεξεργασία των αισθητών (ως πληροφορίες στη βιολογική μνήμη), χωρίς τον περιορισμό του εξωτερικού χρόνου και χώρου. Θα ήταν αδύνατο για οποιοδήποτε ζωντανό πλάσμα να σκεφτεί και να αποκτήσει αυτό το εσωτερικό πλεονέκτημα, εάν οι βιολογικές προδιαγραφές του δεν πρόσφεραν τη δυνατότητα να διατηρούνται οι πληροφορίες της παρατήρησής του, ανεξάρτητα από την παρουσία των εξωτερικών πραγμάτων. Αν το ζώο θα έχει ένα ή περισσότερα σωματικά μέλη, αν κινείται

σε όρθια στάση ή διαγώνια, εάν ο οργανισμός του συντηρείται με διαφορετικά όργανα, εάν έχει φτερά ή πολλά κεφάλια, αυτά είναι βιολογικά φαινόμενα προσαρμογής για την επιβίωση. Δεν εξασφαλίζουν το εσωτερικό πλεονέκτημα του ανθρώπου. Σχεδόν όλες οι δραστηριότητες του ανθρώπου και οι διαθέσεις του δημιουργούνται και επηρεάζονται διαρκώς από τις διατηρημένες πληροφορίες του και από τις σκέψεις του επάνω σε αυτές. Και όχι μόνο αυτό, αλλά συμβαίνει αντιθέτως αυτός να συμπεριφέρεται και να ενεργεί περισσότερο επηρεασμένος από το έσω του (αφού σκέφτεται, φαντάζεται και διατηρεί πληροφορίες) παρά από εκείνα, τα οποία αντιλαμβάνεται πραγματικά έξω του. Μπορούμε να μένουμε αδιάφοροι στις εικόνες των ματιών μας και να μην παρατηρούμε τίποτα, διότι κάτι άλλο σκεφτόμαστε. Μόνοι μας μπορούμε να γελάσουμε, όπως και να αποκτήσουμε διάθεση για αυτοκτονία. Τα ζώα έχουν πιο ρεαλιστική αντίληψη του φυσικού κόσμου από τους περισσότερους ανθρώπους! Η παρατήρηση της εσωτερικής δυνατότητας που διαφοροποιεί τον άνθρωπο από την υπόλοιπη ζωική φύση είναι η θεμελιώδης για να ερμηνευτούν ενιαία πολλά ψυχολογικά φαινόμενα στον άνθρωπο, όλες οι αποκλίσεις στον ανθρώπινο ψυχισμό και αντίστοιχα στην ανθρώπινη συμπεριφορά.

<•> Η σκέψη και το διαμορφωμένο πνεύμα δεν λείπουν ποτέ από την ανθρώπινη ζωή, ούτε από τον τρελό ούτε από το σεξ, ούτε από τη διατροφή. Το μεγαλύτερο ποσοστό συμπεριφορών, αντιδράσεων και των συναισθημάτων στον άνθρωπο συνδέονται με σκέψεις, παρατηρήσεις και με εκτιμήσεις μέσα στο πνεύμα. Η ριζική διαφορά του ανθρώπου από τα άλλα ζώα δεν είναι καθαρά βιολογική. Η διαφορά είναι ψυχολογική επειδή η ανθρώπινη ψυχή σχηματίζεται με σκέψεις, με αναμνήσεις και έχει επίγνωση του εαυτού της απέναντι σε ένα ευρύτερο (φυσικό και κοινωνικό) κόσμο, πέρα από τα πράγματα όπως τα εμφανίζουν οι αισθήσεις του, σε κάθε συγκεκριμένη στιγμή. Οι σκέψεις και οι εκτιμήσεις των ανθρώπων δεν συνδέονται μόνο με την πραγματική επαφή του βιολογικού σώματος μέσα στο περιβάλλον του. Ο άνθρωπος συνυπολογίζει τον εαυτό του ως πνεύμα με σχηματισμένες απόψεις και σκέφτεται για τη θέση του μέσα στην ανθρώπινη κοινωνία και ευρύτερα στον κόσμο.

<•> Με την εκτίμηση για αξιοπιστία (στις πληροφορίες) επιτυγχάνεται η δράση για την επιβίωση, η συμβίωση, συσσωρεύεται η εμπειρία, δημιουργείται ο πολιτισμός και γράφεται ιστορία. Η εμπιστοσύνη συνδέεται με τη συμπεριφορά κάθε βιολογικού σώματος και με την πιο φανταστική προοπτική στην ανθρώπινη ζωή. Όλες οι πληροφορίες που περνούν από τη σκέψη μας

σημαδεύονται σαν αξιόπιστες ή αμφίβολες. Με αυτή την πνευματική ιδιότητα της εκτίμησης των πληροφοριών ενοποιούνται αμέσως φαινόμενα ψυχολογικά, ηθικά, κοινωνιολογικά και πολιτικά. Από μια στιγμή σωστής ή λανθασμένης εκτίμησης μπορεί να προκληθεί ένα από αυτά τα φαινόμενα ή όλα μαζί και ένα πλήθος προβλημάτων, αναλόγως πόσο σωστά εκτιμήσαμε και εμπιστευτήκαμε. Συμφωνία, διαφωνία, αμφιβολία και βεβαιότητα συνοδεύουν τις εκτιμήσεις μας και αναλόγως σκεφτόμαστε για τη δράση και την αντίδρασή μας.

<•> Με τις ανθρώπινες σκέψεις, το βιολογικό σώμα κινητοποιείται με περισσότερες επιδιώξεις, πέρα από την επιβίωση του. Η χαρά, η λύπη και ο θυμός συνοδεύουν τις σκέψεις και γενικά τις πληροφορίες, ανάλογα των εκτιμήσεων που γίνονται για τη θέση της ζωής μέσα στο φυσικό και κοινωνικό κόσμο. Πίσω από κάθε κίνηση και από κάθε συναισθηματική αντίδραση βρίσκεται μια (συνειδητοποιημένη ή όχι) εκτίμηση για την αλήθεια ή το λάθος και για την επιτυχία ή την αποτυχία. Η ευχαρίστηση είναι αξεχώριστα συνδεδεμένη με την εκτίμηση και την αντίληψη για το ξεπέραςμα των αδυναμιών και γενικά με την εκτίμηση για την εξασφάλιση της ζωής. Η επιβίωση συνδέεται με την απόκτηση υλικής δύναμης, με την κοινωνική θέση και γενικά με την υπερίσχυση απέναντι στα φαινόμενα που θα εμπόδιζαν τη ζωή, έτσι όπως φαντάζεται τη ζωή κάθε άνθρωπος.

<•> Η προτεραιότητα στη σχέση με τον εαυτό μας είναι φυσική, βιολογική και πνευματική. Αυτή είναι η θεμελιώδης αρχή της Ηθικής, διότι η αρχή της ζωής είναι ακριβώς αυτή η άμεση/πνευματική σχέση που κάθε έμβιο σώμα έχει με τον εαυτό του. Αυτή η σχέση δεν μπορεί να αμφισβητηθεί ούτε από τον εχθρό μας (σε αντίθεση με άλλες ηθικές έννοιες, όπως αυτή της ελευθερίας). Η άμεση σχέση της ζωής με τον εαυτό της, αποκαλύπτεται στον άνθρωπο σαν σχέση πνευματική και είναι φυσικό φαινόμενο, όπως το φως του ήλιου και όχι μια δική μας επιλογή. Ωστόσο, η ζωή με λανθασμένες εκτιμήσεις, με ψέματα, με μεροληπτική σκέψη και με υπερβολικές προσδοκίες συμπεριφέρεται εγωκεντρικά, δηλαδή όπως αν όλος ο κόσμος υπήρχε αποκλειστικά για μια τέτοια παρανοϊκή ζωή. Γι' αυτό, η ηθική "φρενάρει" την επιστήμη και την προσδοκία από τον εξωτερικό κόσμο, ενώ αυξάνει την προσδοκία από τη φροντίδα του πνεύματος.

<•> Ο άνθρωπος με την διανοητική σύνδεση που έχει απ' ευθείας με τον εαυτό του -με τις σκέψεις, με τις αμφιβολίες, με τις εκτιμήσεις και με τις επιλογές του- συμμετέχει στη διαμόρφωση της εμπειρίας του και για τη ρύθμιση

της συμπεριφοράς του. Η συμπεριφορά και η ψυχοσύνθεσή του δεν είναι καθορισμένη αποκλειστικά από το περιβάλλον του και από την εκπαίδευση που έλαβε. Ο ίδιος είναι συνυπαίτιος, ακόμα και όταν αυτός αποδέχεται, συμφωνεί και δεν αντιδρά.

<•> Η ανεπάρκεια της γνώσης, η αμνησία, τα λάθη, οι βιαστικές εκτιμήσεις, η μεροληπτική σκέψη και η τύχη στην πληροφορία είναι μερικές αναπόφευκτες και μόνιμες αδυναμίες στο ανθρώπινο πνεύμα. Με την εμφάνιση της ζωής, ο περιορισμός των αισθήσεων στο πλησιέστερο περιβάλλον του βιολογικού σώματος και η τοπική διασύνδεση από φυσικός νόμος γίνεται διανοητική μεροληψία, εξοικείωση, ιδιοτέλεια και δόλος, ενώ με τις ανθρώπινες συνεργασίες η μεροληπτική λογική γίνεται κοινωνική ασθένεια.

<•> Η γνώση και η σκέψη γίνονται ακόμα και εμπόδιο το ένα για το άλλο. Η γνώση δεν εξασφαλίζει την αλάνθαστη εκτίμηση, ενώ αντιθέτως με τη γνώση μπορούμε να λέμε περισσότερα απ' όσα πραγματικά γνωρίζουμε, ακόμα και να ξεχνούμε! Αποκαλύπτεται ο ρόλος της γνώσης και της λογικής για την παραπλάνηση, την εξαπάτηση, για την άσκοπη δράση και για την εκμετάλλευση των πνευματικών αδυναμιών. Οι καλύτεροι απατεώνες δεν φοβούνται τη γνώση, αντιθέτως ενθαρρύνονται από αυτήν. Η εξαπάτηση, η μισή αλήθεια και η ελλιπής πληροφόρηση είναι ένα σοβαρό πρόβλημα, που ξεφεύγει από τα όρια της ηθικής και γίνεται καρκίνος με μεταστάσεις σε όλα τα όργανα της κοινωνίας.

<•> Εγωκεντρισμός: Ευχαρίστηση με την αντίληψη για το ξεπέραςμα των αδυναμιών, για την απόκτηση δύναμης και για την εξασφάλιση της βιολογικής ύπαρξης. Ζωή με ευχαρίστηση από την απερισκεπτη δράση, με τη φαντασίωση της επιτυχίας ή με δυσαρέσκεια, όταν σχηματίζεται η φαντασίωση της αποτυχίας και με τη διατήρηση ανόητων απόψεων για το σκοπό της ζωής. Παρανοϊκή ζωή με προσδοκίες από τα ψέματα, από τις φαντασιώσεις και με την υπερβολική εκτίμηση του ρόλου της ζωής προς τον εξωτερικό/αισθητό κόσμο. Βιολογική δράση με υπερεκτίμηση των δυνατοτήτων, με υποβάθμιση των αδυναμιών και των λαθών, χωρίς επίγνωση της άγνοιας (μεγαλομανία). Υποβάθμιση του ρόλου της σκέψης και της πνευματικής καλλιέργειας για τη ζωή (απ' ευθείας για τον εαυτό της) και μεροληπτική σκέψη και δράση για απόλαυση από σχετικές αξίες.

<•> Αν η φυσική δύναμη προσφέρει προοπτική για τη ζωή και τη χρειαζόμαστε στο δικό μας σώμα, ωστόσο αυτή θα ήταν αναξιοποίητη και σπάνια δημιουργική, χωρίς το λογικό πνεύμα που τη ρυθμίζει και την κατευθύνει. Δεν

παρατηρούμε τη σκέψη αποσπασμένη από τις πληροφορίες των αισθήσεων και απομονωμένη από τις ψυχολογικές αντιδράσεις και από την εξωτερική συμπεριφορά. Το πνεύμα (ή διάνοια) δεν είναι έτσι απομονωμένο στη φύση. Γι' αυτό μιλάμε εξ' ορισμού για Ηθική ενοποιημένη με τη Λογική. Η ηθική χωρίς γνώση και σκέψη είναι αβάσιμη και ανεπαρκής. Η γνώση χωρίς εσω-διανοητικό προσανατολισμό είναι άσκοπη και παραπλανητική. Όταν λέμε «ο άνθρωπος είναι ζώο λογικό», αυτό δεν σημαίνει ότι δεν κάνει λάθη, ότι δεν αγνοεί, ότι σκέφτεται αναπόφευκτα με λογική συνέπεια και ότι ο άνθρωπος δεν πράττει επηρεασμένος από την πλάνη και την άγνοια.

<•> Σε γενικές γραμμές, οι άνθρωποι πραγματοποιούν ή δημιουργούν δυνατότητες, κάμουν συγκρίσεις και εκτιμήσεις (σπανιότητας, σταθερότητας, προτεραιότητας, ποσότητας κ.α.) και αναλόγως αντιδρούν με ευχαρίστηση ή με δυσαρέσκεια, με έκπληξη ή με αναμονή, χωρίς να σκέφτονται ότι έξω από το πνεύμα τους δεν γίνεται τίποτε το πιο εντυπωσιακό από την ύπαρξη αυτού του ίδιου του πνεύματος που αντιλαμβάνεται, απορεί και κατανοεί. Δεν αρκεί να πούμε για κάτι ότι είναι χρήσιμο, αλλά χρειάζεται να πούμε ακόμα πόσο συχνά, πότε, σε τι και σε ποιες περιπτώσεις είναι χρήσιμο.

<•> Η πνευματική στροφή προς το εσωτερικό της ζωής και η φιλοσοφική αμφισβήτηση του κόσμου των αισθήσεων είναι παγκόσμιο φαινόμενο, όπως είναι και η εγωκεντρική δράση. Ζωή χωρίς διαμόρφωση αυτογνωσίας ήταν, είναι και θα είναι για πάντα και παντού μέσα στο Σύμπαν ανεπαρκώς αξιοποιημένη και παρασυρμένη, όπως και αν φανταστούμε τα άλλα πλεονεκτήματα. Ο εγωκεντρισμός είναι η πιο μεγάλη καταστροφή, γιατί είναι άμεση καταστροφή αυτού του ίδιου του πνεύματος. Είναι ζωή με αυταπάτες, με παράνοια, με ψέματα, με απόκρυψη της αλήθειας, φυγή προς την άγνοια: Με μια λέξη είναι παραπλάνηση του εαυτού μας, από εμάς τους ίδιους. Ο εγωισμός, η μεροληψία, η ανοησία και το παρανοϊκό πνεύμα είναι οι άλλες απόψεις του υλιστικού τρόπου ζωής και αντίληψης. Δράση χωρίς σκέψη είναι άσκοπη και αντανakλαστική, ενώ με βιαστική σκέψη και με κακές εκτιμήσεις είναι τρελή ζωή.

<•> Η ζωή από μόνη της, περιορισμένη στο βιολογικό σώμα, χωρίς καμία δράση είναι ήδη ένας πραγματοποιημένος σκοπός, μαζί με μια απόλαυση και δίνει προοπτική στον υλικό κόσμο, ανεξάρτητα από τις εξωτερικές δυνατότητες του βιολογικού σώματος (προς τον κόσμο).

<•> Οι βασικές διαπιστώσεις για τον πνευματικό προορισμό της ζωής, για τους φυσικούς περιορισμούς, για την ανάγκη να γίνει η σκέψη ερευνητική και

αμερόληπτη και για τον κοινωνικό ρόλο της Ηθικής (θεμελιωμένης στις πνευματικές αξίες) είναι έτσι απλές και παγκόσμιες, που δεν χρειάζεται να μεταχειριστούμε το όνομα «Θεός» για να τις υποστηρίξουμε.

<•> Η δράση για επιβίωση πρέπει να συνυπολογίζει την ανάγκη για εσωτερικό προσανατολισμό της ζωής. Η Ηθική με εσωτερικό προσανατολισμό αξιώνει την επιβίωσή μας συγχρονισμένα με τον πνευματικό τρόπο ζωής. Η προσπάθεια και ο αγώνας για την επιβίωση δεν επιτυγχάνουν αναπόφευκτα την επιβίωση. Εξίσου, από κακή τύχη, από λανθασμένες επιλογές και σε ανάρμοστες στιγμές και από απλές συμπεριφορές μπορεί η ζωή να κινδυνεύει. Η ευχή για έναν αιώνα ζωής, την οποία πάλι από συνήθεια όλοι επαναλαμβάνουμε, μάλλον είναι μια κατάρα, αφού τότε, έτσι εξαντλημένοι και αν έχουμε ακόμα σκέψη και επίγνωση της πραγματικότητας, πιθανόν θα παραβρεθούμε στην κηδεία των αγαπημένων μας προσώπων (παιδιών, αδελφών, εγγονιών, φίλων κλπ) και επιπλέον, με τη θλιβερή γνώση για τον τρόπο θανάτου τους.

<•> Αν το πιο δυνατό βιολογικό σώμα είχε μόνο πλεονεκτήματα και αν ήταν μειονέκτημα του πνεύματος, ότι αυτό δεν έχει δύναμη, τέτοια όπως την αντιλαμβανόμαστε εφαρμοσμένη με σωματική επαφή, τότε η αδυναμία δεν θα είχε εμφανιστεί στην άγρια φύση. Μάλλον αντίθετα, εκεί που η δύναμη εμφανίζεται φοβερή, η ζωή ή το πνεύμα λείπουν! Η έννοια της υπεροχής και της δύναμης με τα γνωρίσματα της υλικής και εξωτερικής δράσης δεν έχει πειστικό νόημα, χωρίς τον πνευματικό προορισμό του βιολογικού σώματος. Αυτός ο εσωτερικός προορισμός δεν επιτυγχάνεται με δυνάμεις, με υπολογισμούς και εκρήξεις, αλλά με σκέψεις και αμφισβητήσεις.

<•> Η κοινωνικότητα του ανθρώπου δεν συνδέεται μόνο με τη λογική και την καλή συμπεριφορά του και με τον ηθικό τρόπο ζωής. Μπορεί κάποιος να είναι κοινωνικός, συμβιβαστικός, ευχάριστος και να συμμετέχει σε πολλές εκδηλώσεις και συγχρόνως να εκμεταλλεύεται αδίστακτα τις ανθρώπινες σχέσεις για τα προσωπικά του οφέλη. Η κοινωνικότητα είναι μία από τις παρεξηγημένες λέξεις, διότι καλλιεργεί μεγάλες προσδοκίες στη φαντασία μας και αγνοεί τη μόνιμη σύνδεση της φυσιολογικής συμπεριφοράς με την άγνοια, την πλάνη, τη μεροληψία, την ανευθυνότητα, την απληστία και την εγωκεντρική συμπεριφορά. Όταν ένας άνθρωπος βρίσκεται μόνος απέναντι στους άλλους, συμπεριφέρεται συγκρατημένος, με χαμηλότερους τόνους, φοβισμένος, δείχνει αδιαφορία, είναι λιγότερο εκδηλωτικός και οι άσχημες σκέψεις και επιθυμίες του δεν μας ανησυχούν. Μόλις αποκτήσει φίλους και συνεργά-

τες, μόλις κερδίσει την υποστήριξη και γίνει μέλος μιας ομάδας, μόλις αισθανθεί πιο ασφαλής και έτοιμος να κρυφτεί, τότε μπορεί να εκδηλώσει τη χειρότερη πλευρά του. Εκδηλώνεται με όλες τις έξυπνες σκέψεις του και πιο άφοβα, γίνεται προκλητικός, επιδιώκει τους σκοπούς του σταθμίζοντας όλα τα μέσα και δεν διστάζει να ικανοποιήσει εκβιαστικά τις κτηνώδεις επιθυμίες. Όχι επειδή είναι τρελός, άρρωστος και διεστραμμένος, αλλά συνήθως επειδή είναι πολύ άνετος, πονηρός, χωρίς τα όρια της ηθικής, όμως έχει υποστηρικτές και κανένας δεν τον υποψιάζεται. Όλες οι προσπάθειες μπορούν να γεμίζουν τις ώρες και τις μέρες μας και να εμφανίζονται σαν κοινωνικότητα, προσαρμοστικότητα και εργατικότητα, αλλά να επιβεβαιώνουν την ανηθικότητά μας. Δηλαδή, για να είναι κάποιος ευχάριστος, συμβιβαστικός, καλός συνεργάτης και για να συμμετέχει σε μαζικές εκδηλώσεις και για να είναι έτσι όπως συνοψίζουμε μαζί με φαντασία στη λέξη "κοινωνικός", δεν είναι απαραίτητο να είναι και "ηθικός", "καλόψυχος" και "ειλικρινής". Ο άνθρωπος χωρίς αυτογνωσία, με τις φαντασιώσεις και τα ψέματά του, εξαναγκάζεται σε άσκοπη αντίδραση και σε δράση με δόλο, από την οποία φανερώνεται ένα πρόσωπο κοινωνικό. Αλλά επίσης σε ανταγωνισμό, σε αντιπαράθεση, με κακή συνεργασία, με αποτυχίες και με διαφωνίες, με τις εκπλήξεις της τύχης και σε εχθρική σχέση με άλλα πρόσωπα, τα οποία επίσης μπορούν να συμπεριφέρονται κοινωνικά. Στο νόημα της λέξης "ανηθικότητα" συμπεριλαμβάνεται μια μεγαλύτερη ποικιλία συμπεριφορών που ξεπερνούν τις πιο φανερές περιπτώσεις αλητείας, εξαπάτησης, απουσίας φρένου και καταχρήσεων.

Η παρουσία των ζώων με την αφάνταστη ποικιλία τους, αποκαλύπτει χωρίς θεωρίες και πολυλογία που πρέπει να αναζητήσουμε την αρχή της διαφοροποίησης του ανθρώπου. Αυτή η αρχή δεν βρίσκεται στην κοινωνική συμβίωση και στη συμμετοχή του ανθρώπου σε μια κοινότητα. Η παρατήρηση ότι ο άνθρωπος επιθυμεί να συμμετέχει σε κοινότητα και να συνεργάζεται με άλλους (συνοψισμένα με την έννοια της κοινωνικότητας) δεν προσθέτει γνώση για τη διαφορά του από τα άλλα ζώα, αντιθέτως προκαλεί κυριολεκτικά μια ψευδαίσθηση. Διότι γίνεται υπερβολική εκτίμηση αυτής της επιθυμίας για συμμετοχή και συνεργασία και των ικανοτήτων που αναπτύσσονται, μονόπλευρα σαν μια επιθυμία ευνοϊκή για τη ζωή και έτσι αφηρημένα, χωρίς το σκοπό της συμμετοχής ή της συνεργασίας.

<•> Ο κανονικός και φυσιολογικός άνθρωπος είναι ένα ζώο με ελάχιστη αυτογνωσία, με μόνιμες φαντασιώσεις για το ρόλο του μέσα στην κοινωνία και στον κόσμο, με αδυναμία έκφρασης και καλής επικοινωνίας και με πολλά

ψέματα. Με αυτό το παρανοϊκό πνεύμα εξαναγκάζεται σε άσκοπες δράσεις και σε συνεργασίες με μεγάλες προσδοκίες και αντίστοιχες απογοητεύσεις. Η κοινωνία αποτελείται από φυσιολογικούς ανθρώπους με φοβερές και μόνιμες αδυναμίες, βιολογικές και ψυχο-πνευματικές. Αυτές οι αδυναμίες δεν εμποδίζουν και δεν αποθαρρύνουν τις συνεργασίες, αλλά αντιθέτως αυτές επιβάλλονται και ενθαρρύνονται, ενώ ο δισταγμός υποβαθμίζεται μέχρι γελοιοποίησης, αν όχι τραγωδίας. Ο άνθρωπος δεν είναι μονόπλευρα λογικός και κοινωνικός με την καλή έννοια. Τα λάθη της σκέψης, η άγνοια, η πλάνη και οι μεροληπτικές εκτιμήσεις υπάρχουν φυσιολογικά στη ζωή και δεν αποτελούν εξαιρετικές στιγμές. Πρόκειται για μόνιμες αδυναμίες, οι οποίες μεταλλάσσουν τον άνθρωπο σε τέρας εγωισμού, απληστίας, μεγαλομανίας, υποκρισίας και προκαλούν την κακοτυχία σαν χιονοστιβάδα. Οι συνέπειες από τις πνευματικές αδυναμίες και από την έλλειψη αυτογνωσίας γίνονται πιο φανερές με τις συνεργασίες, και όταν οργανώνονται ομάδες, οι οποίες υποκινούνται, καθοδηγούνται, εκπροσωπούνται και συντονίζονται στη δράση τους. Ο παρανοϊκός άνθρωπος, η σκοταδιστική νοοτροπία του, η μεροληπτική λογική του, οι ανησυχίες και οι φαντασιώσεις του εκπροσωπούνται από ολόκληρα κράτη. Η ιστορία έχει γραφτεί με ασυγκράτητη τρέλα και βία, που επωάζεται μέσα στο εγωκεντρικό πνεύμα όλων των ανθρώπων. Χρειάζεται να σκεφτούμε σοβαρά το ρόλο του ηθικού προσανατολισμού (για την καθημερινή ζωή), ακόμα και για την οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας και να ξεπεράσουμε μία από τις τελευταίες μεγάλες προκαταλήψεις, που ξεκινούν από την απερίσκεπτη αντίληψη των διαχωριστικών ορίων στις επιστήμες. Να σταματήσουμε να θεωρούμε ρεαλισμό την επιπόλαιη αντίληψη των πραγμάτων, την ευπιστία, τη συνήθεια, την υπερεκτίμηση των ικανοτήτων μας και τον περιορισμό της πραγματικότητας στις συναλλαγές και στη συνεργασία των ανθρώπων.

<•> Και όμως, οι δύο πιο εξαπλωμένες θρησκείες της Γης, επέτυχαν εύκολα να συσκοτίσουν την ηθική σημασία στη διαχείριση της σκέψης και της διάνοιας, πώς έτσι διανοητικά ρυθμίζονται διαρκώς οι ανθρώπινες συμπεριφορές και επηρεάζεται η πορεία της προσωπικής ζωής και όσων μας περιβάλλουν. Δεν ήταν δύσκολο να γίνει ένας καθαρός διαχωρισμός των θρησκευτικών βιβλίων και της ηθικής διδασκαλίας από την πίστη στο Θεό. Θα μπορούσαν όλοι να αφήσουν έξω τις διαφωνίες για τα ζητήματα που χρειάζονται έρευνα και επιστημονική γνώση, να πιστεύουν στο Θεό, να εκφράζουν τα συναισθήματά τους και να συνεχίζουν την παράδοσή τους, χωρίς να γελοιοποιούνται και χωρίς να εξοργίζονται σαν φανατικοί οπαδοί. Όμως, οι θρησκείες δεν ήταν απλές φιλοσοφικές ή ηθικές προσπάθειες και η διδασκα-

λία τους εξαπλώθηκε με ανήθικη μεθόδευση, με μισαλλοδοξία και με πολιτικές προσπάθειες σε ένα χρονικό διάστημα αιώνων. Η θρησκεία μπορεί να παραμείνει ως μια τοπική παράδοση για εορταστικές εκδηλώσεις και σαν ένας φάρος για τον προσανατολισμό της ζωής με πνευματικές αξίες, χωρίς το ρόλο που ανήκει σε άλλες επιστήμες, όπως είναι η Ηθική, η Ψυχολογία, η Κοσμολογία, γενικότερα οι κοινωνικές επιστήμες. Αν ακόμα εκτιμήσουμε τις απόψεις που έχουν διατυπωθεί στο χώρο της Φιλοσοφίας κατά τη μακραίωνη ιστορία της, τότε θα ξεπεράσουμε το εκβιαστικό δίλημμα «θρήσκος ή άθεος». Η ακριβέστερη άποψη για το Θεό και οι παρατηρήσεις για την ανίχνευσή του δεν βρίσκονται αναγκαστικά σε μία από τις ιστορικές θρησκείες. Μπορεί κάποιος να μην ακολουθεί καμία γνωστή θρησκεία, χωρίς αυτό να σημαίνει αθεϊσμό. Εξάλλου δεν πρέπει να συγχέουμε την πίστη σε ένα καθορισμένο Θεό (σύμφωνα με τη θρησκεία ή με κάποια φιλοσοφική θεωρία), με την πίστη γενικά στην ύπαρξή του. Με το συγκρατημένο και λογικό χαρακτηρισμό "ένθεος άθρησκος", μπορούμε να ομολογούμε την πίστη μας για μια παγκόσμια πνευματική παρουσία και να υποστηρίξουμε την πιθανότητα ενός Θεού. Μπορούμε να ερευνούμε για την ύπαρξη ή τη σύνδεση ενός Θεού με τον κόσμο και να πιστεύουμε με σκέψεις επάνω σε λογικά και φιλοσοφικά επιχειρήματα και σε ενδείξεις της εμπειρίας. Γιατί να καταφεύγουμε σε φανταστικούς κόσμους, σε παράλογες σκέψεις και σε αρχαία γεγονότα για να πείσουμε ότι ο κόσμος έχει Θεό, αφού αυτό το επιχειρούν οι φιλόσοφοι με λογικές σκέψεις και αφού αυτή η άποψη μπορεί να υποστηριχθεί μέσα από παρατηρήσεις και διαπιστώσεις στην κοινή εμπειρία; Καταφεύγοντας στη φαντασία και σε ιστορικές μαρτυρίες ίσως να ενισχύουμε τη θρησκεία που μας αρέσει και τις αγαπημένες μας παραδόσεις, όμως κάνουμε τη θρησκεία πιο ευάλωτη στη λογική και πιο πειστικά τα επιχειρήματα για την απόρριψη του Θεού.

<•> Η ζωή χωρίς αυτογνωσία και με απερίσκεπτη δράση είναι φυσιολογική, δεν είναι ηθική. Η ηθική δεν είναι μεμονωμένες στιγμές καλής συμπεριφοράς (πράξεις) προς τους ανθρώπους. Είναι και η πνευματική ανάγκη για έρευνα του κόσμου και για τον προορισμό της ζωής. Η ανθρώπινη ζωή και οι επιθυμίες είναι αζεχώριστα από τις σκέψεις. Η ηθική προϋποθέτει ένα αμερόληπτο και ερευνητικό πνεύμα μέσα στον αισθητό κόσμο, αντίσταση στις προκλήσεις του εγωισμού, κατανόηση των διαφορετικών απόψεων και σε τελική ανάλυση, είναι τρόπος ζωής. Ο πνευματικός προσανατολισμός, η αναζήτηση προορισμού στη ζωή, η ανάγκη για αυτογνωσία και η ανίχνευση των πλεονεκτημάτων ενός πνευματικού τρόπου ζωής αποτελούν αζεχώριστα γνωρίσματα της ηθικής. Αν ξεκινούσαμε σκέψεις για να διορθώσουμε τον κόσμο έξω μας,

αυτή η προτεραιότητα ίσως δεν φανερώνει ότι εξυπηρετούμε τον εαυτό μας. Φανερώνει ωστόσο κάποια υπερβολική εκτίμηση για τον εαυτό μας.

<•> Η απόκρυψη ή η υποβάθμιση του βιολογικού φαινομένου της προτεραιότητας προς τον εαυτό μας έχει συνέπειες, που ξεπερνούν τις προσωπικές σχέσεις και τις ατομικές απογοητεύσεις. Με τις ανοχές και τις φαντασιώσεις της κοινωνίας και με την προστασία των νόμων, η ελευθερία, η εμπιστοσύνη, η συνεργασία και οι πνευματικές αδυναμίες μεταλλάσσονται σε ευκαιρίες για οικονομική εκμετάλλευση και σε ανεύθνη προσφορά. Στις "φιλελεύθερες" και στις δημοκρατικές χώρες, η ομαδική μεγαλομανία και η ιδιοτέλεια συγκαλύπτονται πίσω από τις νόμιμες συνεργασίες και τον ευγενή συναγωνισμό. Έτσι η ηθική ευθύνη δεν γίνεται πολιτική και νομική. Η ευθύνη μετακυλιέται στον ανυπεράσπιστο, απροετοίμαστο, ανυποψίαστο και ανασφαλή κόσμο, που εξαναγκάζεται ή υποκινείται να αποφασίσει και να επιλέξει τον απατεώνα του για να εργαστεί, να συνεργαστεί ή για να εξυπηρετηθεί.

<•> Όταν σκεφτόμαστε για τη ρύθμιση της ανθρώπινης ζωής και γενικά για τον προορισμό της ζωής, τότε γρήγορα συναντούμε προεκτάσεις στα ζητήματα της συνεννόησης, της δικαιοσύνης, της συνεργασίας, άρα και της πολιτικής. Χωρίς την Ηθική σε σύζευξη με ένα αξιόπιστο και λογικό πνεύμα, η δικαιοσύνη δεν έχει θεμέλια. Η πραγματικότητα περιορίζεται στις συναλλαγές και στη συνεργασία των ανθρώπων και η κοινωνική ζωή μένει ευάλωτη σε παρανοϊκές ιδεολογίες. Όμως συνεργασίες χωρίς πνευματικό προορισμό και με περιφρόνηση για την αλήθεια και το δίκαιο γίνονται αλητοπαρέες και συμμορίες κακοποιών. Οι άνθρωποι επινοούν νέους τρόπους για να διευκολύνουν τη ζωή τους, χωρίς να χρειαστεί να σκοτώσουν ή να κλέψουν (με τον πιο απλό, γρήγορο και φανερό τρόπο). Όταν μπορείς να κλέψεις και να εκμεταλλευθείς τις αδυναμίες του κόσμου με την προστασία των νόμων και του κράτους, τότε γιατί να βιαστείς να κλέψεις αυτοπροσώπως, με τον παραδοσιακό τρόπο, που γίνεται εύκολα αντιληπτός; Σήμερα για να κλέψεις με τον αρχαίο τρόπο πρέπει να είσαι αγράμματος, ή ανόητος, ή με ασυγκράτητες ψυχικές ορμές. Η μόρφωση και η ειδικευση προσφέρουν πολλά κλειδιά. Όταν λ.χ. κλέβεις με την κάλυψη των νόμων (πουλώντας λ.χ. ένα αμφίβολο προϊόν ή μια ευρεσιτεχνία), ή όταν δεσμεύεις με όρους και υπογραφές τον απληροφόρητο και ανυποψίαστο πελάτη, τότε το πρόβλημα δεν το έχεις εσύ που κλέβεις αλλά προκαλείται σε κάποιους άλλους. Και αυτοί οι οποίοι είναι θύματα της κλοπής ή της νομικής δέσμευσης ενδέχεται να μην το αντιλαμβάνονται και δεν αντιδρούν ή το αντιλαμβάνονται καθυστερημένα! Δηλαδή, στην πολι-

τισμένη κοινωνία με το νόμο της ζούγκλας, ακόμα και το θύμα χρειάζεται να είναι καλά ενημερωμένο, να έχει ανώτερη εκπαίδευση, να σκέφτεται και να γράφει και να μπορεί να ακουστεί η φωνή του. Διαφορετικά αυτό γίνεται μάλιστα μεταξύ των υπηρεσιών και πελάτης των ψυχολόγων και των δικηγόρων.

<•> Οι νόμοι δεν σέβονται εμάς! Οι νόμοι του κράτους εμφανίζονται με τα θεμέλια της παγκόσμιας ηθικής (ενός αμερόληπτου πνεύματος) και γι' αυτό θα παρατηρήσουμε πολλές ομοιότητες στη νομοθεσία όλου του κόσμου. Όμως παράλληλα εξυπηρετούν ανταγωνιστικά συμφέροντα, εκπορνεύουν την ηθική, δεν προορίζονται για όλους και αποκλειστικά για την κοινωνική ευμερία. Συγχρόνως οι νόμοι προστατεύουν εκείνες τις πολιτικές, τις κερδοσκοπικές και τις ανεύθυνες δράσεις, που δύσκολα ξεχωρίζονται από την εξαπάτηση, την κατάχρηση και τον εκφοβισμό. Έχει γίνει αντιθέτως, η ανήθικη και απολίτιστη δράση και η εχθρική συμπεριφορά των ανθρώπων να προσαρμόζεται με αυτούς τους όρους και τους νόμους της υλιστικής κοινωνίας. Δηλαδή, οι άνθρωποι αντί να στρέφονται απ' ευθείας στο διπλανό τους για να τον απομακρύνουν, για να τον εκμεταλλευτούν ή για να το χτυπήσουν, έχουν μεταμορφωθεί σε σεβαστούς κυρίους και κυρίες, με τη λογική να μην παραβιάσουν το νόμο. Εστιάζουμε γενικά στο φαινόμενο της εγκληματικής και δολοφονικής δράσης με νομική κάλυψη και σε επινοήσεις που εφαρμόζονται με τέτοιο σκοπό και μερικές φορές βραβεύονται! Για να αποβάλουμε την ψευδαίσθηση ότι οι εγκληματίες βρίσκονται μέσα στη φυλακή, ότι αυτά τα άτομα είναι κακοντυμένα και τριγυρίζουν στους δρόμους και ότι το κράτος υπάρχει με σκοπό να μας προστατεύσει από τους ατημέλητους αλήτες.

<•> Οι μετρήσεις αξίας που γίνονται με τη νομισματική μονάδα είναι ένα κοινωνικό φαινόμενο, ιστορικό και παγκόσμιο. Θα παρατηρήσουμε ότι αυτό είναι στενά συνδεδεμένο με τις σχέσεις ανταλλαγής και συναλλαγής που ονομάζονται εμπόριο. Η αρχική σκέψη για να γίνει ανταλλαγή με κάτι απαραίτητο για την καθημερινή ζωή επεκτάθηκε για την ανταλλαγή και την παραγωγή όλων των πραγμάτων, ανεξαρτήτως της προτεραιότητας αυτών για την επιβίωση. Για να αποτραπεί η εξάρτηση της επιβίωσης και του πολιτισμού από την τύχη και την ατυχία των ανθρώπινων επιλογών, χρειάζεται πολιτική δράση και να επινοηθούν νέοι περιορισμοί για τη διακίνηση των προϊόντων και ειδικές άδειες για την αγορά. Επίσης, για να περιοριστεί το παρεμπόριο ελπίδων και οι απελπιστικές παρενέργειες των εμπορευμάτων. Οι καταναλωτές δεν είναι ερευνητές και με το ανώτερο εκπαιδευτικό επίπεδο για να μην πέσουν θύματα εξαπάτησης, διαφημιστικής υπερβολής, απόκρυψης των ελαττωμάτων

και για να μη ζημιωθούν υλικά, βιολογικά και πνευματικά από τα γνωστά ή άγνωστα ελαττώματα των προϊόντων. Η άγνοιά τους, η κακή πληροφόρηση και η εξάρτησή τους από τα προϊόντα δεν πρέπει να γίνονται ευνοϊκό πεδίο για οικονομική εκμετάλλευση και πεδίο εξάσκησης για τον εμπορικό δόλο. Η αντιμετώπιση του εμπορίου σαν κοινωνικό φαινόμενο συναλλαγής και ανταλλαγής διαπλεγμένο με την κατάχρηση, την εξαπάτηση, την κάλυψη άλλων παρανομιών, την ανεύθυνη προσφορά και με την έκθεση σε κίνδυνο της προσωπικής και κοινωνικής ζωής είναι μια επαναστατική πολιτική άποψη. Μπορεί να αλλάξει τον κόσμο και την κοινωνία απρόβλεπτα και να επιλύσει ένα μεγάλο πλήθος προβλημάτων, τα οποία τώρα πολλαπλασιάζονται, δεν γνωρίζουμε την αρχή τους και χρειάζεται να αντιμετωπίζονται σαν ξεχωριστά. Είναι μια σκέψη αιφνιδιαστική σε ακραία αντίθεση με την παγκόσμια αντίληψη της σύγχρονης κοινωνίας...

<•> Σε αντίθεση με την αναθεώρηση των περιορισμών που χρειάζονται παγκοσμίως για το εμπόριο και με τις πιο αυστηρές αδειοδοτήσεις, και με κάποιες νέες πιστοποιήσεις για τον προορισμό των προϊόντων, δεν πρέπει να αποθαρρυνθεί η έρευνα, η ενδεχόμενη εφαρμογή των δημιουργικών σκέψεων και η τεχνολογική ανάπτυξη. Σε αντιστάθμισμα της ενδεχόμενης οικονομικής ζημιάς για τις παραγωγικές επιχειρήσεις, χρειάζεται να επινοηθούν διευκολύνσεις (όπως φοροαπαλλαγές, χρηματοδότηση, νέα κίνητρα), να προσφερθούν πλεονεκτήματα στις δημιουργικές επιχειρήσεις, είτε αυτές είναι ατομικές, είτε πολυεθνικές και η προσφορά να αυξηθεί σε πιο απαραίτητα προϊόντα και κατασκευές.

<•> Εγκλήματα και θύματα της ειρήνης. Μέχρι τότε θα δημοσιεύονται και θα ονομάζονται «δυστυχήματα», τα εγκλήματα από αμέλεια και παραλείψεις του κράτους ή από τη συνεργασία του με ορισμένα οικονομικά συμφέροντα; Αυτά τα εγκλήματα κουκουλώνονται και υποβαθμίζονται επειδή οι ανώριμοι νόμοι έχουν αφήσει τον κόσμο να συμμετέχει στις τεχνολογικές εξελίξεις και να χρησιμοποιεί ένα πλήθος συσκευών, κατασκευών, προϊόντων και υποδομών, με ανάληψη ολόκληρης της ευθύνης από τους ίδιους και με το δόλωμα της ελευθερίας (όπως τη φαντάζονται οι απερίσκεπτοι σαν έλλειψη περιορισμού και εμποδίου). Αφού τα εγκλήματα της ειρήνης υποβαθμίζονται και οι ευθύνες μετακυλίσονται, επόμενο είναι να ονομάζονται «ατυχήματα». Δεν υπάρχει νομική διαδικασία, πρότυπο ή υπόδειγμα για την παραγωγή προϊόντων, κατασκευή, διακίνηση, υπηρεσία, άδεια, οδηγία και διαφημιστική εκστρατεία, που δεν θα βρούμε την υπογραφή και τη μισθωμένη εργασία ενός

ειδικού, που δεν φέρει την έγκριση και την πιστοποίηση σύμφωνα με την επιστήμη. Δεν ζούμε στα χρόνια της αντίδρασης προς μια καταπιεστική θρησκευτική εξουσία για να επαναλαμβάνουμε με το ένστικτο των ζώων, ότι η επιστήμη είναι πνευματικό έργο και έρευνα με αμεροληψία. Αν αναζητήσουμε πληροφορίες για τη σχέση της επιστήμης με τα καθημερινά και με τα μαζικά εγκλήματα μέσα στην κοινωνία, όπως και με την εξαπάτηση και τα λάθη, θα βρούμε δυσανάλογα λίγες. Όχι επειδή είναι έτσι αμερόληπτος και αθώος ο ρόλος της επιστήμης, αλλά επειδή αυτοί που γράφουν τα βιβλία και δημοσιεύουν επιστημονικές εργασίες είναι αυτοί που συμμετέχουν στις έρευνες και στην έκδοση αδειών, που εκπαιδεύουν τους μαθητές και τους σπουδαστές, που εργάζονται σε υπεύθυνες θέσεις στις εταιρείες, αυτοί που καταγράφουν τις εξελίξεις, που αντιγράφουν τα βιβλία και συμμετέχουν σε εκδοτικές και επιχειρηματικές δράσεις, αυτοί που συνεργάζονται με δημόσιες υπηρεσίες. Δεν σπούδασαν για να στραφούν ενάντια στην προοπτική των σπουδών τους και για να απαξιώσουν την ερευνητική περιοχή τους. Όλοι συμμετέχουν με άγνοια, εργάζονται με τις οδηγίες και τις εντολές των ανωτέρων τους, συνεργάζονται και διαπραγματεύονται, αλλά κανένας δεν γνωρίζει τίποτα για τα εγκλήματα της ειρήνης. Ούτε φαντάζονται, ούτε υποψιάζονται, αλλά από την ευθιξία όλοι γνωρίζουν να μιλήσουν πονηρά όταν χρειαστεί.

<•> Όσο η επιβίωση για πολλούς ανθρώπους εξαρτάται από την οριακή αμοιβή της εργασίας και από την εξαναγκαστική επιλογή μιας τυχαίας εργασίας και αυτοί οι άνθρωποι δεν είχαν την ευνοϊκή τύχη να κληρονομήσουν ή να κερδίσουν περιουσία, με τέτοια οικονομική ανισότητα πλεονεκτούν για την εφαρμογή δολοφονικής βίας όσοι μπορούν να προσφέρουν χρηματική αμοιβή ή άλλες υπηρεσίες ανάλογης αξίας. Διότι αυτοί μπορούν να εφαρμόζουν βία και να γίνονται ηθικοί αυτουργοί σύμφωνα με τους νόμους, με μεθόδους και κοινωνικές πιέσεις οι οποίες δύσκολα διαπιστώνονται ή δεν μπορούν να απαγορευτούν! Για παράδειγμα, όταν ο εργοδότης εξαντλεί σωματικά και ψυχολογικά έναν εργαζόμενο για να τον εξαναγκάσει να παραιτηθεί ή προνοητικά από την αρχή της πρόσληψης, για να μην παραμείνει επί πολύ καιρό αυτός στην εργασία.

Για ένα μικρό ποσό (σε σύγκριση με το ποσό που χρειάζεται για την απόκτηση ενός πλήθους άλλων πραγμάτων και υπηρεσιών), οι άνθρωποι δεν μπορούν να ζήσουν και αναγκάζονται να αναλώνουν το χρόνο και τη σκέψη τους, για να εξασφαλίσουν τα ελάχιστα που χρειάζονται για να κρατηθούν στη ζωή. Παραπλεύρως, ενώ οι ίδιοι εξαθλιώνονται και εξαναγκάζονται να σκέφτονται

σαν ζώα και σαν μηχανές, ένα ποσοστό από αυτούς τους καταπιεσμένους και περιφρονημένους, το οποίο μπορεί να αυξάνεται με απρόβλεπτο όριο, στρέφεται σε λύσεις και δράσεις, οι οποίες είναι ποινικά και ηθικά καταδικαστέες και διαταράσσουν την ομαλότητα στις ανθρώπινες σχέσεις. Από αυτό το χρηματικό ποσό, που θα μπορούσε να είναι για τη διαφήμιση του πολιτισμένου κράτους προς τους πολίτες του, οι άνθρωποι μπορούν οριακά να ζήσουν ή να πεθάνουν. Το αποτέλεσμα είναι ακραίο. Ενώ το ίδιο αυτό χρηματικό ποσό σε όσους πλεονεκτούν δεν καθορίζει αν θα ζήσουν ή θα πεθάνουν. Αν δεν ξεκινηθεί η προσπάθεια της απεξάρτησης της επιβίωσης από την αμειβόμενη εργασία, σε μια κοινωνία που δεν μπορεί να προσφέρει εργασία σε όλους, ο άνθρωπος θα είναι δούλος με το νόμο και με τη δική του ανοχή. Αν κάποιος έρθει παρακαλώντας για να εργαστεί, με άμεση ανάγκη, έτοιμος για παραχωρήσεις και να υπακούσει στις οδηγίες σου, τότε δεν θα χρειαστεί να τον καταπιέσεις και να τον βασανίσεις για να αποδεχτεί να γίνει σκλάβος σου. Η δημοκρατία δεν μπορεί να είναι μόνο για όσους έχουν πολλά χρήματα και μπορούν να "παίζουν" ανταγωνιστικά και απειλητικά.

<•> "Σε μια χώρα που κυβερνάται καλά, η φτώχεια είναι ντροπή. Σε μια χώρα που κυβερνάται άσχημα, ο πλούτος είναι ντροπή", σοφή όσο και σύντομη σκέψη του Κινέζου φιλόσοφου Κομφούκιου (551 ~ 479 π.Χ.). Χρειάζεται να γίνει μια λεπτή διάκριση: μεταξύ του νόμου της ζούγκλας, που επιτρέπει στον πιο δυνατό (για εφαρμογή βίας) να καταστρέψει οποιονδήποτε άλλο, από την ελάχιστη εγγύηση ενός δίκαιου κράτους, που εμποδίζει την εξάρτηση της απλής επιβίωσης από την τύχη και εξασφαλίζει τον άνθρωπο με τις πνευματικές αξίες. Η αποδέσμευση της επιβίωσης από την αμειβόμενη εργασία και το νόμο της ζούγκλας δεν θα απαλλάξει τα άτομα από την ευθύνη τους. Αντιθέτως θα τα επιβαρύνει με την προσωπική ευθύνη σε αντιστάθμισμα αυτού του πλεονεκτήματος μιας πολιτισμένης κοινωνίας και ενός δίκαιου κράτους και οι πολίτες θα πρέπει να προσέχουν για να μη το χάσουν. Δεν είναι απαραίτητο η ευθύνη να μετατίθεται στον εργοδότη και το κράτος να την εκμεταλλεύεται.

<•> Από τα πιο μεγάλα εμπόδια στη ζωή έχουν γίνει οι νόμοι και οι όροι που επιβάλλονται ή απειλούν με συνέπειες όσους θα ήθελαν να εφαρμόσουν δημιουργικές σκέψεις. Δεν είναι λογικό ούτε ηθικό να επιβάλλονται υποχρεώσεις οι οποίες προϋποθέτουν κερδοφορία και ένα περίσσειμα χρημάτων (όπως λ.χ. υποχρεωτική ιατρο-φαρμακευτική περίθαλψη ή για άλλη ασφάλιση), σε ανθρώπους που είναι άποροι ή θα ήθελαν να περιορίσουν την εξάρτη-

σή τους από ανεπιθύμητες και απλήρωτες εργασίες. Κάποιοι θα αισιοδοξούσαν ότι μπορούν να φανούν χρήσιμοι με κάποια δική τους υπηρεσία ή με ένα δικό τους έργο και έχουν πρωτότυπες ιδέες. Αλλά αυτοί αποτρέπονται και εμποδίζονται με την απειλή όρων και νόμων, οι οποίοι εξυπηρετούν εκείνους που έχουν να πληρώσουν. Δηλαδή οι πρωταγωνιστές της κρατικής εξουσίας όχι μόνο εκτιμούν ότι δεν μπορούν να εξασφαλίσουν στοιχειωδώς τα πιο απαραίτητα για την καθημερινή επιβίωση όλων των πολιτών και κοροϊδεύουν, αλλά με δόλο αποθαρρύνουν τις ατομικές προσπάθειες όσων θα μπορούσαν να τα εξασφαλίσουν μόνοι τους (σαν ελεύθεροι επαγγελματίες, με διερευνητικές προσπάθειες και με προσωρινές εργασίες) προκειμένου να προστατέψουν τις πιο μεγάλες επιχειρήσεις. Το κράτος όχι μόνο παραμένει θεατής του νόμου της ζούγκλας, αλλά εξυπηρετεί και συντηρεί αυτή την ανισορροπία και την εξασφαλίζει νομικά.

<•> Η καλή οικονομική κατάσταση, τα πολλά χρήματα και η περιουσία εξακριβωμένα δεν εξασφαλίζουν την ήσυχη ζωή στο άτομο ούτε την ειρήνη στην κοινωνία. Αντιθέτως, αποδεικνύεται ότι προσφέρουν τα πλεονεκτήματα (και είναι μεγαλύτερη η πρόκληση) για να υλοποιηθούν και να εξυπηρετηθούν τα πιο τρελά σχέδια και στις δημοκρατικές χώρες ακόμα πιο εύκολα. Δεν χρειαζόμαστε ανάπτυξη και ανταγωνισμό που θα υποβιβάσει τη νοημοσύνη, την ηθική και την υγεία και ο υποβιβασμός θα δημιουργήσει περισσότερες θέσεις εργασίας για νεκροθάφτες, γιατρούς, οδοκαθαριστές, για κερδοσκόπους, για το σκληρόψυχο κυνήγι πελατών (dealers) και για τη διακίνηση ανώφελων εμπορευμάτων ή υπηρεσιών. Το κοινωνικό περιβάλλον και το κράτος να ευνοούν τον πνευματικό προσανατολισμό της ζωής και να σέβονται τις ηθικές αξίες. Να μην ευνοούν, αλλά να αποθαρρύνουν να εκδηλωθούν οι χειρότερες πλευρές του ανθρώπου και η κερδοσκοπική άποψη της ζωής.

<•> Με τον ανήθικο, κερδοσκοπικό και υλιστικό τρόπο ζωής δύσκολα επιτυγχάνεται η εξοικονόμηση χρημάτων και η καλή διαχείριση των πλεονεκτημάτων, ενώ οι καταχρήσεις δεν αποφεύγονται. Μπορούμε εύκολα να εκτιμήσουμε αυτό τον καταλυτικό ρόλο των ηθικών αρχών αν σκεφτούμε για την οικονομία περιορισμένη στη συμβίωση λίγων ανθρώπων. Καλή διαχείριση των χρημάτων και εξοικονόμηση με τον υπολογισμό εσόδων και εξόδων είναι δυνατή ακόμα και όταν κλέβουμε ή όταν δεν υπολογίζουμε τις καταχρήσεις κάποιων δυνατοτήτων μας και μερικές συνέπειες, για τις οποίες θα χρεωθούμε αργότερα. Αλλά και όπως όλοι συμφωνούν, η οικονομία για μια ολόκληρη χώρα και ως πολιτική του κράτους δεν μπορεί να επιτύχει τους στό-

χους της, όταν η κοινωνική ισορροπία απειλείται...

<•> Όσο κάποιος μπορεί να τρέφεται, να θρέφει την οικογένειά του και είναι υγιής, δεν υπάρχει τίποτε πιο σημαντικό για να φοβάται μην το χάσει, και τίποτα δεν θα ήταν χειρότερο. Όλες οι υπόλοιπες απειλές, οι εκβιασμοί, τα χειρότερα βιώματα από μια αναξιοπρεπή ζωή δεν είναι χειρότερα από το να πεθάνεις από αστιτία, δίψα ή από τις καιρικές συνθήκες, εσύ ή το τέκνο σου. Για όλα τα υπόλοιπα πλεονεκτήματα, τα χρήματα, τα πολύτιμα μέταλλα, η ιδιοκτησία γης και κτιρίων, θα ψάχνουμε να τα ανταλλάξουμε με τροφή, με νερό και αέρα, όταν βρεθούμε σε μια τέτοια φανταστική ή ακραία κατάσταση. Έτσι σημαντική είναι αυτή η προτεραιότητα και για μια ολόκληρη χώρα και δεν πρέπει να τη ξεχνάμε, όταν φροντίζουμε έξυπνα για όλα τα υπόλοιπα. Η πολιτική υποχρέωση για την ενεργειακή και τροφική αυτάρκεια της κοινωνίας χρειάζεται να γίνει ένα από τα πρώτα και κεντρικά ζητήματα για το ηθικό κράτος, με καθημερινή δράση και σχεδίαση. Και η ψυχική ηρεμία δεν είναι μια υπερβολική διεκδίκηση και χωρίς ενδιαφέρον σε μια πολιτισμένη κοινωνία.

<•> Σε αντίθεση με την προηγούμενη υποχρέωση της Πολιτείας, χρειάζεται να σταματήσει η δαπάνη με υπερβολικά χρηματικά ποσά για οτιδήποτε δεν είναι απαραίτητο για την επιβίωση και για την αποτελεσματική οργάνωση της Πολιτείας. Η έκφραση μεγαλομανίας πρέπει να γίνει ένα κακό στίγμα, όχι να είναι παράδειγμα προς μίμηση. Δαπάνες για γιορτές, για επιδείξεις δύναμης, τελετές (όπως για γάμο και κηδεία, ιδιαίτερα εδώ στη χώρα μας), για διακόσμηση χώρων, για ενδυμασία και κοσμήματα, για έργα τέχνης, για καταχρήσεις στη διασκέδαση κλπ. όλα αυτά χρειάζεται να περιοριστούν ή να τερματιστούν για πάντα. Τα χρήματα θα επενδύονται με σκοπό την ασφάλεια από τους πιο πιθανούς κινδύνους, για τη διευκόλυνση της καθημερινής ζωής, για την έρευνα και για κοινόχρηστες υποδομές, για αθλητικά κέντρα, μουσεία και βιβλιοθήκες, γενικότερα για εκπαιδευτικούς και ιατρικούς σκοπούς. Η ψυχαγωγία και η όμορφη ζωή χρειάζεται να συνδεθούν με δημιουργικό και πνευματικό τρόπο ζωής και να αποσυνδεθεί από τη φαντασίωση ότι εμείς είμαστε οι πιο τυχεροί ή πιο δυνατοί του κόσμου.

<•> Για να περιοριστεί η εξάρτηση της επιβίωσης και του πολιτισμού από μετρήσεις αξίας που γίνονται αποκλειστικά με τη νομισματική μονάδα, θα χρειαστεί να αναθεωρήσουμε την έννοια της ανταμοιβής, του ανταλλάγματος και της αποζημίωσης και τους κανόνες λειτουργίας των τραπεζών. Μεταξύ άλλων, έτσι θα σταματήσουν πολλά λογιστικά τεχνάσματα και φαινόμενα

"φούσκας", με τα οποία εμφανίζονται ψεύτικες οικονομίες και υπερεκτιμημένες αξίες. Οι εκτιμήσεις και οι υπολογισμοί των αξιών μόνο με οικονομικούς όρους και με τη νομισματική μονάδα, προσφέρουν για εκμετάλλευση όλες τις ανθρώπινες δυνατότητες και εμποδίζουν την ισορροπημένη ανάπτυξη, αφού αυτή συνδέεται αποκλειστικά με το χρηματικό αντάλλαγμα. Με την έννοια του ανταλλάγματος να σταματήσουμε να σκεφτόμαστε ενστικτωδώς αποκλειστικά το άχρηστο υλικό του χρήματος και να γίνει θεσμός η άμεση ή εναλλακτική ανταμοιβή.

<•> Αν υπάρχει ένας ακόμα πειστικός λόγος για να διατηρείται ο δημόσιος στρατός μιας χώρας, δεν υπάρχει άλλος τόσο σημαντικός και αξιόπαινος, από αυτή την προετοιμασία και τη δράση στην εποχή της ειρήνης, για την ετοιμότητα της κοινωνίας σε δύσκολες στιγμές και την υποστήριξη των ανθρώπων που χρειάζονται βοήθεια. Η συμμετοχή των ένοπλων δυνάμεων -πέρα από τις έκτακτες καταστάσεις- είναι πολύτιμη, ίσως με τις πιο μεγάλες δυνατότητες και πρωταγωνιστική και μπορούν να συμμετέχουν χωρίς φραγμό στη φαντασία.

<•> Για τις πιο μεγάλες προσδοκίες από τα σώματα ασφάλειας και συλλογικής άμυνας είναι απαραίτητο να συνδυαστεί η πνευματική καλλιέργεια και το ανώτερο εκπαιδευτικό επίπεδο. Όσοι προσλαμβάνονται να έχουν ανώτερο εκπαιδευτικό επίπεδο σε ορισμένα ζητήματα (όπως σε μαθήματα ιστορίας, θρησκείας, ψυχολογίας, νομικά κλπ), ακόμα και όταν πρόκειται να ξεκινήσουν με χειρωνακτικές εργασίες ή με αποστολές για μάχη σώμα με σώμα.

<•> Η έλλειψη σκέψης για τον κόσμο πέρα από τις ανθρώπινες σχέσεις αναγκάζει τον άνθρωπο να επιλέξει μεροληπτικά και γρήγορα, έναν κόσμο από αυτούς που αντιλήφτηκε σαν θεατής τυχαία στο περιβάλλον του ή άκουσε και διάβασε σε κάποιο βιβλίο. Το πνεύμα έτσι εγκλωβίζεται σε μια αφηρημένη άποψη για την κοινωνία, όπως αυτή σχηματίζεται από τις επιθυμίες και τα όνειρα. Ποια κοινωνία και ποιο κόσμο θα επέλεγε αυτός ο άνθρωπος για να ζήσει, τα αναζητάει στην ιστορία, στα μυθιστορήματα, στην τέχνη και στη φαντασία του, που τρέφεται από συζητήσεις σχετικές με τα κατορθώματα των ανθρώπων. Γι' αυτό, όλοι οι άνθρωποι οι οποίοι δεν φιλοσοφούν και δεν ερευνούν το φυσικό κόσμο, βρίσκουν εύκολα μερικά παραδείγματα και γεγονότα στην ιστορία, για να υποστηρίξουν τις απόψεις τους και για να τις δώσουν στους άλλους. Ορισμένα παραδείγματα είναι πιο γνωστά και περιέχουν ασύγκριτες επιτυχίες, ανατροπές, έξυπνη και συντονισμένη δράση. Αυτά ελκύουν περισσότερους θεατές, νοσταλγούς και αναζητητές ενός καλύτερου

(επίγειου, πιο σπάνια και ουράνιου) κόσμου. Η ιστορία έχει γίνει μια δεξαμενή της παγκόσμιας μνήμης για την υποστήριξη πολλών ανώριμων απόψεων και φαντασιώσεων. Η διαφορετική επιλογή ενός "κόσμου" και μιας "κοινωνίας" χωρίζει τους ανθρώπους στη φαντασία, αλλά με τη φαντασία κινητοποιούν το σώμα τους, ψηφίζουν, εκφράζουν τις διαφωνίες τους και το μίσος τους.

<•> Η δυστυχία εύκολα μπορεί να επέλθει στην ανθρώπινη ζωή, χωρίς τα πιο φανερά και ακραία αδικήματα. Πέρα από τα πιο φανερά αδικήματα, τα οποία οι άνθρωποι έχουν αντιληφθεί και απαγορεύσει από τις πρώτες σχέσεις τους συνεργασίας (όπως δολοφονία, σωματική βία, κλοπή κλπ), τα οποία αφήνουν και ορατά σημάδια και αποδεικνύονται πιο εύκολα, η ανθρώπινη ζωή σε καιρό ειρήνης μέσα στην πολιτισμένη κοινωνία μπορεί να συνθλιβεται χωρίς ελπίδα. Η ζωή μπορεί να γίνει βασανιστική, χωρίς κανένα ενδιαφέρον και με μια μόνιμη αντίδραση σε καταπιεστικές συνθήκες, που προκαλούν κατάθλιψη μέχρι οργή και ασυγκράτητη συμπεριφορά. Αυτή η λεπτή παρατήρηση για την αφανή αδικία στη ζωή και την εσωτερική δυστυχία της, δεν έχει εκτιμηθεί με την ανάλογη σημασία για τη νομοθεσία και για την απόδοση της δικαιοσύνης.

<•> Είναι το πιο συνηθισμένο και το πιο εύκολο να αποποιηθεί κάποιος την προσωπική του ευθύνη για τα όποια προβλήματά του και να εκτονωθεί συναισθηματικά, κατηγορώντας όσους βρίσκονται σε θέση εξουσίας και σε πλεονεκτική οικονομική θέση. Είναι το πιο εύκολο και συνηθισμένο να καλλιεργείται η εντύπωση μέχρι μίσους, ότι τα καθημερινά προβλήματα και η κοινωνική αδικία πηγάζουν από λιγιστούς, που έχουν οικονομική ισχύ και μπορούν να επηρεάζουν και να ελέγχουν την πολιτική του κράτους και να καταλαμβάνουν αυτοί οι ίδιοι θέσεις εξουσίας. Είναι συνηθισμένη η εντύπωση στον απλό πολίτη, που καθημερινά αγωνίζεται σκληρά για την επιβίωση, ότι ο εργάτης ή ο αναγκαστικά "υποταγμένος" και υπάκουος άνθρωπος είναι καθαρά το θύμα και σε αξιολύπητη θέση, από την οποία σχεδόν καμία επιλογή δεν έχει για να αντιδράσει αποτελεσματικά. Με συνέπεια την απεριόριστη και απερίσκεπτη ανοχή του αδύναμου ανθρώπου, τη συμμετοχή του και τη συνεργασία του σε πλήθος περιπτώσεων αδικίας και μαζί με την ανασφάλειά του, μήπως δημιουργήσει επιπλέον προβλήματα από την αντιπαράθεση και την άρνησή του. Συνήθως, με κρυφό πόθο να αποκτήσει αυτός ο ίδιος τη δύναμη που του επιβάλλεται. Αυτή η αληθοφανής άποψη για τον "αδύναμο" άνθρωπο θολώνει... τη σκέψη και τονώνει το θράσος.

Πιστεύετε ότι για τα μεγάλα κοινωνικά, πολιτικά και οικονομικά προβλήματα ευθύνονται συγκεκριμένα πολιτικά πρόσωπα, αρχηγοί κρατών ή μία μερίδα οικονομικά ισχυρών; Πιστεύετε ότι η πηγή των προβλημάτων βρίσκεται σε ένα έθνος, στην κρατική εξουσία ή σε εχθρικά συμφέροντα; Η επιδίωξη να λυθούν τα προβλήματα χωρίς να αγγίζουμε τις αιτίες αυτών προκαλεί μεγαλύτερα προβλήματα, οδηγεί σε αδιέξοδα και σε χάσιμο χρόνου. Εξάλλου, όταν αποδίδουμε όλη την ευθύνη για τα κοινωνικά και οικονομικά προβλήματα σε λίγους οικονομικά ισχυρούς και σε ομάδες συμφερόντων που ρυθμίζουν την πολιτική και την εξουσία, τότε προσπαθούμε να "αγιοποιήσουμε" τον εαυτό μας και να απαλλαγούμε από τις δικές μας ευθύνες. Παριστάνουμε τα θύματα και τους τραυματισμένους για να απαιτήσουμε την τιμωρία αυτών που βρίσκονται στην ευνοϊκότερη θέση, την οποία θα επιθυμούσαμε για τον εαυτό μας.

<•> Υπάρχει ένα λεπτό όριο μεταξύ της ελευθερίας, της αλητείας και της αναρχίας. Επίσης η ελευθερία με πολλούς όρους και υποχρεώσεις παύει να είναι η ανεμπόδιστη ελευθερία της φύσης. Η ελευθερία μπορεί να γίνει ανεπιθύμητη, όταν η ζωή γίνει εφιαλτική από τη δράση μερικών μεγαλομανών, από την καταστροφή του περιβάλλοντος, από την κακή οργάνωση του κράτους, από την εξάπλωση κακών συνηθειών και φαντασιώσεων κλπ. Η λύση, βέβαια, δεν είναι να εφαρμόζεται μια εξουσία από μερικούς προνομιούχους (βίαια ή με χρόνιες πολιτικές), που θα χρησιμοποιεί το λαό σαν εργατικό δυναμικό, σαν άξιο τιμωρίας και όπως τα ζώα. Πρώτα απ' όλα, αυτοί που εξουσιάζουν ή απολαμβάνουν ορισμένα προνόμια, συνήθως έχουν εκτιμήσει λανθασμένα ότι αξίζουν να έχουν τα πλεονεκτήματά τους. Αυτοί επίσης έχουν τα ελαττώματα του ανήθικου, αντι-πνευματικού και άπληστου ανθρώπου, με τη λογική του απατεώνα. Πλούσιοι και φτωχοί, ηγέτες και υπηρέτες, αφεντικά και εργάτες, υπήρξαν το ίδιο ανήθικοι (με αποστροφή για το ερευνητικό πνεύμα και με πρότυπα δύναμης για τη ζωή εξωτερικά στον κόσμο). Επομένως, αν διαπιστώνουμε ότι οι άνθρωποι δεν αξίζουν την ελευθερία και ότι σαν ελεύθεροι γίνονται εχθροί του εαυτού τους, ανεύθυνοι συνεργάτες, ασυγκράτητοι για τα τρελά όνειρά τους, εξαναγκάζονται σε συνεργασία με τους απατεώνες και με τις συνέπειες μιας εφιαλτικής κοινωνίας, από αυτή τη διαπίστωση δεν βγαίνει το συμπέρασμα ότι χρειάζεται να εφαρμοστεί μια πολιτική όπως αυτές που γνωρίζουμε από την ιστορία. Το ζήτημα είναι να ορίσουμε ξανά τι εννοούμε με την "ελευθερία" και με την "ανθρώπινη ζωή" και ποιες πολιτικές θα εφαρμοστούν και με ποιες προτεραιότητες για να περιοριστεί η "κακή" ελευθερία, ή αν προτιμάτε η κατάχρηση της ελευθερίας. Το πρόβλημα δεν είναι αν εφαρ-

μόζεται εξουσία, ποιοι την επιλέγουν και πόσο περιορίζονται οι ελευθερίες, αλλά με ποιους νόμους εφαρμόζεται η εξουσία για να ζουν ελεύθεροι όσοι άνθρωποι δεν εμποδίζουν την ελευθερία των άλλων... και για να διαπλάθονται άνθρωποι άξιοι της ελευθερίας μέσα σε μια πνευματική και ηθική κοινωνία.

<•> Πέρα από την οικονομική και τη τεχνολογική ανάπτυξη, χρειάζεται ένα ηθικό κράτος για να ευνοείται η πνευματική ανάπτυξη των ανθρώπων, ενώ συγχρόνως να αποθαρρύνονται οι επιλογές του εγωκεντρικού ανθρώπου, ο οποίος μέσα σε ένα ανήθικο κράτος αποκτάει πλεονεκτήματα (όχι μόνο οικονομικά) εκμεταλλεύόμενος τις αδυναμίες της κοινωνίας. Η δημοκρατία χωρίς ηθικούς κανόνες για τον πνευματικό προορισμό του κράτους (και όχι μόνο για την οικονομική ανάπτυξη), δυστυχώς τέτοια δημοκρατία ευνοεί τους καλύτερους απατεώνες. Οι διαπιστώσεις για την πνευματική και φανταστική επαφή του ανθρώπου με το περιβάλλον του, για την υπερεκτίμηση των δυνατοτήτων του και για την εγωκεντρική εκμετάλλευση της κοινωνικής ζωής, όπως και ορισμένοι φυσικοί νόμοι, θα έπρεπε να συμπεριλαμβάνονται στις πρώτες παραγράφους του Συντάγματος ενός ηθικού κράτους.

<•> Η ελευθερία -με την ευρύτερη έννοια του όρου- δεν μπορεί να διαπιστωθεί ούτε στην απλή κίνηση του σώματος μέσα στο φυσικό περιβάλλον. Επίσης είναι αντιφατική, διότι μια κίνηση χωρίς κανένα περιορισμό και αντίσταση θα ήταν μια κίνηση τυχαία και χωρίς κατάληξη. Αντίστοιχα, η συμπεριφορά ενός ανθρώπου χωρίς την επίγνωση της πραγματικότητας και μερικών ορίων κινδυνεύει να του στερήσει τη ζωή και την ελευθερία του. Και όμως, αυτή η αντίληψη της ελευθερίας με φαντασία, με την υπόθεση της απουσίας εμποδίων και με την αντίφαση που περιέχει η έλλειψη ορίων, δεν έπαψε να βρίσκεται στα θεμέλια για τη συμβίωση και τη συνεργασία των ανθρώπων και για τη συγκρότηση ενός κράτους. Όσοι σκέφτηκαν προσεκτικά για το νόημα και τα όρια της ελευθερίας, αναγκάστηκαν να τη συμφιλιώσουν με την εφαρμογή νόμων και με περιορισμούς στη δράση. Και τότε, η έννοια της ελευθερίας μεταλλάσσεται σε μια άλλη έννοια, που λίγη σχέση έχει με την αρχική. Η δύναμη και η ελευθερία χωρίς το πνεύμα περιορίζονται όπως στα ζώα. Τι είναι η δύναμη και η ελευθερία με ένα πνεύμα χωρίς σωστή πληροφόρηση, με λανθασμένες εκτιμήσεις και με φαντασιώσεις το βλέπουμε στον άνθρωπο ως άτομο και με τις συνεργασίες του. Τονίζεται ότι η έννοια της εξάρτησης δεν είναι πάντα αντίθετη με το συμφέρον μας και με την προοπτική για περισσότερες επιλογές. Και η λιγότερη εξάρτηση και η ανεξάρτηση δεν επιτυγχάνονται μόνο ή πάντοτε με τη διακοπή των σχέσεων και με την απομά-

κρυνση, έτσι όπως αμέσως σκεφτόμαστε.

<•> Συνοπτικά ο σκοπός του ηθικού κράτους και οι πολιτικές προτεραιότητές του: Διευκολύνσεις για την επιβίωση και εξάλειψη των φαινομένων εκβιασμού, εξαπάτησης, αρπαγής, κακοποίησης και δολοφονίας. Οι δυνατότητες της σύγχρονης τεχνολογίας συνολικά, μπορούν να αξιοποιηθούν εξαντλητικά για την πρόληψη της βίας και των δολοφονικών πράξεων, όπως και για την εξιχνίαση τέτοιων επιθετικών και βίαιων συμπεριφορών. Πάνω σε αυτό το ζήτημα, πάλι σκουντουφλάμε σε θεωρητικές απόψεις και σε νομικές λεπτομέρειες, που εμποδίζουν τη διευκόλυνση της ζωής.

<•> Υποτίθεται ότι τα κράτη έχουν αναλάβει ολοκληρωτικά την απόδοση της δικαιοσύνης και το αποκλειστικό δικαίωμα για χρήση βίας και απαγορεύεται η εκδίκηση και κάθε βίαιη συμπεριφορά. Για να είναι πειστική η απαγόρευση της αυτοδικίας, χρειάζεται το ίδιο το κράτος να παραδειγματίζει τουλάχιστον με την απονομή της δικαιοσύνης και να μην είναι το ίδιο που παραβιάζει τους δικούς του νόμους και να μην προκαλεί με τη μεροληπτική εφαρμογή των νόμων. Σε αυτή τη μεροληπτική εφαρμογή των νόμων ανέκαθεν υπάρχουν τα δύο γνωστά άκρα: Μερικοί ξεφεύγουν, δρουν ανενόχλητοι και αντιμετωπίζονται σαν υπεύθυνοι συνεργάτες, ενώ μερικοί άλλοι ελέγχονται με μια αφορμή και αντιμετωπίζονται σκληρά.

<•> Η ασφάλεια της ζωής από τους δολοφόνους είναι από τα πρώτα για τα οποία χρειάζεται ένα κράτος με ηθικό προορισμό. Οι νόμοι δεν πρέπει να εμποδίζουν την προσωπική έρευνα και το κυνήγι από κάθε ενδιαφερόμενο για τον εντοπισμό του δολοφόνου. Μερικά τυχερά παιχνίδια πρέπει να αντικατασταθούν από αυτή τη νομική διευκόλυνση για τη συμμετοχή όλων στην εξιχνίαση τέτοιων υποθέσεων. Αν το κράτος αποτυγχάνει, τότε δεν υπάρχουν σύνορα για αυτό το κακούργημα. Τα κράτη πρέπει να ενσωματώσουν στην πολιτική τους απόψεις για την προστασία των ανθρώπων από τους δολοφόνους και τους βασανιστές, με το ηθικό δικαίωμα να επεμβαίνουν, παραμερίζοντας προσωρινά (ή για ένα καθορισμένο διάστημα) νόμους, διεθνείς κανονισμούς και την αρχή της εθνικής κυριαρχίας.

Δεν υπάρχει πιο καταστροφική πράξη απέναντι σε ένα άνθρωπο, από το να του αφαιρέσουμε τη ζωή. Η δολοφονία είναι μια αδικία που ξεχωρίζει από όλες τις άλλες και χρειάζεται ιδιαίτερα σκληρή αντιμετώπιση, είτε γίνεται σε καιρό ειρήνης είτε σε πόλεμο. Η ποινή ή η τιμωρία για τέτοια πράξη δεν μπορεί να πλησιάζει ή να μοιάζει με την ποινή σε κάποιο άλλο αδίκημα ή έγκλημα. Με την ποινή του θανάτου στους αδίστακτους δολοφόνους, η κοινωνία

δεν εξισώνεται με ένα δολοφόνο. Διότι η θανατική ποινή δεν επιβάλλεται σε ένα τυχαίο, καλόψυχο και μετανιωμένο πρόσωπο, αλλά σε ένα δολοφόνο, που σκότωσε απρόκλητα, χωρίς ίχνος κατανόησης στις παρακλήσεις του θύματος και ο οποίος ίσως να πιστεύει, ότι έγινε ήρωας ή φοβερός και ότι ήταν πιο έξυπνος από το θύμα του. Επίσης, η ποινή δεν επιβάλλεται με τις προθέσεις και με τις σκέψεις ενός δολοφόνου, για να αποσπάσουμε περιουσία, για επιβεβαίωση του “εγώ” και με την απόλαυση ενός τρελού. Επιβάλλεται για να απαγορεύσουμε στο δολοφόνο να απολαύσει τη ζωή του, ενώ το θύμα του τη στερήθηκε ανεπανόρθωτα, ανυπολόγιστα και τόσο άδικα. Το ενδεχόμενο λάθους για την θανατική καταδίκη γίνεται απίθανο, όταν όλα τα ευρήματα συγκλίνουν και αποκαλύπτουν περισσότερες πληροφορίες για τη δράση του δολοφόνου και όταν ο ίδιος ο δολοφόνος δεν μπορεί να διαψεύσει τη δολοφονική πράξη του, χωρίς να βγάλει αυτός εμάς τρελούς. Αν υπάρχει μια αμφιβολία, τότε αυτή η ακραία ποινή μην εφαρμόζεται. Έτσι η εγκληματικότητα ίσως δεν μειώνεται, αλλά η δολοφονική δράση και το έργο των ηθικών αυτουργών αποθαρρύνονται περισσότερο, και τέτοιοι υπάρχουν πολλοί γύρω μας και σε υπεύθυνες θέσεις και πέρα από κάθε υποψία. Δεν προτείνεται η θανατική ποινή σε ηθικό αυτουργό, διότι έτσι μπορεί να γίνει πολιτική εκμετάλλευση και είναι εύκολο να ενοχοποιηθεί οποιοσδήποτε και αυτός κάπως να συσχετιστεί με κάποιο θάνατο. Όποιος μπορεί να σκοτώσει άνθρωπο χωρίς ν' απειληθεί φανερά η ζωή του (όπως λ.χ. επειδή εκφράζει μια αντίθετη ή λανθασμένη άποψη), τότε αυτός όχι μόνο γίνεται 100% άδικος, αλλά πιθανόν είναι άξεστος, χωρίς ικανότητα κατανόησης και με την άγρια ψυχολογία σαρκοφάγου ζώου.

<> Τα ζητήματα σχετικά με τη διαπαιδαγώγηση και την εκπαίδευση είναι τα πρώτα και τα πιο σημαντικά για να σκεφτούμε και να τα αλλάξουμε. Σε μια κοινωνία εγωπαθών και φιλόδοξων, όπου ο ένας άνθρωπος σκέφτεται πώς θα εξαπατήσει και πώς θα εκμεταλλευτεί τον άλλο για να ικανοποιήσει τις προσωπικές επιθυμίες του και με την ανοχή της Πολιτείας, ακόμα και το εκπαιδευτικό σύστημα (εκτός της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης) έφτασε να εξυπηρετεί αυτόν το σκοπό: δηλαδή την εξαπάτηση και την προώθηση των προσωπικών συμφερόντων με τη δύναμη της Επιστήμης. Στις κοινωνίες ιδιαίτερα των λεγόμενων δυτικών χωρών, το φαινόμενο της αλητείας έχει καμουφλαριστεί με τη λέξη της ελευθερίας και της δημοκρατίας. Έχει βρει ερείσματα στην ψυχολογία, στήριξη από το κράτος για την εμπορευματοποίηση όλων των πραγμάτων και ολόκληρες οι κοινωνίες σχεδόν έχουν μεταλλαχθεί σε σπουδαστήρια της αλητείας με προοπτική ανώτερου πτυχίου. Πρέπει να τονι-

στεί, ότι η Επιστήμη δεν είναι μόνο ό,τι έρχεται αμέσως στη σκέψη μας με αυτή τη λέξη, όπως ανύποπτοι έχουμε αντιληφθεί από τη σύνδεση της γνώσης με το βιβλίο, με τη μάθηση, με το εκπαιδευτικό σύστημα και με τη συνέπεια της σκέψης στη θεωρία και στην πράξη. Το (ανώτερο) εκπαιδευτικό σύστημα και η επιστημονική κατάρτιση έχουν προσαρμοστεί στη δομή αυτής της ανήθικης κοινωνίας, όπου το ανθρώπινο πνεύμα προετοιμάζεται σαν όπλο για ένα πόλεμο συμφερόντων.

<•> Οι λαοί έχουν θαμπωθεί από την προοπτική της επιστημονικής γνώσης και της εξειδίκευσης και μαθαίνουν ότι η γνώση είναι μόνο γνώση και ότι η σκέψη με περισσότερη γνώση γίνεται πιο αποτελεσματική. Σε αντιστοιχία με αυτή τη μονόπλευρη εκτίμηση για τη γνώση, φαντάζονται την τεχνολογία με τη μονόπλευρη εκτίμηση για τη διευκόλυνση της ζωής. Δεν σκέφτονται για τα νέα προβλήματα που αναπόφευκτα δημιουργούνται ή υποβαθμίζουν αυτό τον επικίνδυνο ρόλο της. Με αυτή την ανθρωποκεντρική φιλοσοφία κάποιοι νομίζουν, ότι θα ελεγχθούν οι οικονομικές και οι κοινωνικές εξελίξεις, ενώ με τα χάρδια της οικονομικής ευημερίας προσπαθούν να συγκρατήσουν το ψυχολογικό τέρας, που οι άπληστοι άνθρωποι με τις φαντασιώσεις τους κρύβουν μέσα τους. Οι κυβερνήσεις των χωρών αναπόφευκτα συνεργάζονται με τους εκπαιδευμένους για ένα πλήθος ειδικών ζητημάτων, αξιοποιούν τις νέες τεχνολογίες που επινοούνται ή εξελίσσονται, ενώ οι εκπαιδευμένοι και οι έμπειροι επαγγελματίες ανέρχονται σε κυβερνητικές και διοικητικές θέσεις, χωρίς την ηθική αίσθηση της ευθύνης τους. Κράτος και κυβερνήσεις είναι εξαρτημένα από τις τεχνολογίες, εξαναγκασμένα να παρακολουθούν τις πρωτοπόρες εμπορικές και τεχνολογικές δράσεις και έχουν γίνει ευάλωτα στους εκβιασμούς και σε δελεαστικά ανταλλάγματα, με πολλές εναλλακτικές επιλογές. Δεν φροντίζουν και δεν αποφασίζουν μόνο ή πρώτα για τα απαραίτητα της ζωής των ανθρώπων, αλλά και για να εξυπηρετηθούν οι μεγάλες επιχειρήσεις που παράγουν και διακινούν μαζικά τα προϊόντα τους, προσφέρουν τις υπηρεσίες τους και οι οποίες ανταγωνίζονται μεταξύ τους χωρίς ηθικό φραγμό. Οι κυβερνήσεις αδύναμες και πνευματικά ανώριμες, έχουν αφήσει τον κόσμο απροστάτευτο και του φορτώνουν τις ευθύνες για τις επιλογές του, με το δόλωμα της ελευθερίας της ανήθικης ζούγκλας. Επιπλέον, η προκατάληψη εμποδίζει να σκεφτούν τον ανατρεπτικό ρόλο της Ηθικής με τις πνευματικές και παγκόσμιες αξίες, όχι μόνο για την προσωπική ζωή αλλά για ολόκληρη την κοινωνία και το κράτος, ακόμα και για τη ρύθμιση της αγοράς.

<•> Συνοψίζοντας... το πέρασμα από την ηθική στην πολιτική

Ξεκινώντας αθώα μια (ανεξάρτητη) φιλοσοφική έρευνα για το νόημα της ζωής και για την αρχή του κόσμου, γρήγορα θα αρχίσουμε να αμφιβάλουμε για τα πράγματα αν είναι έτσι ακριβώς όπως φαίνονται. Αποκαλύπτουμε και πολλές ανώριμες και συνηθισμένες απόψεις οι οποίες έχουν σχηματιστεί περισσότερο με τη φαντασία, αλλά είναι εξαπλωμένες σαν αλήθειες για τη ζωή μας.

Παρατηρώντας την ανθρώπινη συμπεριφορά στην καθημερινή ζωή μας, ανιχνεύουμε τη βιαστική και απερισκεπτη δράση και την προσαρμογή της γνώσης και των πραγμάτων για την εξυπηρέτηση του "εγώ". Διαπιστώνουμε εύκολα τη στενή σχέση μεταξύ της εγωιστικής συμπεριφοράς και της σκέψης που είναι εστιασμένη στα υλικά πράγματα και ειδικά στις ανθρώπινες σχέσεις. Ανταγωνισμός, μισαλλοδοξία, ευθιξία, αδιαφορία και μεροληπτική λογική, αυτά ανιχνεύονται εύκολα από όλους και περιστασιακά διαπιστώνονται χωρίς φιλοσοφικές σκέψεις.

Μέχρι εδώ, πολλοί γελούσαν με τη φιλοσοφία και αναρωτιόνταν σε τι χρειάζεται στη ζωή. Εκτιμούσαν το φιλοσοφικό ενδιαφέρον όπως μια προσωπική επιλογή, με συνηθισμένη κατάληξη να διατυπώνονται δυσνόητες θεωρίες (για τον προορισμό της ζωής, για την αρχή του κόσμου και για τη δυνατότητα της γνώσης) και με τον κίνδυνο να τρελαθούμε. Όταν όμως ερευνήσουμε τις ανθρώπινες σχέσεις σε συνάφεια με τις παρατηρήσεις από τις προηγούμενες έρευνες για την αξιοπιστία των αισθήσεων, για την πνευματική ανωριμότητα και τον εγωισμό, τότε διασχίζουμε την περιοχή της ηθικής και καταλήγουμε σε απόψεις ανατρεπτικές για την κοινωνική ζωή. Από μια μοναχική έρευνα για τη στενή σχέση μεταξύ της ανθρώπινης συμπεριφοράς και της σκέψης και για τη συμμετοχή του σκεπτόμενου ανθρώπου σε ομάδες/κοινωνία ανασύρθηκαν μερικές πνευματικές "βόμβες" για την οργάνωση της κοινωνίας και για τις σχετικές επιστήμες:

<•> Η εξαπάτηση και η παραπλάνηση ξεκινούν φυσιολογικά μαζί με τη ζωή και απαραίτητα μέσα σε μια δολοφονική υλική φύση. "Φυσιολογικός" σημαίνει ζώο (χωρίς πνεύμα και σκέψη). "Άνθρωπος" σημαίνει ζώο με τη δύναμη του παρανοϊκού και μεροληπτικού πνεύματος. Ο ορισμός του ανθρώπου ως ζώο με τα βιολογικά γνωρίσματα είναι μια αλήθεια αρκετά λιγότερη από τη μισή και μια τέτοια βιολογική περιγραφή απέχει θεαματικά από την πνευματική πραγματικότητα της ανθρώπινης ζωής. Στην ανθρώπινη ζωή με

φαντασιώσεις, με ψέματα και με λανθασμένες εκτιμήσεις, η εξαπάτηση διευρύνεται και γίνεται συνήθεια μέχρι και θρησκεία, ενώ με τις ανθρώπινες συνεργασίες η εξαπάτηση καταλήγει να γίνεται με νομική κάλυψη, με την προστασία του κράτους, με σταδιοδρομία και με επίσημες διαδικασίες! Η "ελευθερία" δεν είναι έτσι ρυθμισμένη που οι συνέπειες της αλητείας, της παραπλάνησης και της εξαπάτησης να είναι αρκετά αποθαρρυντικές και να απαγορεύονται ένα πλήθος δράσεων, οι οποίες επιτρέπονται με το δόλωμα της ελευθερίας για ανήθικους/εγωκεντρικούς ανθρώπους, με όρους ανήθικης κερδοσκοπίας και με κατάχρηση της εμπιστοσύνης.

Δεν είναι η ποινή του θανάτου στους αδίστακτους δολοφόνους που θα μας κάνει λιγότερο πολιτισμένους! Τώρα η ευθύνη για όλους αυξάνεται. Μην απορήσει ξανά κανένας γιατί αυτός προδόθηκε, γιατί η εμπιστοσύνη διαψεύστηκε, γιατί δεν ήρθαν τα πράγματα όπως υπολόγιζε και γιατί χάνονται μαζικά ανθρώπινες ζωές από μερικά λάθη! Όταν κάποιος ακούει για την ηθική, συνήθως σκέφτεται μια πολιτισμένη συμπεριφορά, τη σεξουαλική αυτοσυγκράτηση, μερικά διλήμματα της κοινωνικής ζωής, σκέψεις για το ρόλο της επιστήμης και τις παλαιότερες φιλοσοφικές απόψεις. Τώρα η ηθική εμφανίζεται εκσυγχρονισμένη, με τη θεμελιακή παρατήρηση για τον παγκόσμιο ρόλο του πνεύματος πρώτα προς τον ίδιο τον εαυτό του. Η σκέψη είναι απαραίτητο όργανο για τον "προσανατολισμό" στη ζωή· για τη ζωή με σωστές πληροφορίες, με ικανότητα εκτίμησης της αξιοπιστίας, για την αποφυγή πολλών φαντασιώσεων, για τη συγκρατημένη βεβαιότητα και για τον αυτο-έλεγχο της συμπεριφοράς. Από τη σύζευξη της ηθικής με τη σκέψη, η αυθόρμητη καλοσύνη φανερώνεται ανεπαρκής και ενοποιείται με την έννοια του "δικαίου". Χωρίς αμερόληπτη και ερευνητική σκέψη, χωρίς ειλικρίνεια και επίγνωση για την άγνοια των εξωτερικών πραγμάτων, χωρίς σωστές πληροφορίες και εκτιμήσεις, με πλάνες και προκαταλήψεις, η ζωή δεν μπορεί να είναι ήρεμη και παρασύρεται σε άδικη και άσκοπη δράση. Ο καλός πρέπει να είναι και δίκαιος και αυτά τα δύο δεν συμπίπτουν. Η γνώση επίσης εμφανίζεται "τραυματισμένη", περισσότερο κοντά στη φαντασία και πάντοτε ανεπαρκής και μάλιστα παραπλανητική, είτε με πρόθεση είτε από πνευματική αδυναμία. Δεν είναι συνηθισμένο κάποιος να μιλάει για την ηθική με εσωτερικό προσανατολισμό και να προχωράει ορθολογικά μέχρι τα πολιτικά ζητήματα και ιδιαίτερα για το ρόλο του κράτους. Το πέρασμα στα πολιτικά και στα κοινωνιολογικά ζητήματα έγινε μέσα σε ένα βιβλίο που γράφτηκε για να υποστηριχτεί ο πρωταγωνιστικός ρόλος μιας διανοητικής ηθικής για όλη την κοινωνία, πώς ξεκινάει η ηθική, τι ρυθμίζεται με αυτή στη συμπεριφορά μας και τι αλλάζει στη

ζωή. Δεν ανιχνεύουμε μόνο το σημαντικό ρόλο του ατόμου για την κοινωνία και απ' ευθείας για τη δική του ζωή. Υποστηρίζεται η ανάγκη για ένα "ηθικό κράτος", που με την πολιτική του θα ενθαρρύνει τις επιλογές για μια κοινωνία από πνευματικά δραστήριους ανθρώπους, ενώ θα αποθαρρύνει τις επιλογές που οδηγούν στον υλιστικό τρόπο ζωής και στην κερδοσκοπική αντίληψη για τον κόσμο. Είναι ανάγκη για ένα δίκαιο κράτος και για πολιτικές που εστιάζουν στην πνευματική ανάπτυξη των πολιτών και όχι μόνο στην οικονομική ή στην τεχνολογική ανάπτυξη. Χρειάζονται ανατρεπτικές αλλαγές στο Σύνταγμα και στη νομοθεσία και να προηγηθεί πολλή θεωρητική εργασία, με προτεραιότητα στην προστασία του ανθρώπου από την εκμετάλλευση της άγνοιας και των πνευματικών αδυναμιών και για να αποθαρρυνθεί η κατάχρηση της εμπιστοσύνης. Έννοιες, οι οποίες μόνες τους προκαλούν αντίθετες κοινωνικές αντιδράσεις, όπως η ελευθερία και η δημοκρατία και ορισμένα δύσκολα ζητήματα όπως για την οικονομία και το εμπόριο, δεν εισέρχονται εξαντλητικά και προσεκτικά μέσα στις απόψεις για μια παγκόσμια ηθική. Όμως αυτά δεν μένουν έξω από τις διερευνητικές σκέψεις, με τη βιαστική λογική ότι είναι άσχετα ζητήματα ή ότι αυτά τα ζητήματα είναι αποκλειστικά για όσους έχουν ειδικευτεί. Αντιθέτως, γίνεται η εκτίμηση ότι αυτά τα φαινόμενα της κοινωνικής ζωής εμφανίζονται σαν ανεξάρτητα από το ρόλο της ηθικής, με υπερβολές για το νόημα της ζωής, με μεροληπτικές σκέψεις και για πολιτικές αντιπαραθέσεις. Αυτή η συνάντηση της ηθικής με πολιτικές απόψεις και η αξεχώριστη σύνδεσή τους, όπως και με φυσικά φαινόμενα που επιβάλλουν αδυναμίες στο ανθρώπινο πνεύμα, συμπεριλήφθηκε στο 4ο μέρος του βιβλίου με τον τίτλο "Η παγκόσμια ηθική του εσωτερικού προσανατολισμού" και δεν έπαψε να επεκτείνεται. Ένα βιβλίο ηθικής ξεκίνησε με σκέψεις και παρατηρήσεις για το ανθρώπινο πνεύμα και για το τι είναι η γνώση. Η συμπεριφορά του ανθρώπου παρατηρήθηκε σε αξεχώριστη σχέση με τις πληροφορίες και τις σκέψεις και η ηθική ενοποιήθηκε με την ψυχολογία. Το βιβλίο τελειώνει με ανίχνευση για την οικονομική εκμετάλλευση των πνευματικών αδυναμιών, για την κατάχρηση της εμπιστοσύνης, για την κερδοσκοπική συνεργασία των "αισθησιόπληκτων" ανθρώπων, για τη διευκόλυνση και την προστασία της ανήθικης δράσης με νόμους του κράτους και για την εμπλοκή του κράτους σε συνεργασίες που δεν έχουν ηθική προτεραιότητα. Μπορείτε να διαβάσετε ένα μεγάλο μέρος απ' ευθείας από τις ιστοσελίδες ή αν τις εκτυπώσετε. Ξεκινήστε από εδώ:

<http://www.kosmologia.gr/subsection3.htm>

Από τα αρχαία χρόνια γίνονται πόλεμοι, και οι άνθρωποι συγκρούονται μέχρι θανάτου με άπειρες αφορμές και αιτίες, ομαδικά και ατομικά. Ανέκαθεν, οι άνθρωποι μιλούν για κοινά προβλήματα, τα οποία πρέπει να επιλυθούν για να είναι το μέλλον καλύτερο. Ποτέ δεν έπαψαν να λύνουν προβλήματα, να επιρρίπτουν ευθύνες, να τιμωρούν μερικούς υπεύθυνους, να συνασπίζονται, να στηρίζουν ανατρεπτικές προσπάθειες και νέους ηγέτες, να καταστρώνουν σχέδια. Μήπως σήμερα, τα προβλήματα που περιγράφονται είναι τα τελευταία; Μήπως οι λύσεις που επιδιώκονται σήμερα είναι οι οριστικές και μετά όλα θα πάνε καλά; Μήπως οι αιτίες των προβλημάτων που εντοπίζονται σήμερα είναι οι αληθινές αιτίες και οι μοναδικές; Μήπως γνωρίζουν καλά τις συνέπειες και το μέλλον στην περίπτωση που δεν επιδιώξουν να επιλύσουν τα σημαντικά προβλήματα και αν δεν εφαρμόσουν τις σοφές σκέψεις τους; Τώρα ανιχνεύουμε μεγάλα προβλήματα και νομίζουμε ότι από αυτά ξεκινούν πολλά άλλα στη ζωή μας. Παλαιότερα αυτά δεν υπήρχαν. Όμως οι άνθρωποι πάλι διαπίστωναν μεγάλα προβλήματα και το ίδιο εκτιμούσαν, ότι αν εκείνα έλειπαν, τότε θα ήταν καλύτερη η ζωή τους.

ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΘΕΩΡΙΑ

<> Διορθωτικές σκέψεις για το νόημα της ηθικής και για τη στενή σχέση της με την ψυχολογία και γενικότερα με τη ζωή

Όλοι γνωρίζουμε ότι ερχόμαστε στη ζωή με μεγάλη άγνοια, με απειρία, εξαρτημένοι και μιλάμε εύκολα για την ατέλεια του ανθρώπου. Γι' αυτή την απλή διαπίστωση δεν αμφέβαλε κανένας (με τη συνηθισμένη επίγνωση της δικής του ζωής). Χωρίς πιο πέρα ανάλυση και εξήγηση της ανθρώπινης ατέλειας, ελάχιστα καταλαβαίνουμε τη σημασία της και τις συνέπειές της. Όταν η ανθρώπινη συμπεριφορά ερμηνευτεί σαν αποτέλεσμα ενός λογισμικού που εκτελείται πολύ γρήγορα και έχει πολλές ελλείψεις και λάθη και με διενέξεις από το παράλληλο τρέξιμο πολλών σκέψεων και πληροφοριών και υπό την πίεση του χρόνου, τότε αμέσως αντιλαμβανόμαστε, ότι γενικά ο άνθρωπος είναι τόσο λογικός όσο και αντιφατικός. Ακόμα πιο μεγάλη εντύπωση προκαλεί και ίσως δεν είχαμε σκεφτεί, ότι εμείς οι ίδιοι μ' επίγνωση, δεν θέλουμε να διαλύσουμε πολλές από τις ψευδαισθήσεις και τις φαντασιώσεις μας. Αντιθέτως τις επιδιώκουμε, τις έχουμε ανάγκη για να ζήσουμε, απολαμβάνουμε από αυτές. Με την πιο δημιουργική σκέψη μας τις κάνουμε τέχνη, παραμύθια και κινούμενα σχέδια για τα παιδιά, μύθους για τους ενήλικες, παιχνίδια, χορούς και γιορτές, ενώ σε πιο ακραίες περιπτώσεις μιλάμε για να μας ακούσουν οι νεκροί και χρησιμοποιούμε μέχρι παραισθησιογόνες ουσίες, τεχνητές ή φυσικές, όπως το αλκοόλ! Όλα αυτά τα κοινωνικά και παγκόσμια φαινόμενα και η δημιουργική δράση του ανθρώπινου πνεύματος δεν ερμηνεύονται μόνο με τη σοφία, με τη γνώση και τη λογική, όπως αν η σκέψη ρυθμιζόταν με κανόνες και με εφαρμογή της αξιόπιστης γνώσης. Αυτή η διανοητική αδυναμία και η ανάμιξη της φαντασίας δεν μπορούν να εξηγηθούν μόνο από την άγνοια, την απειρία ή την ανοησία και δεν σταματούν με τη γνώση και με τη λογική σκέψη. Σκέψη και γνώση γίνονται ακόμα και εμπόδιο το ένα για το άλλο και τα πράγματα μέσα στη σκέψη δύσκολα ξεχωρίζουν από τη φαντασία. Επιπλέον, οι άνθρωποι λόγω της αδυναμίας για σκέψη και των προβλημάτων της ζωής εύκολα μπορούν να πεισθούν με οδηγίες, υποσχέσεις και ψέματα, είτε της θρησκείας είτε της πολιτικής. Ωστόσο με τη σκέψη μπορούμε να αμφιβάλουμε, να ερευνήσουμε, να μην εκτιμήσουμε τις πληροφορίες, μέχρι και να αλλάξουμε τη συνήθεια. Η ηθική ως αναπτυγμένη επιστήμη εκφράζει όλες τις παρατηρήσεις και τις λογικές σκέψεις που αποδεικνύουν τη γνωστική και φυσική αδυναμία του ανθρώπου (περιγραφική ηθική). Έπειτα, με αυτά τα θεμέλια και με την ενιαία ερμηνεία για τη σχέση της συμπεριφοράς με τη σκέψη,

αναδεικνύονται οι εσωτερικές/πνευματικές αξίες. Έτσι με την ηθική προτείνεται ένας ερευνητικός τρόπος ζωής και η συμπεριφορά να ρυθμίζεται με επίγνωση της τεράστιας άγνοιας, με συγκρατημένη βεβαιότητα και με διανοητική αμεροληψία. Με λίγα λόγια, η ηθική μας καθοδηγεί σαν πυξίδα για να μη χαθούμε μέσα στις σκέψεις και στις πληροφορίες, είτε έρχονται από τον αισθητό κόσμο είτε από τη φαντασία μας. Διότι, το χαμένο πνεύμα δεν είναι μόνο σκέψεις και τυχαίες εμπειρίες. Είναι και «αντιδράσεις» (βιαστικές, απερίσκεπτες, με σφάλματα στη σκέψη και με φαντασία) που βιώνονται συναισθηματικά και δίνουν οδηγίες στο βιολογικό σώμα για δράση μέσα στον κόσμο.

Επομένως, με τέτοια άποψη για τη ζωή εσωτερικά προσανατολισμένη και με πνευματικές αξίες, αυτομάτως γίνεται ανόητο το προκλητικό ερώτημα: Γιατί να προσπαθεί κάποιος να προσανατολιστεί εσωτερικά ή να ζήσει με ηθική και δίκαιο και όχι να επιδιώκει πάνω απ' όλα την επιβίωσή του και την επιτυχία του στον αισθητό κόσμο, με οποιονδήποτε τρόπο; Για να μην επεκταθούμε εδώ σε μεγάλο αριθμό σελίδων, οποιοσδήποτε μπορεί να αντιληφθεί την ανάγκη μιας τέτοιας διανοητικής ηθικής: Η αναζήτηση της αλήθειας και της βεβαιότητας είναι από μόνη της ωφέλιμη, γιατί είναι εξ' ορισμού η αναζήτηση της πραγματικότητας και των απαραίτητων σχέσεων και δράσεων για να ζήσουμε. Αν υπάρχει σωστό και λάθος, τότε αναμφίβολα υπάρχει καλό και κακό. Η άγνοια και οι φαντασιώσεις απατούν μόνιμα τον εαυτό μας και δεν προκαλούν μόνο τα προβλήματα στις σχέσεις με τους άλλους ανθρώπους. Εμποδίζουν τη δική μας ζωή, έτσι ακριβώς όπως αν είχαμε λάβει λανθασμένες και ελλιπείς πληροφορίες και με αυτές υπολογίζαμε πώς θα δράσουμε. Μάλιστα η άγνοια και οι φαντασιώσεις μαζί με τις ανόητες προσδοκίες παρακινούν για να εξαπατήσουμε όλο τον κόσμο, τον οποίο θεωρούμε δημιουργημένο αποκλειστικά για εμάς, ενώ έτσι αντιλαμβανόμαστε τους άλλους ανθρώπους σαν προβλήματα. Χωρίς επιτυχή σκέψη δεν μπορούμε να γνωρίζουμε και να συνυπολογίζουμε σωστά την εξωτερική μας πραγματικότητα, δεν μπορούμε ούτε να συζητήσουμε, ενώ αντιθέτως κινούμαστε και βάζουμε στόχους με λανθασμένες πληροφορίες και εκτιμήσεις. Έτσι εμείς οι ίδιοι (με τα λάθη, τις παραλήψεις και τις υπερβολές μας) θα βάζουμε τα εμπόδια για να μην επιτύχουμε τους εξωτερικούς σκοπούς μας ή τουλάχιστον με το ελάχιστο κόστος! Με τη δυνατότητά του να σκέφτεται και να γνωρίζει, ο άνθρωπος αποκτάει το πλεονέκτημα να ενεργεί δημιουργικά, πιο αποτελεσματικά, να προβλέπει, να προδιαγράφει, να επικοινωνεί, να συνεργάζεται και να συνυπολογίζει ευρύτερα την πραγματικότητα. Αν όμως, από την επικοινωνία και τη συμ-

βίωσή του προσλαμβάνει διαρκώς το ψέμα, το λάθος, τη μισή αλήθεια και δεν μπορεί ξεχωρίσει την αλήθεια και να εκτιμήσει σωστά, ούτε να εκφράσει σωστά τις σκέψεις του στους άλλους, τότε αυτό το πλεονέκτημα μεταλλάσσεται σε «Δούρειο Ίππο», που μας καταστρέφει από μέσα μας. Τότε δεν ενεργούμε αποτελεσματικά, αποτυγχάνουμε στις προβλέψεις, υπονομεύουμε τη δημιουργικότητά μας, αντιλαμβανόμαστε απατηλά τα πράγματα, πέφτουμε στο αδιέξοδο τελείως απροετοίμαστοι, παρασυρόμαστε σε άγνωστα μονοπάτια, αποκτάμε τρελές επιθυμίες, παραπλανούμε τους συνεργάτες μας, εκφράζουμε το θυμό μας αντί να συνεννοηθούμε και εξαναγκαζόμαστε σε επιζήμιες επιλογές. Όταν, λοιπόν, λέμε ότι "η αυταπάτη και η άγνοια είναι από μόνα τους το μεγάλο μείον στη ζωή, αν όχι η καταστροφή της" αυτό σημαίνει τη ζωή ενός τρελού, αλλά επιπλέον και αδυναμία από την κίνηση μέσα στη φύση και στην κοινωνία. Και η τρέλα δεν έχει μόνο τα πιο φανερά σημάδια, όπως αυτά έρχονται βιαστικά στη σκέψη μας, γι' αυτό χρησιμοποιούμε την ευρύτερη έννοια της "παράνοιας". Με τη λογική, τη γνώση και την ευγλωττία, η παράνοια εμφανίζεται σαν εξυπνάδα και ικανότητα για σκέψη και τα ψέματα γίνονται πειστικά. Ποιο είναι, λοιπόν, το νόημα της γνώσης και της λογικής, όταν αυτή είναι το μέσο για παραπλανητικές δραστηριότητες, για την ευχάριστη αυταπάτη και την αναγνώρισή μας από μερικούς άλλους ανθρώπους και πώς μπορεί τότε να είμαστε δίκαιοι, καλοί και ευτυχημένοι; Μπορούμε να πούμε πολλά κατά μίας ζωής χωρίς εσωτερικό προσανατολισμό και με παρανοϊκή σκέψη και δεν είναι ανάγκη να επικαλεστούμε αιτίες πέρα από τη Γη... Η γνώση για την ανεπάρκεια της γνώσης, για την πολυπλοκότητα των πραγμάτων και για τις συνέπειες της άγνοιας και της πλάνης στη ζωή, αυτή η γνώση από μόνη της δικαιολογεί μία εσωτερική, δηλαδή πνευματική, αναζήτηση.

Αν σκεφτούμε για τη ζωή και τον άνθρωπο με την εκτίμηση ότι ο κόσμος είναι πιο μεγάλος και τα φαινόμενα πιο ανάμεικτα απ' όσο νομίζουμε, με αυτή τη σκέψη σίγουρα δεν θα αυξήσουμε τις γνώσεις μας. Με τέτοιες σκέψεις δεν θα γίνουμε πουθενά ειδικοί και δεν έχουμε μεγάλες προσδοκίες για δημιουργική δράση. Όμως αναβαθμίζεται ο τρομερός ρόλος της άγνοιας για τη ζωή και η φροντίδα για την πνευματική καλλιέργεια γίνεται απαραίτητη όχι για την επαγγελματική αποκατάσταση, αλλά συνολικά για την καλύτερη τύχη στη ζωή. Οι υπερβολικές προσδοκίες από την εξωτερική δράση ελαττώνονται, η δράση φρενάρεται, αναγνωρίζουμε την υπευθυνότητά μας και σταματάμε ένα πλήθος άσκοπων εγωιστικών προσπαθειών, συγκρίσεων και ανταγωνισμών, που γίνονται μόνο και μόνο επειδή περιορίζουμε με τη σκέψη μας την πραγματικότητα στην ανθρώπινη κοινωνία. Σε αντίθεση με την παραπλανητική

λογική ορισμένων, οι οποίοι μας ζητούν ή μας παρακινούν να συμμετέχουμε σε προσπάθειες με τυφλή εμπιστοσύνη, οι οποίοι εκτιμούν εύκολα απογοητευτικά τα λάθη και τις αδυναμίες των άλλων ή αντίθετα, αυτοί θαυμάζουν τη νοοτροπία του μεγαλομανή ανθρώπου και όχι του ανασφαλής. Τότε εισάγεται στη ζωή μας μια άλλη επιστήμη, που οι φιλόσοφοι την έχουν ονομάσει "Ηθική" και αυτή δεν περιορίζεται σε μερικές καλές πράξεις. Ο καλός πρέπει να είναι και δίκαιος και αυτά τα δύο δεν συμπίπτουν, διότι συνήθως νομίζουμε ότι προσπαθούμε για το "καλό", αλλά έχουμε χαζές και λανθασμένες απόψεις και είμαστε 100% βέβαιοι ενώ δεν γνωρίζουμε αρκετά. Η "διανοητική" ηθική γίνεται πιο αντιδραστική και λιγότερο συμβιβαστική, απέναντι σε άδικες συμπεριφορές που ξεκινούν από το ψέμα και το λάθος. Ο άνθρωπος από την άγνοιά του για τον κόσμο και από τις βιαστικές σκέψεις του, υπερεκτιμάει τις δυνατότητές του και έτσι νομίζει ότι γνωρίζει πώς θα ζήσει καλύτερα ή τι να κάνει για να μη χάσει τη ζωή του. Με συνέπεια να συμπεριφέρεται εγωιστικά, άπληστα και απερίσκεπτα, είτε από υπερβολική σιγουριά για τις ικανότητές του, είτε από ανασφάλεια επειδή διαπιστώνει, ότι δεν θα επιτύχει όσα φανταζόταν ως απαραίτητα για μια ευτυχισμένη ζωή. Η Ηθική είναι παγκόσμια και διεπιστημονική γνώση και δεν συναντήθηκε τυχαία με τις θρησκείες. Ο άνθρωπος δεν είναι ζώο λογικό και κοινωνικό, με την καλή έννοια που φανταζόμασταν. Με την παγκόσμια ηθική, η ανθρώπινη δράση και συμπεριφορά ερμηνεύεται με τις πνευματικές αδυναμίες του ανθρώπου (όπως λανθασμένες εκτιμήσεις, ελλιπής γνώση, εξασθένιση και ανεπάρκεια μνήμης, φαντασιώσεις για τα πράγματα, μεροληψία, κακή χρήση των λέξεων, σκόπιμη απόκρυψη και ψέματα κλπ) και με τη διαρκή υπεροψία ή την ανασφάλειά του. Οι φυσικοί περιορισμοί (υλικοί, περιβαλλοντικοί και βιολογικοί) και οι πνευματικές αδυναμίες μεταμορφώνουν τον άνθρωπο σε απατεώνα του εαυτού του και όλου του κόσμου και με όλες τις δυνατότητες της γνώσης. Οι συνέπειες από τις πνευματικές αδυναμίες και από την έλλειψη εσωτερικών αξιών γίνονται πιο φανερές έξω από το άτομο, με τις συνεργασίες του και όταν οργανώνονται ομάδες, που υποκινούνται, καθοδηγούνται, εκπροσωπούνται και συντονίζονται στη δράση τους. Όλος ο κόσμος αλλάζει και η αντίδρασή μας γίνεται διαφορετική με διαφορετικές εκτιμήσεις και με διαφορετική προοπτική στη δράση, όταν αλλάξει η δική μας άποψη για τον κόσμο και όταν αναγνωρίσουμε τις πνευματικές αδυναμίες μας. Ο φιλοσοφικός και πνευματικός τρόπος ζωής, η εσωτερική στροφή μέσα στο πνεύμα φανερώνουν στον εαυτό μας τη μεγάλη άγνοια για τον κόσμο, την υπεροψία μας και τη σχετικότητα των αξιών μέσα από συγκρίσεις. Ο φιλοσοφικός και πνευματικός τρόπος ζωής

χρειάζονται περιορισμό στην εξωτερική και κοσμική ζωή, περισσότερη σκέψη και έρευνα και πιο υπεύθυνη δράση. Η ηθική συνδέεται στενά με τη σκέψη και με το πνεύμα και δεν είναι μόνο οι καλοί τρόποι συμπεριφοράς προς τους ανθρώπους. Με το φιλοσοφικό τρόπο ζωής δεν εμπιστευόμαστε εύκολα και τυφλά, μειώνουμε τον κίνδυνο να εξαπατηθούμε και επιπλέον μειώνουμε και τον κίνδυνο να υποστηρίξουμε τους απατεώνες. Με το φιλοσοφικό τρόπο ζωής δεν εμπιστευόμαστε εύκολα και τυφλά, ερευνούμε για την αλήθεια και το δίκαιο και επομένως δεν είμαστε πάντα "καλοί" και συμβιβαστικοί. Διότι αντιδρούμε στους απατεώνες και σε όσους δεν υπολογίζουν το δίκαιο των άλλων και προσπαθούμε να φανερώσουμε τα ψέματα και τις φαντασιώσεις, με τα οποία πολλοί εξυπηρετούνται και απολαμβάνουν κοινωνικά πλεονεκτήματα.

Για να μην παρεξηγηθεί η έννοια και ο σκοπός μίας τέτοιας Ηθικής (με εσωτερικό προσανατολισμό), βασικά πρέπει να καταλάβουμε πώς η ανθρώπινη συμπεριφορά και οι σχέσεις ανάμεσα στους ανθρώπους δεν δημιουργούνται χωρίς άγνοια και πλάνη, χωρίς βιαστικές και λανθασμένες εκτιμήσεις, χωρίς παράλογες σκέψεις, χωρίς ψέματα και υπέρμετρες προσδοκίες και χωρίς εγωκεντρισμό. Η Ηθική με πνευματικό προσανατολισμό και με τη ζωή ρυθμισμένη με αμερόληπτη και ερευνητική σκέψη δεν είναι περιστασιακή ηθική. Η Ηθική αποσκοπεί να προσανατολίσει εσωτερικά το άτομο και μόνο έτσι μπορεί να φέρει έξω στην κοινωνική συμβίωση, τα αποτελέσματα που επιδιώκονται έμμεσα με πολιτική, οικονομική και κοινωνική δράση. Η Ηθική είναι διαχρονικά συνυφασμένη με την αμεροληψία, την ειλικρίνεια, την αυτοσυγκράτηση, την αξιοπιστία, την πνευματική καλλιέργεια, με το δίκαιο και με την ανεκτικότητα (η οποία επιβάλλεται από την αμεροληψία και την αμφισβήτηση του ρόλου μας στον κόσμο). Ο εσωτερικός προσανατολισμός της ζωής με την επίγνωση της άγνοιας, αυτομάτως περιορίζει και αποτρέπει την αισθησιοκρατική, την υλιστική και την εγωκεντρική δράση. Αυτό δεν είναι κάτι τυχαίο. Το «φυσικό» περιορίζεται από ένα πνεύμα «ηθικό». Αυτομάτως αναδεικνύονται στον άνθρωπο οι εσωτερικές και οι αιώνιες αξίες, όπως είναι η αυτογνωσία, η αμεροληψία, η αυτοσυγκράτηση, η δημιουργική σκέψη, την ανωτερότητα μιας πνευματικής ζωής, και αυτός ο προσανατολισμός υποδεικνύει τον κίνδυνο και κάποια αδιέξοδα, που κρύβει η ζωή χωρίς αυτές τις εσωτερικές αξίες. Δηλαδή, η ζωή παρασυρμένη από τις ανεξάντλητες δυνατότητες των υλικών πραγμάτων, τα οποία αυτή γνωρίζει εξ' αρχής και τυχαία με τις αισθήσεις, παρά την ευρύτερη άγνοιά της. Χωρίς άλλη επιστημονική γνώση και χωρίς δυσνόητο στοχασμό, ο άνθρωπος μπορεί να συλλάβει μία ηθική,

έναν τρόπο ζωής και συμπεριφοράς που τον προστατεύει και τον προετοιμάζει πνευματικά για τον κόσμο -με τις αφάνταστες προκλήσεις και παγίδες του. Με άσκοπες δράσεις, με κακές σκέψεις, με σφαλερές και υπερβολικές εκτιμήσεις, μάλλον προκαλούμε την κακή τύχη μας και επομένως μια ζωή με αναβαθμισμένο το πνεύμα επιβάλλεται. Ο εσωτερικός προσανατολισμός και ο αυτοπεριορισμός της επιπόλαιης αισθησιοκρατικής δραστηριότητας μας ανυψώνουν πραγματικά, ανεξάρτητα από τον τόπο και το χρόνο της τυχαίας εμπειρίας μας. Χωρίς αυτόν τον προσανατολισμό, ο άνθρωπος παραμένει ένα ζώο με πιο αναπτυγμένη μνήμη, ένας τυχαίος περαστικός, με αυταπάτες για τη ζωή του και τα πράγματα και ένας τροφοδότης της αδικίας και της δυστυχίας.

Σε πολλούς ακούγεται ξεπερασμένο, σκοταδιστικό και θρησκόληπτο να μιλάμε για την ηθική και να αποκαλούμε κάποιον "αισθησιοκράτη" ή "υλιστή" για τον τρόπο ζωής του. Φανταζόμαστε τις ακρότητες και τις φανατικές απόψεις των αμαθών του παρελθόντος. Πολλοί ίσως να φαντάζονται ένα φιλήσυχο τρόπο ζωής, τον σεξουαλικό αυτοπεριορισμό, ένα γλυκό τρόπο ομιλίας και μια τυφλή ροπή προς το καλό. Παρατηρούν ακόμα ότι η ηθική έχει εμφανιστεί διαφορετική από τόπο σε τόπο και στο πέρασμα των αιώνων και πολλοί κανόνες αλλάζουν. Όμως αυτή η ιστορικότητα και η σχετικότητα δεν αναιρεί ότι οι άνθρωποι ανέκαθεν προβληματίζονται για το νόημα της ζωής και για τη συμπεριφορά τους απέναντι στη φύση και στους άλλους ανθρώπους. Πολλές παρατηρήσεις για την ανθρώπινη συμπεριφορά και για τις ανθρώπινες σχέσεις έχουν γίνει από τα παλαιότερα χρόνια, σε όλους τους λαούς και δεν είναι της φαντασίας. Σε πολλές περιπτώσεις οι άνθρωποι έχουν συμπέσει σε σημαντικές παρατηρήσεις. Λ.χ. η παρατήρηση, ότι αν σκοτώνω δεν θα ευνοήσω τη δική μου τύχη ούτε την πολιτισμένη ζωή στην κοινωνία. Χωρίς να το έχουμε προσέξει, με αυτές τις παρατηρήσεις της ηθικής θεμελιώνονται πολλοί νόμοι του κράτους και το Δίκαιο. Όπως για παράδειγμα, ότι δεν πρέπει να σκοτώνουμε και να βασανίζουμε ή ότι δεν πρέπει να μεταχειριζόμαστε τους άλλους ανθρώπους σαν μηχανές ή να τους εξαπατούμε κλπ. Ακόμα και όταν ορίσουμε την ηθική ως "ένα σύνολο κανόνων μιας κοινωνίας, ένας κώδικας αξιών που καθορίζει τη συμπεριφορά αυτών που συμμετέχουν, δηλαδή τι είναι καλό και τι κακό", αυτοί οι κανόνες στηρίχτηκαν σε μερικές παρατηρήσεις για την ανθρώπινη συμπεριφορά και για τη σχέση της συμπεριφοράς με την ανθρώπινη ψυχή. Δεν ξεφεύγουμε από την ηθική που σχηματίζεται όταν το πνεύμα στραφεί στον εαυτό του για να σκεφτεί αμερόληπτα, με επίγνωση της άγνοιάς του και για να καθορίσει προτεραιότητες στη ζωή, χωρίς ψέματα

και φαντασιώσεις. Πώς λ.χ. θα πράξουμε καλά, αν κάποιον τον κατηγορήσουμε δημόσια για κλέφτη, επειδή το υποψιαστήκαμε; Πώς θα κατανοήσουμε τον ψυχικό κόσμο των άλλων ανθρώπων και πώς θα συμπεριφερθούμε σε αυτούς με την εκτίμηση ότι έχουν ζωή, αν δεν σκεφτούμε σωστά τι είμαστε και τι αισθανόμαστε εμείς μέσα μας; Αν κάποιος είναι παρανοϊκός και δεν αντιλαμβάνεται σωστά τα πράγματα, αν δεν μπορεί να σκεφτεί, να ακούσει, ούτε να εκφραστεί σωστά, τότε αυτές οι πνευματικές αδυναμίες προκαλούν τριγμούς στο δίκαιο και ακυρώνουν την ηθική. Αν, πάλι, είναι μορφωμένος και αντιλαμβάνεται σωστά τα πράγματα, αλλά επιλέγει να ζήσει με ψέματα ή να εκμεταλλεύεται την αλήθεια για να εξαπατήσει, τότε επίσης θα παραβιάζει πολύ συχνά το δίκαιο και θα ζει με ανήθικο πνεύμα. Όταν οι σκέψεις γίνονται με λανθασμένες εκτιμήσεις, τότε ζούμε με ψέματα και φαντασιώσεις και έτσι ανάλογα κινητοποιούμαστε. **Δεν μπορούμε να μιλάμε για ηθική και για κανόνες συμπεριφοράς, χωρίς να μιλήσουμε για λογική και για ικανότητα σκέψης.**

Η ανάπτυξη των επιστημών, η ευκολία της πληροφόρησης, η παγκόσμια εμπειρία και το εκπαιδευτικό σύστημα δεν εξαφάνισαν από τη ζωή την ανοησία και τις απερίσκεπτες απόψεις. Αντιθέτως, εξίσου ενίσχυσαν αντιδραστικές και ανώριμες απόψεις. Αντί για περισσότερη αμφιβολία καλλιέργησαν την ψευδαίσθηση της καλύτερης γνώσης, δελεάζουν το πνεύμα με ανταλλάγματα και ενθαρρύνουν τις βιαστικές εκτιμήσεις και προσπάθειες. Αποδεικνύεται ότι η γνώση πλησιάζει στη φαντασία και αυτά τα δύο σχεδόν συμπίπτουν, ιδιαίτερα όταν οι σκέψεις εξωτερικεύονται με τον προφορικό λόγο. Σε αυτή τη διαπίστωση καταλήγουμε όχι μόνο με περιγραφή για το πώς σχηματίζεται η γνώση, αλλά και από την καθημερινή εμπειρία για τη (μεγαλομανή) συμπεριφορά του ανθρώπου, η οποία ερμηνεύεται από τα λάθη, τα ψέματα, την παράνοια και την ασυνεννοησία του. Οι απόψεις για τη ζωή και την κοινωνία σχηματισμένες αποκλειστικά από τα γεγονότα και τις περιστάσεις ίσως να είναι “ρεαλιστικές”, όμως δεν υπολογίζουν την πραγματικότητα που δεν λείπει ποτέ: Δεν υπολογίζουν ή υποβαθμίζουν την πνευματική ύπαρξη του ανθρώπου -την έδρα μιας ζωής με επίγνωση- η οποία είναι με ευμετάβλητες σκέψεις και πληροφορίες, αλλά επιζητεί την ηρεμία και την ισορροπία. Όποιος με τις απόψεις του για την κοινωνία και με αναφορές σε εξωτερικά πράγματα και σε γεγονότα, με αναφορές σε πολιτικές εξελίξεις και σε συνεργασίες και με στόχους για το μέλλον, νομίζει ότι έτσι προσφέρει πραγματική λύση στη μόνιμη ψυχολογική ανασφάλεια, αυτός απατά τον εαυτό του, γίνεται ανεύθυνος και παραπλανά τον κόσμο. Η ηθική δεν ξεκινάει μόνο με την

ανάγκη για προσφορά και σεβασμό σε όλο τον κόσμο. Αν η ηθική οριστεί ως ένα σύνολο κανόνων, αρχών και αξιών με εξωτερικούς σκοπούς και για την εξυπηρέτηση ορισμένων δράσεων, τότε δεν θα αναγνωρίσουμε τον πρωταγωνιστικό ρόλο της. Θα μας φανεί σαν μια πολιτική ή φιλοσοφική θεωρία για συμβιβασμό στην κοινωνία, για την καλή συνεργασία και ίσως για να δυσκολέψει τη ζωή μας. Με αυτή την εξωτερική προοπτική, η ηθική εύκολα αμφισβητείται και περιορίζεται σε μια σχετική χρησιμότητα και με τον (παρανοϊκό) άνθρωπο σαν επίκεντρο του Σύμπαντος. Αυτή είναι η απάντηση προς όσους εμφανίζουν την ηθική μέσα από μερικά ζητήματα για την κοινωνία (όπως φτώχεια, τρομοκρατία κλπ.) ή για τις συνέπειες της τεχνολογικής ανάπτυξης στο φυσικό περιβάλλον.

<> Στην άποψη για την παράνοια του υλιστικού τρόπου ζωής και για τον έξυπνο εγωκεντρισμό του αισθησιοκρατικού ανθρώπου προσεγγίζουμε από τέσσερις διαφορετικές κατευθύνσεις της έρευνας:

- Αν συγκεντρώσουμε τις προσωπικές παρατηρήσεις εγωισμού και ανοησίας από την καθημερινή ζωή. (Κοινωνιολογικές και ψυχολογικές παρατηρήσεις). Από την καταγραφή της παγκόσμιας ιστορίας επίσης ενισχύεται αυτή η άποψη.

- Από τις σκέψεις για τη χρησιμότητα της γνώσης στη ζωή, για τη μεροληπτική λογική και τις πνευματικές αδυναμίες, πάλι παρατηρούμε την προοπτική της γνώσης για την εξαπάτηση, για την φλυαρία και για την άσκοπη δράση.

- Από τις σκέψεις απ' ευθείας για το νόημα της ζωής, πάλι θα βρούμε χάσματα γνώσης, περιστασιακές αξίες, εφήμερους στόχους, υπερβολικές εκτιμήσεις και την ανάγκη για έναν τελικό σκοπό, πέρα από την πραγματοποίηση όλων των άλλων επιθυμιών.

- Από τις κοσμολογικές σκέψεις πάλι εξάγεται σαν συνέπεια η ανοησία και η πλάνη στην περιορισμένη ζωή σε αντίθεση με την ανωτερότητα ενός παγκόσμιου πνεύματος (Θεός) με αμερόληπτη σκέψη.

Πίσω από πολλά εσωτερικά προβλήματα και από πολλές ανισόρροπες συμπεριφορές, τα οποία συνοδεύονται από άσχημα συναισθήματα, βρίσκεται μία μόνο εξήγηση. Η φυσιολογική «τρέλα» του εγωκεντρισμού, ο οποίος είναι επιπόλαια σκέψη με φαντασιώσεις, με μεροληπτικές απόψεις, με υπερβολικές εκτιμήσεις και με τη διατήρηση ψεύτικων αξιών και ανόητων απόψε-

ων για το νόημα της ζωής. Ο εγωκεντρισμός μπορεί να παρακινήσει τον άνθρωπο ανά πάσα στιγμή στις πιο ακραίες, υπερβολικές και διαφορετικές πράξεις και χωρίς κάποια εξωτερική αιτία. Ο εγωκεντρισμός εξωτερικεύεται με δύο φαινομενικά αντίθετους τρόπους. Με τον ένα, ο άνθρωπος συμπεριφέρεται με κάποια υπεροπτική άποψη για τον εαυτό του, με μειονεκτική για τους άλλους, με επανάπαυση στις απολαύσεις του, με ανταγωνιστικούς στόχους μέσα στην κοινωνία και με συγκρίσεις. Με τον άλλο τρόπο, ο άνθρωπος συμπεριφέρεται παρακινημένος από το αίσθημα ή την επίγνωση μιας αδυναμίας, με μειονεκτική εκτίμηση για τον εαυτό του και έντονης αβεβαιότητας για τη θέση του στον κόσμο ή στην κοινωνία. Και με τις δύο μορφές του, ο εγωκεντρισμός μπορεί εύκολα να οδηγήσει σε βίαιους τρόπους, είτε σαν αντιδραστικός είτε σαν προκλητικός, προς τους άλλους ή προς εαυτόν (και κινητοποιεί για συνεργασίες, ενώσεις, φιλίες, ομαδικές εκδηλώσεις κλπ.). Η αδυναμία να υπερνικηθούν οι φοβίες και η ανασφάλεια, που προκαλείται ξανά από τη δράση μέσα στον κόσμο και στην κοινωνία (με εξωτερικές αξίες και συγκρίσεις), προτρέπει στη δημιουργία κοινωνικών και αντικοινωνικών σχέσεων, όσο και η υπερβολική αυτοπιστία. Ο εγωκεντρισμός θολώνει τη διάνοια και οδηγεί μέχρι το σημείο να γίνει κάποιος φονιάς για ασήμαντο λόγο, όπως και αυτόχειρας, όπως και γελοίος. Είναι τελείως άστοχο το ζήτημα, αν κάποιος ήταν λογικός ή τρελός, υγιής ή άρρωστος. Οποιοσδήποτε μπορεί να συμπεριφερθεί με παράλογο και ανισόρροπο τρόπο, χωρίς να είναι κατ' ανάγκη τρελός ή άρρωστος μέσα του. Ιδιαίτερα σε στιγμές που εκτιμάει ευνοϊκές ή δυσοίωνες και σε στενά χρονικά περιθώρια. Μόνο η ηθικολογική εξήγηση μπορεί να δια φωτίσει αυτά τα φαινόμενα παραλογισμού, υπερβολής, ανοησίας και την έλλειψη της εσωτερικής ηρεμίας. Η ίδια εξήγηση μας λέει ακόμα, ότι η ίδια «τρέλα» του εγωκεντρισμού που κάνει θλιβερή τη ζωή και βίαιη τη συμπεριφορά, η ίδια «τρέλα» παρακινεί σε συμπεριφορές με πιο έξυπνους τρόπους ή το ίδιο επιπόλαιες, οι οποίες είναι αδικαιολόγητα ευχάριστες και κακώς ενθαρρύνονται (όπως λ.χ. ένας βλαβερός τρόπος διασκέδασης). Γι' αυτό, κανένα ψυχολογικό πρόβλημα δεν έχει νόημα να αναζητηθεί και δεν μπορεί να επιλυθεί αποτελεσματικά, αν ένας πνευματικά παραπλανημένος άνθρωπος ζει ανάμεσα σε άλλους ανθρώπους που τον απαξιώνουν και τον προκαλούν κατ' επανάληψη για τις αδυναμίες του. Κανένα ψυχολογικό πρόβλημα δεν έχει νόημα να αναζητηθεί και δεν μπορεί να επιλυθεί αποτελεσματικά, αν ένας άνθρωπος ζει με τις απόψεις του υλιστικού και κερδοσκοπικού τρόπου ζωής. Οι φαρμακευτικές ουσίες δεν πρόκειται να τον απαλλάξουν από τις τρελές προσδοκίες και να του διορθώσουν τα λάθη στη σκέψη του.

Από την εμπειρική έρευνα της ανθρώπινης συμπεριφοράς, αναπτύχθηκε μια επιστήμη με την άποψη για τον άνθρωπο ως βιολογικό σώμα, όμως 1) χωρίς κάποιο προορισμό 2) ή με προορισμό αποκλειστικά την επιβίωση και 3) με προορισμό τον ανταγωνισμό, την επιτυχία και την ευτυχία. Στην 1η περίπτωση υποβαθμίζεται η απροσδιόριστη επίδραση της σκέψης στη συμπεριφορά και η αντίφαση που εμφανίζεται μεταξύ του βιολογικού σώματος και του δημιουργικού πνεύματος, αφού το δεύτερο δεν αφήνει το σώμα να συμπεριφέρεται φυσιολογικά (δηλ. μόνο αισθησιοκρατικά), όπως στα άγρια ζώα. Στη 2η περίπτωση υποβαθμίζεται ο ρόλος του πνεύματος και αυτό εμφανίζεται σαν ένα εργαλείο για την εξωτερική δράση και με σκοπό την επιβίωση, έτσι αφηρημένα. Στην 3η, ο άνθρωπος εμφανίζεται με ανήθικο προορισμό την κερδοσκοπία, με τη δράση και την υπεροψία του ισχυρού και συμβιβαστικός με δόλο για το προσωπικό του συμφέρον. Με αυτές τις απόψεις χρησιμοποιείται η έννοια "κοινωνικός". Η εγωκεντρική και ανταγωνιστική ζωή εμφανίζεται φυσιολογική και η ευτυχία σαν αποτέλεσμα επιτυχιών και δόλιων συμβιβασμών. Έτσι οι απόψεις για τον υλιστικό τρόπο ζωής "εξοπλίζονται" με την πνευματική βόμβα της ψυχολογίας και ο ρόλος της ηθικής υποβαθμίζεται. Μετά προσπαθούν να συμβιβάσουν μια τέτοια υλιστική ζωή με πρότυπα φιλόφθωπα, με μεροληπτικές απόψεις για την κοινωνία και με υπόδειγμα έναν ενδοτικό άνθρωπο. Όταν γνωρίζουμε ότι ο άνθρωπος είναι ένα ζώο με φαντασιοπληξία, εγωισμό και με λογική του απατεώνα, τότε αυτή η γνώση είναι μέρος της αυτογνωσίας μας. Θα μιλήσουμε για την ευτυχία με αυτογνωσία ή με περιστασιακές εκτιμήσεις για τη ζωή και τα πράγματα και με τις προσωπικές αναμνήσεις μας;

Έχουν διατυπωθεί απόψεις όπως ότι ο σκοπός της Ηθικής είναι η ευτυχία, η ειρηνική συμβίωση και ο σεβασμός στο συνάνθρωπο, η απόκτηση σοφίας, η εξουδετέρωση των επιθυμιών και η ψυχολογική αταραξία, η λατρεία του Θεού και η εγκατάλειψη του επίγειου κόσμου, η εφαρμογή ορισμένων κανόνων συμπεριφοράς που πρέπει να αναγνωρίζονται από όλους και λοιπά. Οι απόψεις αυτές δεν είναι ασυμβίβαστες μεταξύ τους και διαζευκτικές. Το «καλό» και το «κακό» στις πράξεις ενός ανθρώπου είναι έτσι αφηρημένες έννοιες όπως είναι η αλήθεια και το λάθος για τις εκτιμήσεις των πληροφοριών. Ανιχνεύουμε ως καλή την πράξη που ταιριάζει με τη ζωή, δηλαδή την ευνοεί και χρησιμεύει για την ισορροπία αυτής. Ενώ ως κακή όταν η πράξη εναντιώνεται στη ζωή, όταν τη δυσχεραίνει και την καταστρέφει. Επομένως, όταν προσπαθούμε να ξεχωρίσουμε έτσι γενικά το καλό από το κακό για να ορίσουμε την Ηθική, τότε συναντάμε την εξής δυσκολία: Αν χρειάζεται να ευνο-

ούμε πάντοτε τη ζωή και να βοηθάμε για την ισορροπία της και αν ποτέ δεν πρέπει να βάζουμε εμπόδια. Αυτές οι πρώτες σκέψεις για την αρχή του καλού και του κακού συναντούν και άλλα σχετικά ζητήματα της Ηθικής, τα οποία επίσης είναι δυσνόητα και αποσπασμένα από την πραγματικότητα: όπως είναι το ζήτημα της απόλυτης ελευθερίας και των περιορισμών στη συμπεριφορά. Αυτές οι πρώτες παρατηρήσεις φανερώνουν αμέσως πού βρίσκεται η δυσκολία για μια συντομευμένη απάντηση και συνολική για όλες τις ανθρώπινες πράξεις: Η δυσκολία βρίσκεται στην αρχική έννοια για τη ζωή. Αν η ζωή ήταν πάντα κάτι καλό ή μια συμπεριφορά πάντα καλή, τότε δεν θα έπρεπε ποτέ να εναντιωνόμαστε ή να επιβάλλουμε περιορισμούς στις επιλογές και να απαγορεύουμε συμπεριφορές. Όσο νοούμε τη ζωή έτσι αφηρημένα, χωρίς μορφή, χωρίς βιολογία, χωρίς σωματική κίνηση, χωρίς δράση κλπ, τότε η ζωή απομένει μόνη της και αυτή απαλλάσσεται από όλες τις δυνατότητες να βλάψει, να απειλήσει και να καταστρέψει μια άλλη ζωή. Έτσι φανταζόμαστε τη ζωή μονόπλευρα απαραίτητη, ιερή και με καλή προοπτική μέσα στον κόσμο. Αν όμως η ζωή νοηθεί με τη μορφή ενός αιμοδιψούς τέρατος και με καταστροφική δράση, τότε την καταδικάζουμε και δεν την εκτιμούμε απαραίτητη. Αν, λοιπόν, έπρεπε να ευνοούμε πάντοτε τη ζωή και να μη βάζουμε κανένα εμπόδιο, τότε θα μπορούσαμε να ορίσουμε το καλό για όλες τις δράσεις και για κάθε σκοπό: Η βοήθεια, η διευκόλυνση, η υποστήριξη, η συνεργασία κλπ θα ήταν πάντοτε καλά. Το αντίθετο αυτών, θα ήταν πάντοτε κακά. Επειδή όμως η ζωή και η συμπεριφορά της δεν είναι πάντα ευνοϊκά για τη ζωή (εναντιώνεται στον εαυτό της και στις ζωές με άλλη μορφή), γι' αυτό χρειάζονται περιορισμοί στη συμπεριφορά, απαγορεύσεις, εκπαίδευση και αντιδράσεις, που δεν είναι ούτε ευχάριστες ούτε καλές. Έτσι εξηγείται η αδυναμία μιας συνολικής απάντησης για το καλό της ζωής. Αν ρωτούσαμε ποιες τροφές είναι καλές και ποιες δεν είναι, θα μπορούσαμε να δώσουμε μια συνολική απάντηση για όλες τις μορφές ζωής και για όλους τους ανθρώπους της γης; Πρώτα χρειάζεται να προσδιορίσουμε για ποιες μορφές ζωής μιλάμε και μετά να ερευνήσουμε αν μερικές από τις τροφές είναι απαραίτητες και ανεκτές για ένα μεγάλο πλήθος βιολογικών σωμάτων. Όταν στην έννοια της ζωής συμπεριλάβουμε το πνεύμα και αντιληφθούμε ότι ο σκοπός της ζωής υπερβαίνει τη βιολογική επιβίωση, τότε χρειάζεται να προσδιοριστεί για ποια πνευματική ζωή μιλάμε. Δηλαδή με ποιους σκοπούς και επιδιώξεις κινητοποιείται το βιολογικό σώμα.

Με την παραδοσιακή ηθική μιλούσαμε για την καλοσύνη, για τις προθέσεις, για τη θέληση, για την εσωτερική ανωτερότητα, για την αξιοποίηση της ζωής, για την αυτογνωσία και με άλλες αφηρημένες φράσεις, χωρίς να υπολο-

γίζουμε τη μόνιμη εξάρτηση όλων αυτών και όλων των πράξεών μας από το πνεύμα, δηλαδή: από τις σκέψεις και τις εκτιμήσεις μας, από τις γνώσεις και τις πληροφορίες, από τα λάθη και τις φαντασιώσεις μας, από τις απόψεις που διαμορφώνουμε με τις αναμνήσεις μας, από τη μεροληπτική λογική και από τις εσωτερικές αντιδράσεις που μας προκαλούν όλες αυτές οι διανοητικές πράξεις. Δεν αναγνωρίζαμε με όλη τη σημασία, πώς δημιουργείται, επηρεάζεται και διαμορφώνεται ο λεγόμενος εσωτερικός κόσμος, το ανθρώπινο πνεύμα και η εξωτερική συμπεριφορά με τη διανοητική δραστηριότητα σαν ουσία του, από τη στιγμή της πρώτης αίσθησης. Αρκεί κάποιος να προσέξει ποια δυνατότητα στο εσωτερικό του ανθρώπου του επιτρέπει να ξεχωρίσει με τόσες φανερές διαφοροποιήσεις από όλα τα άλλα ζώα! Αυτή η δυνατότητα είναι η σκέψη για τα πράγματα, χωρίς τα πράγματα να είναι παρόντα στις αισθήσεις. Τότε θα καταλάβουμε τι είναι η ίδια η ζωή σαν εσωτερικό φαινόμενο, πώς η γνώση -από την αρχή που σχηματίζεται- συνδέεται με την ψυχολογία και με την παρακίνηση για δράση μέσα στον κόσμο και έτσι εξηγούνται ενοποιημένα όλα τα φαινόμενα συμπεριφοράς του ανθρώπου και κάθε άλλης μορφής ζωής και οπουδήποτε μέσα στο Σύμπαν. Ο εσωτερικός προσανατολισμός της ζωής και το φρένο στην εξωτερική δράση (με βιαστικές σκέψεις, με ελλιπή γνώση και με υπερβολικές προσδοκίες), η αξίωση για αυτογνωσία με τη δύναμη της σκέψης και για ζωή ρυθμισμένη/πειθαρχημένη με εσωτερικές αξίες δεν είναι μια νέα άποψη. Η περιοχή της Ηθικής και οι σκέψεις για εσωτερικό προσανατολισμό είναι από τις αρχαιότερες της ανθρώπινης αναζήτησης. Εμείς εδώ τονίζουμε και αποσαφηνίζουμε:

- Τη στενή σχέση των περιορισμών της φύσης (τοπικούς, χρονικούς, βιολογικούς) με την άγνοια, την πλάνη, την αβεβαιότητα και τη μεροληψία.

- Το στενότερο ρόλο της σκέψης για τη συμπεριφορά.

- Τη διαρκή σχέση της ζωής και των συναισθημάτων με τη διάνοια, δηλαδή με τις πληροφορίες, με τη φαντασία, με τις αναμνήσεις και με τις εκτιμήσεις.

- Την αδυναμία διαχείρισης της σκέψης, τις ελλείψεις στη γνώση και τη διαφορά των πραγμάτων όταν τα φανταζόμαστε.

- Έτσι ερμηνεύουμε ενοποιημένα την ανθρώπινη συμπεριφορά σαν εξωτερική δράση και σαν εσωτερική αντίδραση με τη μεσολάβηση της διάνοιας. Δράση και αντίδραση προκαλούνται από βεβαιότητα, από έλλειψη βεβαιότητας και με εκτιμήσεις για την εξασφάλιση μιας σταθερότητας στη ζωή.

- Εξηγούμε πώς ο άνθρωπος χωρίς να έχει επίγνωση ή πρόθεση μπορεί να

γίνεται κακός και άδικος, όπως και ασυνεννόητος (από ανοησία, από λάθη, από αμνησία και γενικά από πνευματικές αδυναμίες). Πώς ρυθμίζει τη ζωή του με φαντασιώσεις και με παραδείγματα επιτυχίας και έτσι συμπεριφέρεται εγωκεντρικά. Η εγωκεντρική ζωή συνδέεται με την πλάνη, με τη φαντασία και με τις σκέψεις που δημιουργούν προσδοκίες.

· Τέλος, αναδεικνύουμε τον πρωταγωνιστικό και παγκόσμιο ρόλο της Ηθικής με πνευματικό προσανατολισμό. Όχι μόνο για την πορεία της προσωπικής ζωής, αλλά για ολόκληρη την κοινωνία. Η έλλειψη της ηθικής δεν δημιουργεί μόνο προβλήματα στη συνεννόηση και στην προσωπική συνεργασία. Παρακινεί σε συνεργασίες χωρίς ηθικό φραγμό, με προσδοκίες πέρα από την απλή επιβίωση: δηλαδή με ανευθυνότητα, με ψέματα, με κακές εκτιμήσεις, με κατάχρηση της εμπιστοσύνης και όσα αυτά συνεπάγονται. Παράλληλα, χωρίς πολυλογία, ερμηνεύουμε και αποκαλύπτουμε γρήγορα το αδιέξοδο ενός εξωτερικού προσανατολισμού, ο οποίος δεν υπολογίζει, αδιαφορεί και εχθρεύεται ένα πνεύμα που σκέφτεται, γνωρίζει, ερευνά και περιορίζεται στις σκέψεις του.

· Προχωράμε και πιο μακριά και σε ξεχωριστές σελίδες παρατηρούμε τη σχέση του πνευματικού προσανατολισμού και των ηθικών αξιών με τις κοσμολογικές απαντήσεις (για τη δομή του Σύμπαντος και της ύλης). Την παγκόσμια ηθική την αποκαλούμε και “κοσμολογική”. Διότι εξηγούμε τις πνευματικές αδυναμίες του ανθρώπου με τους φυσικούς νόμους, συνδέουμε την ψυχολογική ηρεμία με τον εσωτερικό προσανατολισμό και εξηγούμε ότι η αρχή της ζωής δεν είναι ένα τυχαίο και ανεξήγητο φαινόμενο. Η προτεραιότητα που έχει ένα παγκόσμιο πνεύμα για τον εαυτό του εμφανίζεται εξωτερικά με το συγχρονισμένο συνδυασμό των σωματιδίων και αυτό το λέμε “ζωή”.

· Τα ψυχικά φαινόμενα ανάγονται σε διανοητικές εκτιμήσεις και σε πληροφορίες, που ξεκινούν χωρίς επίγνωση από τις αισθήσεις. Ο καθένας μπορεί να δει χωρίς να είναι ερευνητής, ότι το ανθρώπινο πνεύμα είναι κάτι που δεν εντοπίζεται μέσα στο χώρο, ότι είναι κάτι ενιαίο και υπάρχει περισσότερο σαν δυνατότητα παρά σαν πραγματικότητα. Αν από την εσωτερική άποψη, λείπει και δεν βλέπουμε ένα μεγάλο κομμάτι του εαυτού μας και έτσι κάποιοι αμφισβητήσουν αυτή την πνευματική πραγματικότητα, το ίδιο απαντούμε για την εξωτερική εικόνα του βιολογικού σώματος: Από την εξωτερική άποψη, λείπει σχεδόν το σύνολο της ψυχής και του πνεύματος και αμφισβητούμε τον ηθικό ρόλο του βιολογικού σώματος στον κόσμο. Αυτό χρειάζεται μόνο για την αναπαραγωγή και την επιβίωση, όπως στα ζώα. Σημαντική και η παρατήρη-

ση, ότι το πνεύμα συμπεριφέρεται σε ακραία αντίθεση με την άβια ύλη, δηλαδή είναι ενεργό από τον εαυτό του, ενώ τα άψυχα σώματα καθορίζονται σχεδόν αποκλειστικά από εξωτερικά πράγματα και αιτίες. Μπορεί να γίνει οποιαδήποτε σκέψη, σωστή, τρελή, υποθετική, φανταστική, μαθηματική ή παράλογη, βιαστική ή αναπτυσσόμενη, με τυχαίες πληροφορίες... και έτσι ο άνθρωπος να δράσει ή να αντιδράσει, γρήγορα ή πολύ αργά. Έτσι χωρίς αιτιοκρατία, απροσδιόριστα, τυχαία αιφνίδια, με άγνοια και με λάθη και με απρόβλεπτα αποτελέσματα. Έτσι εξηγείται η κοινή διαπίστωση ότι η ψυχή του ανθρώπου είναι "άβυσσος". Το πνεύμα δεν ενεργεί με τους νόμους του φυσικού κόσμου που επιβάλλουν αιτιοκρατική ακολουθία, μεσολάβηση μήκους και ανάλογου χρόνου, ορατά όρια μεταξύ των υλικών πραγμάτων και μετρήσιμα μεγέθη. Η άποψη για το πνεύμα με τις ευμετάβλητες σκέψεις και την απροσδιοριστία του δεν αλλάζει από την ερμηνεία για την παρουσία του. Η διαπίστωση για την αντίθεσή του με τα άψυχα σώματα παραμένει και είναι σημαντική, είτε το πνεύμα είναι υπερφυσικό φαινόμενο και μπορεί να αποδεδειχθεί από το βιολογικό σώμα, είτε είναι αποτέλεσμα βιολογικών διεργασιών, που γίνονται σε μικροσκοπικές διαστάσεις, με βιοφυσικές και βιοχημικές μεταβολές. Όσα και να γραφτούν για τον εγκέφαλο και όπως και να περιγραφούν ή να καταταχθούν τα ψυχο-πνευματικά φαινόμενα, ο άνθρωπος θα συνεχίσει να σκέφτεται όχι αιτιοκρατικά και με σχεδόν αδύνατη την πρόβλεψη για την επόμενη μέρα της ζωής του. Θα συνεχίσει να σκέφτεται με τυχαίες πληροφορίες που έρχονται από το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον του, με βιαστικές σκέψεις, με άγνοια για τις λεπτομέρειες των κοντινών του πραγμάτων, με φαντασία και με υποθέσεις, με πολλές επιλογές και με πολλά σφάλματα. Επομένως, τέτοιες έρευνες και με παρατηρήσεις στην εγκεφαλική λειτουργία, πιθανό να προσφέρουν στην ανάπτυξη των σχετικών επιστημών, για νέα επαγγέλματα και θέσεις εργασίας, για νέα προϊόντα και τεχνικά μέσα της ιατρικής κλπ., όμως δεν προσφέρουν τη γνώση που έχει ανάγκη κάθε άνθρωπος για να περάσει την καθημερινή ζωή του πιο όμορφα και με τις πνευματικές ικανότητες που ευνοούν μια ευτυχισμένη ζωή.

Εμείς δεν αρκεστήκαμε να διαπιστώσουμε και να υποστηρίξουμε με παραδείγματα από την εμπειρία, ότι ο άνθρωπος είναι ένα έξυπνο και άπληστο ζώο, με υπερβολικό ενδιαφέρον για τον εαυτό του. Φανερώσαμε τη διαρκή σύνδεση της συμπεριφοράς με τις σκέψεις και με τις πληροφορίες και με τις εκτιμήσεις, που κάνει ο άνθρωπος για τον εαυτό του μέσα στον ανεξάντλητο κόσμο. Αυτές οι απόψεις για την ηθική με εσωτερικό προσανατολισμό είναι παγκόσμιες και δεν αγνοούν τις παρατηρήσεις επί της εμπειρίας. Οι άνθρωποι

θα έπρεπε να ζουν πιο όμορφα από τα ζώα ή να λείπουν από την κοινωνία τα περισσότερα φοβερά γεγονότα. Κάτι πρέπει να απαντήσουν για αυτή την επίγεια δυσκολία όσοι δεν καταλαβαίνουν μια ζωή με περισσότερο πνεύμα και λιγότερη εξωτερική δράση. Η καθημερινή ζωή και η γνώση της ιστορίας επιβεβαιώνουν την ερμηνεία για τις πνευματικές αδυναμίες του ανθρώπου και πώς αυτές οι αδυναμίες παρακινούν σε βιαστική δράση, με παράνοια και εγωκεντρισμό. Είναι παγκόσμιες αλήθειες, διότι όπου υπάρχει ζωή μέσα στον κόσμο, το βιολογικό σώμα είναι περιορισμένο τοπικά και χρονικά και οι πληροφορίες του τοπικές και επιλεκτικές για την επιβίωση. Η γνώση των πραγμάτων πάντα είναι ανεπαρκής, η προοπτική της γνώσης δεν είναι μόνο για την πνευματική ανάπτυξη, ο εξωτερικός κόσμος έχει άπειρες επιλογές για να ζήσουμε και με κάθε όνειρο, χωρίς να γνωρίζουμε καλά τι τελικά γυρεύουμε. Παντού στον κόσμο, μόνο η "εσωτερική" στροφή μέσα στο πνεύμα φανερώνει ότι το πνεύμα είναι παρασυρμένο από τα άπειρα εξωτερικά πράγματα, χωρίς τελικό σκοπό. Παντού στον κόσμο, μόνο η "εσωτερική" στροφή μέσα στο πνεύμα φανερώνει με τη σκέψη, ότι το πνεύμα υπερεκτιμάει τις ικανότητές του και φαντάζεται ότι ο αποκλειστικός προορισμός του είναι να απολαύσει τις σχετικές επιτυχίες μέσα στον (υλικό) κόσμο. Μόνο η "εσωτερική" στροφή μέσα στο πνεύμα φανερώνει, ότι το πνεύμα πρέπει να είναι συγκρατημένο και να μην εμπιστεύεται τυφλά τον εαυτό του και τις πληροφορίες του. Με λίγα λόγια, η ηθική, έτσι όπως την περιγράφουμε σε αζεχώριστη σύνδεση με το πνεύμα, με την επίγνωση για τη μεγάλη του άγνοια και ως ερευνητικός τρόπος ζωής είναι αδιαμφισβήτητη όσο ένας σωστός μαθηματικός υπολογισμός. Παρατηρήσεις για αυτή την ηθική με εσωτερικό προσανατολισμό και οι απόψεις για την εσωτερική στροφή του πνεύματος προς τον εαυτό του έχουν καταγραφεί από τα αρχαία χρόνια. Πολλές από αυτές τις παρατηρήσεις έχουν συμπεριληφθεί στις θρησκείες και έχουν ερευνηθεί από τους φιλόσοφους, ενώ οι περισσότερες έχουν διατυπωθεί αποσπασματικά και ανεξήγητα για τη νομοθεσία των κρατών. Εμείς εδώ έχουμε βρει την άκρη του νήματος για να βάλουμε τις σκέψεις στο χαρτί με μια σειρά και απαλλαγμένες από τις φαντασιώσεις για άλλους κόσμους και για θεούς. Χωρίς να πέσουμε στην παγίδα να μιλάμε για γεγονότα που αμφισβητούνται και μαζί με την τρομερή διαπίστωση, ότι η επιστημονική γνώση, επίσης γίνεται εργαλείο για να εξαπατηθεί ο κόσμος και για επαγγελματική εκμετάλλευση.

Χωρίς αυτές τις παρατηρήσεις και τις διαπιστώσεις, εύκολα μερικοί απορρίπτουν κάθε λογική για τη θρησκεία και υπερεκτιμούν το ρόλο της Επιστήμης. Χωρίς αυτές τις παρατηρήσεις και τις διαπιστώσεις θα ήταν εύκολο για

όλους να απορρίψουν τη χρησιμότητα μιας τέτοιας εσωτερικής στροφής και να υποστηρίξουν αντίθετα, ότι πρόκειται για διαστροφή ή πνευματική ανωμαλία. Στην καλύτερη περίπτωση θα αναγνώριζαν τη θετική χρησιμότητα μόνο για ορισμένες σύντομες στιγμές της καθημερινής ζωής και συγκρατημένα, για να μη χάσουμε την «αληθινή» εξωτερική ζωή. Πράγματι, αυτή η πνευματική στροφή δεν είναι ένα ομαλό φαινόμενο στη ζωή. Αλλά θα μπορούσαμε να πούμε το ίδιο για την εμφάνιση της ζωής μέσα στον κόσμο, ιδιαίτερα τώρα μετά από την πιο προχωρημένη έρευνα του ουρανού, που δείχνει τη ζωή σαν ένα ατύχημα και πλανήτες, πολλούς και μεγάλους σαν να υπάρχουν άσκοπα. Από άλλη πλευρά, φυσιολογικά και ομαλά εμφανίζονται τα φυτά και τα ζώα από τις πρώτες οργανικές ενώσεις. Είναι όμως φυτά και ζώα, χωρίς τα πνευματικά πλεονεκτήματα του ανθρώπου. Δεν θα συναντήσουμε την τρέλα μόνο σε άτομα που γίνονται εσωστρεφή χωρίς τη θέλησή τους. Θα τη συναντήσουμε και σε αντίθετες περιπτώσεις, όπως λ.χ. σε ανθρώπους που αισθάνονται φόβο και ασυγκράτητη ανησυχία να κλειστούν στον εαυτό τους ή να μείνουν μόνοι επί πολλή ώρα και σε ανθρώπους που διασκεδάζουν με καταχρήσεις και βάζοντας σε κίνδυνο τη ζωή τους. Εμείς σχεδόν έχουμε αντιστρέψει την ερμηνεία της ζωής και υποστηρίζουμε ότι η (γήινη) ζωή σαν εξωτερικό φαινόμενο είναι περισσότερο τρέλα, ψέμα και φαντασίωση. Ο εσωτερικός προσανατολισμός του πνεύματος δεν θα οδηγούσε σε μια ηθική με πνευματικές αξίες ενάντια σε ένα εγωκεντρικό και υλιστικό τρόπο ζωής, αν ο υλικός κόσμος δεν «τύχαινε» να είναι ένας κόσμος για να μην υπάρχει ο Θεός, αλλά αντίθετως η παρανοϊκή ζωή με τα ελαττώματα, τα λάθη και τη φαντασία της. Εδώ το έχουμε υποστηρίξει με παρατηρήσεις και διαπιστώσεις (ιδιαίτερα για το ανθρώπινο πνεύμα και τη γλώσσα), που ο καθένας μπορεί να βρει στη δική του εμπειρία. Έχουμε αποφύγει να αναμείξουμε φιλοσοφικές θεωρίες, θεούς και να συγκεντρώσουμε ένα όγκο σελίδων με πληροφορίες για την κακία και την ανοησία των ανθρώπων από την αρχαιότητα έως σήμερα.

<•> **Συνοπτικά τα γερά θεμέλια της παγκόσμιας (ή κοσμολογικής) ηθικής με εσωτερικό προσανατολισμό:**

> Αγνοια και περιορισμός (χρονικός και τοπικός) στα αισθητά πράγματα. Ο κόσμος εμφανίζεται περιορισμένος στις πληροφορίες των αισθήσεων και με τη διάρκεια αυτών των πληροφοριών, όπως στα ζώα. Εξαρχής οι αισθήσεις, δημιουργούν στη διάνοια μεροληπτική άποψη, πλάνη και δράση με περιστασιακές πληροφορίες και με ανεπαρκή γνώση των πραγμάτων.

> Η ανθρώπινη γνώση δεν περιορίζεται στις πληροφορίες των αισθήσεων. Εκτός από περιορισμένη και ανεπαρκής, με τη μνήμη, την παρατήρηση και με τη λήψη πληροφοριών από άλλες πηγές, η ανθρώπινη διάνοια σχηματίζει δικές της απόψεις και εκτιμήσεις για τα πράγματα, ενώ ξεχνάει πολλές από τις πληροφορίες των αισθήσεων. Η σκέψη γίνεται φαντασία χωρίς επίγνωση, ενώ συμπλέκονται πολλά λάθη και υπερβολές. Μαζί με την περιορισμένη, μεροληπτική και ελλιπή γνώση των αισθητών και με τους εξαναγκασμούς της φύσης, η διάνοια προτρέπει (ή παρακινεί) χωρίς φρένο σε εξωτερική δράση.

> Με τα λάθη, με τις υπερβολές, με τις φαντασιώσεις, με τα κενά στη γνώση και με τις βιαστικές σκέψεις του, ο άνθρωπος υπερεκτιμάει τις δυνατότητές του και παρακινείται για δράση και αντίδραση μέσα στον κόσμο, με τρελές προσδοκίες ή απογοητεύσεις. Νομίζει ότι γνωρίζει πώς θα ζήσει καλύτερα. Ενώ αντιθέτως, συμπεριφέρεται εγωιστικά και άπληστα, είτε από υπερβολική σιγουριά, είτε από ανασφάλεια όταν διαπιστώνει, ότι πιθανό δεν θα επιτύχει όσα φαντάζεται ως απαραίτητα για μια ευτυχισμένη ζωή. Η ανθρώπινη ζωή με εξωτερική δράση, πάλι με σκέψη είναι. Ο εγωκεντρισμός, η μεροληψία, οι φαντασιώσεις και η παράνοια είναι εσωτερικά φαινόμενα αξεχώριστα συνδεδεμένα με τον υλιστικό και αισθησιοκρατικό τρόπο ζωής.

> Παρατηρούμε αδυναμία και στην ίδια τη γνώση. Η αλήθεια και η αξιοπιστία στη γνώση για τα πράγματα δεν επαρκούν για την επίτευξη του στόχου μιας έρευνας, ούτε για την αξιοποίηση της ζωής. Αντιθέτως αφήνουν το πνεύμα να χάνεται χωρίς επίγνωση στο χάος των πληροφοριών και να εστιάζει μεροληπτικά στον κόσμο.

> Επομένως, χρειάζεται μια εσωτερική στροφή της διάνοιας στον εαυτό της: δηλαδή ν' αναγνωρίσει την άγνοια για τα πράγματα, τον περιορισμό της, τις αδυναμίες της σκέψης και το άσκοπο πολλών εξωτερικών δράσεων. Με

τέτοια προοπτική είναι απαραίτητη η πνευματική καλλιέργεια, η λογική σκέψη, η αμφισβήτηση των πληροφοριών και των εκτιμήσεων, που ξεφεύγουν από τα όρια της προσωπικής εμπειρίας και η επιδίωξη για την επιβεβαίωσή τους. Όταν δεν ξέρεις να κολυμπάς, περιορίζεσαι στα ρηχά νερά και προσπαθείς να μάθεις εκεί!

Γενικά, η πνευματική αναζήτηση (της αμερόληπτης αλήθειας και της βεβαιότητας) και η διερευνητική σκέψη, που χρειάζονται για τον καθαρισμό της διάνοιας από τα λάθη και τις ανοησίες, επιβάλλουν να περιοριστεί η άμετρη εξωτερική δράση. Η δράση για επιβίωση πρέπει να συνυπολογίζει την ανάγκη για εσωτερικό προσανατολισμό της ζωής και για αξιόπιστη σκέψη. Στον άνθρωπο, οι αισθήσεις υπηρετούν ανώτερους σκοπούς και τον φέρνουν σε σύγκρουση με τον εαυτό του. Το φυσιολογικό δεν είναι κατ' ανάγκην το αποδεκτό ή το ηθικό για τον άνθρωπο, όταν αυτός επιθυμεί να γίνει ο κύριος των εξελίξεων ή να συμπεριφερθεί με επίγνωση για τις αδυναμίες του.

> Με την αυτοσυγκράτηση και την αυτογνωσία, η διάνοια προσανατολίζεται και δεν παρασύρεται από τα αισθητά πράγματα, με εξωτερικές αξίες και είδωλα, με εκτιμήσεις τυχαίων δυνατοτήτων και με βιαστικές επιλογές. Στην πορεία της ζωής θα υπερέχουν οι εσωτερικές και αιώνιες αξίες: Η επίγνωση της άγνοιας, η αμεροληψία, η ειλικρίνεια, η αυτοσυγκράτηση, η υπομονή, η προνοητικότητα. Η ζωή απαλλαγμένη από τις πλάνες με τη δύναμη της σκέψης και της γνώσης αποβάλλει τη μόνιμη αβεβαιότητα και την ανάγκη να βρει ένα νόημα ύπαρξης από τις εξωτερικές δυνατότητές της και δεν έχει υπερβολικές προσδοκίες ούτε ανόητες απογοητεύσεις.

> Η συμπεριφορά ρυθμισμένη με εσωτερικές αξίες, με ικανότητα λογικής και αμερόληπτης σκέψης, με καλλιεργημένο πνεύμα και με ψυχική ηρεμία αποτελεί την προϋπόθεση για την αξιοπιστία και την υπευθυνότητα στη συνεργασία, για την ειρηνική συμβίωση, για την πρόληψη της κακής τύχης, για τη δίκαιη εκτίμηση των δυνατοτήτων και για την πιο αποτελεσματική δράση.

> Η ίδια η αυταπάτη και η άγνοια από μόνα τους, χωρίς καμία πράξη, είναι το μεγάλο μείον στην αξιοποίηση της ζωής, αν όχι η καταστροφή της.

<> Παγκόσμιοι νόμοι για τα πράγματα (όπως χρονικά και χωρικά όρια, αστάθεια και ισορροπία, μεταβολή και αλληλεπίδραση, η τύχη και οι λεπτομέρειες), θεμελιακά φυσικά φαινόμενα, περιορισμοί της βιολογίας, γνωστικές αδυναμίες και κοινά γνωρίσματα των πραγμάτων είναι τα ευρήματα μιας επιστημονικής έρευνας, με σκοπό να δημιουργηθούν οι πυλώνες μιας παγκό-

σμιας Ηθικής, απαλλαγμένης από το μανδύα της θρησκείας. Οι περιοχές της έρευνας στις οποίες θεμελιώνεται η παγκόσμια Ηθική του εσωτερικού προσανατολισμού:

> Στην περιοχή της σκέψης και της έρευνας για το σχηματισμό της γνώσης και της πληροφορίας. (Περιοχή της γνωσιολογίας και 1ο μέρος στη διαίρεση του βιβλίου για μια παγκόσμια Ηθική). Διαπιστώσαμε το φαινόμενο της αφαίρεσης πληροφοριών από τις αισθήσεις, του διανοητικού περιορισμού στο περιβάλλον, της ανάμνησης και το πλησίασμα της γνώσης στη φαντασία. (Εισαγωγή στην ηθική).

> Στην περιοχή της έρευνας για το πώς η σκέψη κάνει εκτιμήσεις βεβαιότητας και πιθανότητας και έτσι κινητοποιεί το βιολογικό σώμα και εξωτερικεύει τις ψυχολογικές αντιδράσεις του. (Περιοχή της ψυχολογίας και 2ο μέρος του βιβλίου). Διαπιστώσαμε τη σχέση της δράσης και της συμπεριφοράς με τη βιαστική σκέψη, με τη φαντασία, με την ανεπάρκεια της γνώσης και γενικά με τις πνευματικές αδυναμίες. (Προϋποθέσεις για την ηθική).

> Στην περιοχή της αναζήτησης για τον προορισμό της ζωής, για την προτεραιότητα των σκοπών και για τον καθαρισμό του πνεύματος από το πλήθος των τυχαίων πληροφοριών. (Περιοχή της ηθικής και 2ο μέρος του βιβλίου. Ο πνευματικός προορισμός της ζωής). Διαπιστώσαμε την παραπλάνηση του πνεύματος και την ανάγκη της ζωής για να επιβεβαιώσει ένα ρόλο μέσα στον κόσμο. (Διανοητική ηθική).

> Στην περιοχή της έρευνας για τα γενικά γνωρίσματα των πραγμάτων και για τα σταθερά ή τα συχνά φαινόμενα με τα οποία η ζωή συνδέεται αζεχώριστα. (Περιοχή της κοσμολογίας και των φυσικών επιστημών, σε ξεχωριστό τόμο). Διαπιστώσαμε ότι οι φυσικοί νόμοι που ρυθμίζουν εξωτερικά τα πράγματα και διατηρούν τον κόσμο επιβάλλονται με άμεσο/εσωτερικό και μικροσκοπικό τρόπο από την ύπαρξη του συνόλου του κόσμου και όχι από την περιστασιακή σύνδεση των μερών του. (Κοσμολογική ηθική).

> Στην περιοχή της έρευνας για τις ανθρώπινες συνεργασίες και για την ομαδική δράση. (Περιοχή της κοινωνιολογίας και 4ο μέρος του βιβλίου). Διαπιστώσαμε ότι οι ανθρώπινες συνεργασίες και η ομαδική δράση χρειάζονται τη σχέση εμπιστοσύνης και ότι αυτή η σχέση εύκολα διαψεύδεται, είτε από εκμετάλλευση και εξαπάτηση είτε από ανοησία. (Ηθική και κοινωνία).

<> Μεταξύ θρησκείας και επιστήμης.

Όσοι αμφισβητούν τη χρησιμότητα της θρησκείας και συνολικά την αξιοπιστία της, συνήθως αυτοί “παρκάρουν” στην απέναντι πλευρά που βρίσκεται η Επιστήμη. Συνήθως, εκτιμούν χρήσιμη την Επιστήμη και σε πλήρη αντίθεση με τη θρησκεία, την οποία εκτιμούν σαν ναρκωτικό για τη σκέψη και προορισμένη αποκλειστικά για τους αγράμματους ανθρώπους. Από την άλλη πλευρά, όσοι πιστεύουν στη θρησκεία τους ή σε ένα Θεό, συνήθως αυτοί δεν αμφισβητούν τον απαραίτητο ρόλο της Επιστήμης για τη ζωή, δεν αμφισβητούν εύκολα την αξιοπιστία της, χρησιμοποιούν ένα πλήθος εφαρμογών της, όμως μιλούν για όρια της γνώσης και για φαινόμενα που η επιστήμη ποτέ δεν θα τα εξηγήσει. Μερικές φορές, οι πιο διαβασμένοι χρησιμοποιούν και τις παρατηρήσεις από την επιστημονική έρευνα για να υποστηρίξουν τη θρησκεία τους.

Εμείς εδώ βρισκόμαστε ανάμεσα σε αυτές τις δύο πλευρές. Έτσι, λοιπόν, κάθε φορά που θα σχολιάζουμε επικριτικά και απαξιωτικά ή όταν θα δείχνουμε τα ελαττώματα της μιας πλευράς, τότε δεχόμαστε αντιδράσεις και απαντήσεις, με την εκτίμηση ότι εμείς υποστηρίζουμε την αντίθετη πλευρά. Αυτό σημαίνει, ότι όλοι στρέφονται θεωρητικά εναντίον μας και συνήθως με τις γνωστές απόψεις. Όταν θα σχολιάζουμε την ακρότητα, την υπεροψία και τα κενά των συλλογισμών στη μια πλευρά, τότε θα μας σχολιάζουν όπως αν υποστηρίζαμε καθαρά και συνολικά την άλλη πλευρά.¹

Τώρα, αν μας ζητηθεί να πούμε με λίγες σύντομες φράσεις, τι είναι αυτό που δίνει χρησιμότητα στη θρησκεία με τη φαντασιοπληξία της και αυτή δεν εξαφανίζεται με καμία δύναμη, θα πούμε επιπλέον των άλλων γνωστών λόγων: Ηθική, σκέψεις για τη ρύθμιση και τον προορισμό της ζωής και εμπειρική διαπίστωση της σχετικότητας όλων των αξιών μέσα στον υλικό κόσμο. Και με λίγα λόγια, τι εμποδίζει την επιστήμη να εξαφανίσει τη θρησκεία και να πείσει όλους για τη δική της καλή προοπτική στη ζωή, μεταξύ άλλων θα πούμε: 1) Η επιστήμη δεν επικεντρώνεται στον άνθρωπο ως πνεύμα που αναζητάει τον προορισμό του και 2) η επιστήμη (μοιρασμένη μέσα στο κεφάλι των ανθρώπων) δεν ενδιαφέρεται απ' ευθείας για τον άνθρωπο σαν αυτοσκο-

1 Αυτή η “ενδιάμεση” θέση στη συγκεκριμένη αντιπαράθεση μεταξύ θρησκείας και επιστήμης δεν ήταν μια επιλογή στη φιλοσοφική σκέψη του πνευματικού δημιουργού. Δηλαδή, δεν έψαχνε ποιες απόψεις θα τον φέρουν ενδιάμεσα στη θρησκεία και στην επιστήμη. Οι απόψεις έτσι σχηματίστηκαν και αποσαφηνίστηκαν με το πέρασμα πολλών ετών, από τη δεκαετία του 1980. Το πρώτο φιλοσοφικό βιβλίο στο οποίο διατυπώθηκαν οι θεμελιακές σκέψεις εκδόθηκε το 2000 και είχε τον προκλητικό τίτλο “Η Θεολογία της Επιστήμης”.

πό και εξυπηρετεί για κάθε άλλο σκοπό. Δηλαδή, η Ηθική με πνευματικό προσανατολισμό υποβαθμίζεται από την Επιστήμη, ενώ αντιθέτως γίνεται υπερεκτίμηση της χρησιμότητας της γνώσης για τη ζωή (και κυρίως για τη ζωή προς τα έξω). Όταν η Ηθική αναγνωριστεί ως επιστήμη, τότε τα δύο άκρα “φρενάρονται”. Ένα από τα κεντρικά ζητήματα που τονίζεται και “φυλακίζεται” για πάντα στην περιοχή μιας εκσυγχρονισμένης ηθικής είναι: Ο ρόλος της γνώσης και της σκέψης για την παραπλάνηση, την εξαπάτηση, για τη δημιουργία πολλών ανόητων προτύπων, βραχύβιων αξιών και άσκοπων δράσεων. Οι νέες τεχνολογίες ήδη έχουν ξεπεράσει τη φαντασία κάθε ανθρώπου. Όμως και η έρευνα με παρατήρηση μέσα στη σκέψη κρύβει εξίσου μεγάλες εκπλήξεις! Μπορεί η Ηθική να θεμελιωθεί σε αξιόπιστη γνώση και να έχει νόημα χωρίς τη θρησκεία; Να ένα ερώτημα το οποίο λίγοι φιλόσοφοι έθεσαν με προοπτική επιστημονικής έρευνας, διότι όλοι προσδοκούν περισσότερα από τη ζωή δραστήρια έξω στη φύση. Ο ρόλος της Ηθικής απαξιώθηκε διότι η ηθική τεμαχίστηκε σε άλλες περιοχές της επιστήμης, όπως είναι η ψυχολογία, οι κοινωνικές επιστήμες και πολλοί κανόνες “αρπάχτηκαν” για τις ανάγκες της πολιτικής και αφομοιώθηκαν στη νομοθεσία των κρατών. Όσο αρνούμαστε ότι υπάρχει μια παγκόσμια ηθική για τη λογική ρύθμιση της προσωπικής ζωής, του κράτους και της δημοκρατίας, από φόβο μην περιοριστεί η ασυγκράτητη και κερδοσκοπική δράση μας και η υλιστική ζωή μας, πολλοί άλλοι άνθρωποι θα αναζητούν την ηθική σε θρησκείες και σε παρανοϊκούς σωτήρες.

<> Παγίδες των λέξεων που πρέπει ν' αποφύγουμε: θρησκεία, ηθική, επιστήμη, κοινωνία. Μιλάμε για κάτι που δεν είναι ένα σώμα, δεν εντοπίζεται σε μια περιοχή, δεν περιορίζεται σε ένα σύντομο χρονικό διάστημα και δεν είναι ένα στατικό πράγμα. Μιλάμε για κάτι το οποίο συνδυάζει ανθρώπινη δράση και έργα, σκέψη και ψυχολογία, κοινωνικά γεγονότα και κοινωνικά φαινόμενα, όπως είναι οι τελετές, οι γιορτές, πολλά σχετικά επαγγέλματα, κοινότητες με ηγεσίες και μέλη και με ανάμιξη της πολιτικής. Επομένως, δεν έχουν όλοι οι άνθρωποι μέσα στη σκέψη τους την ίδια άποψη με το άκουσμα της ίδιας λέξης. Η προσωπική εμπειρία τους, επίσης δεν είναι ίδια και δεν έχουν λάβει την ίδια εκπαίδευση, δεν έχουν την ίδια πληροφόρηση και ούτε τις ίδιες αναμνήσεις. Αν λέγαμε μια λιγότερο προκλητική λέξη όπως “φιλολογία”, τότε πάλι να φανταστούμε, ότι ο καθένας θα έχει διαφορετικές εμπειρίες από πολιτιστικές εκδηλώσεις, από βιβλιοπωλεία, από διαφορετικά βιβλία και συγγραφείς, από επίσκεψη σε βιβλιοθήκες, από το σχολείο ως μαθητής ή ως δάσκαλος, από το τι έχει κρατηθεί στη μνήμη του ως αναγνώστης, από τη συμμετο-

χή του σε κάποιο διαγωνισμό.

Εμείς που αναγκαζόμαστε να σκεφτούμε συντομευμένα και να συνδέουμε πολλά ζητήματα μαζί, για να αποφύγουμε το σχηματισμό μιας μεροληπτικής άποψης είναι σημαντικό να έχουμε ερευνήσει, όσο γίνεται ένα μεγάλο δείγμα ή πολλά δείγματα όλων των εμπλεκόμενων φαινομένων. Και ίσως είναι το πιο σημαντικό -και έτσι έχει γίνει εδώ- να μη χρησιμοποιούμε αυτές τις λέξεις με ακρίβεια στον ορισμό τους. Σε αντίθεση με την “αιτιοκρατική” σκέψη πολλών καθηγητών, οι οποίοι για να διδάξουν αποκλειστικά όσα είναι γνωστά χρειάζονται καθαρές περιγραφές και αναλύσεις των φαινομένων. Πολλές λέξεις αν ακούγονται με ένα προσδιορισμένο νόημα τότε γίνονται παγίδες της σκέψης, διότι εμφανίζουν ένα μέρος του πολύπλοκου φαινομένου, ενώ πλήθος άλλων φαινομένων εξαφανίζονται ή δεν αναγνωρίζονται σαν εμπλεκόμενα. Λέμε λ.χ. Ο άνθρωπος είναι σώμα, ψυχή και πνεύμα. Έτσι ένα πολύπλοκο φαινόμενο μοιράζεται σε τρεις λέξεις και μετά το καθένα εμφανίζεται σαν καθαρά ξεχωριστό φαινόμενο. Έτσι με τις λέξεις έχουν διασπαστεί πολλά φαινόμενα από απερισκεψία και πολλές φορές γίνεται μια εντυπωσιακή ανακάλυψη για τη σύνδεσή τους (λ.χ. ύλη και ενέργεια, σκέψη και συναίσθημα). Γι' αυτό, αν δεν θέλουμε να χάσουμε (και άσκοπα) πολλή ώρα στην προσπάθεια συνεννόησης και για να μη διαφωνούμε εύκολα και για να μη λείει ο καθένας από αντίδραση ό,τι τον βολεύει, τότε πρέπει να χρησιμοποιούμε αυτές τις λέξεις με ευρύτερο και χαλαρό νόημα. Αν κάποιοι περιορισμοί δεν επιτρέπουν την πλήρη ανάπτυξη και έκφραση των απόψεων, τότε επιβάλλεται να μην «κολλάμε» στις λέξεις, όπως μερικές φορές λέμε, εκτός αν χρειαστεί για να αποφευχθεί μια άσκοπη διαφωνία.

<> Σημαντικό το παγκόσμιο σύνθημα: Η ηθική χωρίς γνώση και χωρίς σκέψη είναι χωρίς θεμέλια και ανεπαρκής, όμως και η γνώση χωρίς ηθική είναι άσκοπη και παραπλανητική.² Άσκοπη η γνώση διότι δεν επιτυγχάνουμε καλύτερη τύχη και ζωή, ούτε όλα όσα στοχεύουμε και έτσι όπως ονειρευόμαστε. Παραπλανητική η γνώση, διότι εξίσου γίνεται το αντίθετο, να νομίζουμε ότι γνωρίζουμε, να μη βλέπουμε τα κενά στη γνώση, να έχουμε υπερβολική βεβαιότητα και να εφαρμόζουμε την (ανεπαρκή) γνώση και τη (φαντασιόπληκτη) σκέψη για να καταστρέψουμε, ακόμα και για να ξεχάσουμε όσα γνωρίζαμε. Όταν κάποιος μιλάει πολύ χωρίς να γνωρίζει και όταν υποστηρίζει με έξυπνες σκέψεις μια φαντασίωση, αυτή είναι μια ικανότητα την οποία έχει όχι

2 Αυτή η σύντομη διατύπωση συνοψίζει έναν όγκο σελίδων με σκέψεις για το νόημα της ζωής

μόνο επειδή αυτός αγνοεί -όπως συνήθως απαντούν όσοι γνωρίζουν πιστοποιημένα-, αλλά και διότι αυτός έχει γνώσεις και καλλιεργημένο πνεύμα και αμφισβητεί τις γνώσεις των άλλων. Όπως έχει παρατηρηθεί στη φιλοσοφία, η πλάνη προέρχεται από την ελλιπή γνώση, από σκόρπιες πληροφορίες, από τις ομοιότητες και από την εξοικείωση που προκαλείται με την επανάληψη των ίδιων σκέψεων και εντυπώσεων. Γι' αυτό το λόγο δεν αναγνωρίζουμε την άγνοιά μας και βγάζουμε βιαστικά συμπεράσματα.

· Η γνώση χρησιμεύει και στον απατεώνα και αυτή εύκολα γίνεται παραπλανητική.

· Τελικά, οι άνθρωποι εκπαιδεύονται για να γίνουν απατεώνες, για να εκμεταλλευτούν τις αδυναμίες του κόσμου και για να κερδίσουν χρήματα.

· Η αναμφίβολη γνώση χωρίς να την καταλαβαίνουμε ή χωρίς επιβεβαίωση στη δική μας εμπειρία μεταλλάσσεται σε πίστη.

· Η γνώση μπορεί να είναι από άχρηστη μέχρι παραπλανητική, μπορεί ακόμα να ενισχύει τις ψευδαισθήσεις, να εμποδίζει μια έρευνα και η φαντασία εύκολα συγχέεται με τα πράγματα.

· Η γνώση είναι πάντοτε ελλιπής και η σκέψη αναγκαστικά περνάει από το ένα πράγμα στο άλλο, χωρίς τερματισμό.

· Η εφαρμογή της γνώσης για να είναι επιτυχής χρειάζεται ακόμα περισσότερη γνώση, ενώ η τύχη είναι ανατρεπτική.

· Εύκολα και συχνά φανερόνεται, ότι κακώς ήμασταν βέβαιοι για το αποτέλεσμα. Στο τέλος έτσι ζημιώνουμε κάποιους άλλους, αλλά και εμείς οι ίδιοι ζημιωνόμαστε. Διότι είχαμε υπερεκτιμήσει τη γνώση, όπως και τις ικανότητές μας.

· Οι περισσότερες γνώσεις μας αντικατοπτρίζουν πράγματα μοναδικά, σπάνια, ανεπανάληπτα, πράγματα τα οποία δεν μπορούμε να πλησιάσουμε και άπειρες λεπτομέρειες, που δεν θα βρούμε στη δική μας ζωή.

· Οι εκτιμήσεις και οι υπολογισμοί με μέσο όρο, πολλές φορές είναι απαραίτητα και πιο γρήγορα από τις εξακριβωμένες γνώσεις, από τις μετρήσεις και από τις προσπάθειες για γνώση με τη μέγιστη ακρίβεια.

<•> Θεμελιακές παρατηρήσεις για τη σύνδεση της σκέψης με τη γνώση και για τις πνευματικές αδυναμίες. Η πραγματικότητα μέσα στη σκέψη μας πλησιάζει στη φαντασία

Λίγες σύντομες διαπιστώσεις αναδεικνύουν τη μεγάλη ανάγκη για την εκπαίδευση της σκέψης με μεγαλύτερη προσδοκία από τη συσσώρευση της γνώσης.

- Απροσδιοριστία και φαντασία μέσα στη σκέψη
- Με τις ίδιες αντιλήψεις (ιδιαίτερα εικόνες), όπως και με τις ίδιες πληροφορίες, ο καθένας μπορεί να κάνει διαφορετικές παρατηρήσεις
- Περιορισμοί της ανθρώπινης μνήμης και αστάθεια στο χρόνο
- Λεπτομέρειες και ασάφεια ορίων στα πράγματα και ανεξάντλητη ποσότητά τους.
- Υπερβολική εκτίμηση για την επάρκεια ή την ανεπάρκεια της γνώσης και ξεπέραςμα της βέβαιης γνώσης
- Δυσκολίες στη (γραπτή και προφορική) έκφραση, αδυναμίες της γλώσσας και άλματα στη σκέψη
- Η γνώση και η εκτίμηση άμεσα από την ίδια την αντίληψη και την παρατήρηση, χωρίς τη μεσολάβηση της γλώσσας
- Αδυναμία και δυσκολίες (χάσιμο χρόνου ιδιαίτερα) για την επιβεβαίωση της αξιοπιστίας
- Χρησιμότητα της γνώσης μέσα σε ορισμένες συνθήκες και όταν υπάρχουν τα γνωστά πράγματα
- Συμπτώσεις, ενδείξεις, έλλειψη ενδείξεων, σχετικές απόψεις, μικρές αποκλίσεις και αντιθέσεις, ομοιότητες, μπορούν να διευκολύνουν τη γνώση όσο και να ενισχύσουν τις φαντασιώσεις.
- "Κουβαλάμε" γνώσεις, όπως ένας άνθρωπος που μετατρέπει το μισό σπίτι του σε αποθήκη με περισσότερα εργαλεία, τα οποία ίσως να μη χρειαστούν ποτέ ή τόσο σπάνια, που αυτά θ' αποδειχτούν ελαττωματικά ή εμείς αδέξιοι χρήστες και θα ήταν προτιμότερο να πληρώσουμε ένα τεχνίτη.
- Η δυσκολία να μνημονεύουμε λεπτομερώς όσα ακούσαμε, διαβάσαμε ή

αντιληφθήκαμε και ο σχηματισμός άποψης με τη διαφορετική εμπειρία του κάθε ανθρώπου κάνουν σχεδόν αδύνατη τη συνεννόηση.

· Χωρίς προσεκτική σκέψη (στοχασμό), χωρίς παρατήρηση και εκτίμηση στις πληροφορίες των αισθήσεων, χωρίς δημιουργική σκέψη, η εμπειρία δεν διευρύνεται, εξασθενεί, δεν αξιοποιείται και περιορίζεται σε λίγες αναμνήσεις.

· Δυσκολία επιβεβαίωσης. Οι γνώσεις και οι πληροφορίες μας δεν είναι όλες εξακριβωμένες από εμάς τους ίδιους, ενώ οι περισσότερες δεν μπορούν να επαληθευτούν. Σκέφτεσαι, για παράδειγμα, ότι ο/η φίλος/η σου είναι στη δουλειά του, όπως συνήθως τέτοια μέρα και ώρα, όμως τη συγκεκριμένη στιγμή που κάνεις τη σκέψη ενδέχεται αυτός να μη βρίσκεται στη δουλειά του. Με αυτό το παράδειγμα, μπορούμε σχετικά εύκολα να βεβαιωθούμε με μερικά τηλεφωνήματα. Αλλά πιο σπάνια, μπορεί να μη βρεις τον ίδιο και να σε πληροφορήσουν απατηλά ή με ψέματα.

α) Οι περισσότερες γνώσεις μας αντικατοπτρίζουν πράγματα μοναδικά, σπάνια και ανεπανάληπτα. Για παράδειγμα, γεγονότα και πράγματα που έγιναν παλαιότερα και περιστασιακά φαινόμενα, όπως μια μεγάλη και σύντομη λάμψη στον ουρανό, με ελάχιστους μάρτυρες.

β) Αντικατοπτρίζουν πράγματα και συμβάντα του παρελθόντος από τα οποία δεν έμεινε σχεδόν τίποτα (ιστορία), ή είναι προβλέψεις και εικασίες για μελλοντικά πράγματα και γεγονότα.

γ) Αντικατοπτρίζουν πράγματα, φαινόμενα και σχέσεις τα οποία εμείς δεν μπορούμε να τα πλησιάσουμε ή να τα παρατηρήσουμε, για πολλούς και διάφορους λόγους. Όπως όταν δεν επιθυμούμε να χάσουμε χρόνο από τις άλλες επιδιώξεις μας, ή όταν χρειάζεται να ταξιδέψουμε, να πληρώσουμε, να μας επιτραπεί η είσοδος και λοιπά.

<•> Το μεγαλύτερο μέρος των γνώσεών μας το έχουμε δεχτεί με την καλή πίστη, που συνήθως εκφράζεται με (πιθανολογικές) απόψεις και υποθέσεις, όπως "η άποψη της πλειοψηφίας είναι η πιο πιθανή", "διαφορετικές και ανταγωνιστικές μεταξύ τους ομάδες επιστημόνων συμφωνούν και δεν έχουν κανένα λόγο να μας εξαπατήσουν", "αν εφαρμόσω στην πράξη όσα έμαθα ή αν πάω να δω από κοντά τότε θα διαπιστώσω ότι ήταν σωστά όσα σκεφτόμουν", "αν αμφισβητήσω ή αρνηθώ όσα αποδέχονται οι άλλοι τότε θα δυσκολέψω τη ζωή μου" και λοιπά. Όταν δεν μπορούμε να έχουμε άμεση γνώση, που διαρ-

κώς επαληθεύεται από τις δικές μας παρατηρήσεις, τότε η βεβαιότητά μας είναι καλή πίστη βασισμένη σε λογικές σκέψεις και με σχέση εμπιστοσύνης. Πώς θα ξαναμιλήσουμε περιφρονητικά για τη δογματική λογική των θρησκειών; Μήπως οι περισσότερες απόψεις που έχουμε και εκφράζουμε -σε λίγες σειρές και βιαστικά- σχηματίστηκαν από αισθήματα ανασφάλειας, φόβου, επιθυμίας και από απερίσκεπτη αντιγραφή; Προήλθαν από έρευνα, μελέτη και ενδιαφέρον; Μήπως επαναλαμβάνουμε με τη βεβαιότητα ζωγραφισμένη στο πρόσωπό μας αυτά που ακούσαμε ή διαβάσαμε και μήπως τα επαναλαμβάνουμε ακόμα πιο αναξίοπιστα; Μήπως οι απόψεις που υποστηρίζουμε κι επιμένουμε χρειάζονται έρευνα και σκέψη σε πράγματα που δεν μπορούμε να παρατηρήσουμε, διότι αυτά δεν υπάρχουν ή δεν υπήρξαν ποτέ ή στηρίζονται σε πηγές που πρέπει να εμπιστευθούμε χωρίς κάποια έρευνα;

Φανταστείτε μια ζωή κινητοποιημένη με λανθασμένες πληροφορίες, με ψέματα και αποκλειστικά με τη φαντασία. Με την εμπιστοσύνη μπορούμε να κερδίσουμε, εξίσου μπορούμε και να χάσουμε. Μερικές φορές αυτή επιβεβαιώνεται, μερικές άλλες φορές διαψεύδεται. Συνήθως εμπιστευόμαστε χωρίς όλες τις απαραίτητες πληροφορίες. Συμμετέχουμε σε προσπάθειες και περιμένουμε να εκτιμηθούν και να μας υποστηρίξουν. Μας πείθουν ότι θα προσφέρουν όσα υπόσχονται και εμείς μένουμε ήσυχοι. Δεν σκεφτόμαστε τι θα κάνουμε αν συμβεί το απίθανο. Για να μη γίνουμε ενοχλητικοί δεν ζητάμε καλύτερη πληροφόρηση και για να μην φανούμε ανόητοι δεν εκφράζουμε τις αμφιβολίες μας. Μια τραγική στιγμή που μας συγκλονίζει και στην οποία εστιάζονται οι σκέψεις μας, όπως ένα τροχαίο δυστύχημα, είναι μια τύχη που προκλήθηκε από μια συνηθισμένη υπερβολική εκτίμηση των δυνατοτήτων μας. Μια από τις πολλές λανθασμένες και βιαστικές εκτιμήσεις μας, που κάνουμε καθημερινά για τα πράγματα και για τον εαυτό μας ή αντιθέτως η έλλειψη σκέψης για μερικά ενδεχόμενα και ο εφησυχασμός, φανερώνεται δραματικά σε μια κακή στιγμή. Ακόμα και από την απλή επικοινωνία με τον προφορικό λόγο, κανένας δεν μπορεί να θυμάται ακριβώς όσα άκουσε και δεν έχουμε τα χρονικά περιθώρια για να παρατηρήσουμε όσα μεταδίδονται σαν σωστές και αρκετές πληροφορίες. Αντιθέτως η φαντασία, οι παρεξηγήσεις, η φλυαρία, οι απορίες και οι έξυπνες προσπάθειες για τη διαφωνία γεμίζουν τις ώρες και συντηρούν το ενδιαφέρον στις ανθρώπινες σχέσεις.

Η εμπιστοσύνη συνδέεται με όλα τα φαινόμενα συμπεριφοράς κάθε βιολογικού σώματος και με την πιο φανταστική προοπτική στην ανθρώπινη ζωή.

· Συνδέεται με τις πληροφορίες των αισθητηρίων οργάνων και με τις στιγ-

μιαίες επιλογές για τη διατήρηση της ζωής.

· Συνδέεται με τις σκέψεις, με τις εκτιμήσεις και με τις συναισθηματικές φορτίσεις του ατόμου ξεχωριστά.

· Συνδέεται με τη συμπεριφορά μεταξύ των μελών μιας οικογένειας.

· Συνδέεται με τις συνεργασίες, με τις φιλίες και τη συνεννόηση.

· Συνδέεται με τη μεταβίβαση της εμπειρίας και με τη διδασκαλία.

· Συνδέεται με το εμπόριο, με τις υπηρεσίες, με την εργασία των ειδικών και με κάθε οικονομική εκμετάλλευση.

· Συνδέεται με την εφαρμογή της επιστημονικής γνώσης, με την παραγωγή προϊόντων και με τις κατασκευές.

· Συνδέεται με τις μεγάλες προσδοκίες, με τους μεγάλους στόχους και με τις προβλέψεις.

· Συνδέεται με την εξουσία, με την πολιτική και με τις εκλογικές διαδικασίες.

· Συνδέεται με την εξάπλωση των ιδεολογιών και των θρησκειών.

· Συνδέεται με την ενημέρωση, με την κοινή γνώμη και με τις φήμες

· Συνδέεται με όλες τις επιλογές μας για να ζήσουμε υγιείς και ασφαλείς.

· Συνδέεται με το φανατισμό και με τις πρωτοβουλίες

Οι άνθρωποι πέφτουν θύματα πλάνης και απογοητεύονται όταν οι προσδοκίες διαψεύονται και όταν η εμπιστοσύνη προδίδεται. Η ανασφάλεια και η φοβία συνήθως δεν ταιριάζουν με την άποψη για δύναμη και επιτυχία. Όμως και αυτά χρειάζονται στη ζωή, όπως φαίνεται και ευρύτερα στη φύση. Ειδικά όταν ξεπερνάμε τις δυνατότητές μας και όταν αντιλαμβανόμαστε τις αδυναμίες μας. Λ.χ. ωραία η εικόνα ενός γενναίου άντρα και ενθαρρυντική, αλλά και μεγάλη η απογοήτευση ή η λύπη όταν αυτός αποτύχει και ακόμα χειρότερα όταν από τη δράση του επέλθει μια μεγαλύτερη καταστροφή. Απογοητευτική η αδράνεια απέναντι σε έναν οπλισμένο ληστή, αλλά έτσι πιθανό να αποφευχθούν τα χειρότερα. Συχνά χρειάζεται η αυτοσυγκράτηση και η απόφαση μετά από σκέψη και ίσως η κατάρτιση ενός έξυπνου σχεδίου (διανοητικό πλεονέκτημα που δεν έχουν τα ζώα). Η πνευματική προσπάθεια πριν από τη δράση μοιάζει με έλλειψη δράσης, με αδυναμία και με χάσιμο χρόνου. Αυτή είναι η δύναμη του πνεύματος και όχι η δύναμη μιας βροντερής φωνής ή μιας βίαιης και βιαστικής συμπεριφοράς.

<> Εξάλλου, παρατηρούμε ότι τρία ελαττώματα στη γνώση τη μεταμορφώνουν σε ψευδαίσθηση γνώσης και αξιοπιστίας και βυθίζουν τη σκέψη πιο βαθιά στην άγνοια:

· Γνώση, χωρίς παρατήρηση ή χωρίς επιβεβαίωση στην προσωπική εμπειρία; Γνώση η οποία γίνεται δεκτή από ανασφάλεια μήπως εμείς φανούμε αγράμματοι, χαζοί ή ανενημέρωτοι ή για κάποια άλλη σκοπιμότητα, αυτή δεν είναι αξιόπιστη γνώση μας. Είναι πίστη μας, είναι βιαστική βεβαιότητα, είναι ένα στοίχημα με πολλές πιθανότητες, όχι όμως γνώση που διαφέρει από τη θρησκευτική πίστη. Όταν η απόδειξη και η γνώση χρειάζονται το μυαλό ενός ειδικού ή ενός προνομιούχου προσώπου και την ικανότητα ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή, τότε αυτή δεν είναι απόδειξη ούτε γνώση. Είναι ένα μυστικό για λίγους τυχερούς!

· Ο (μεροληπτικός) περιορισμός της περιοχής έρευνας, απόσπαση από άλλα εξαρτημένα φαινόμενα, αφαίρεση των γενικότερων φαινομένων που ρυθμίζουν τις ιδιαίτερες περιπτώσεις, παρατήρηση και έρευνα αποκλειστικά των επιμέρους πραγμάτων, η οποία αφήνει στο σκοτάδι το ρόλο της ολότητας και του συνόλου για την ύπαρξη, τη σύνδεση και για τη ρύθμιση των σχέσεων μεταξύ των μερών.

· Ο ρόλος της γνώσης και της σκέψης για την παραπλάνηση, την εξαπάτηση και για τη δημιουργία ανόητων προτύπων, βραχύβιων ηθικών αξιών και άσκοπων δράσεων. Η γνώση και η λογική δεν είναι ενάντια στην άγνοια και στον παραλογισμό, ένα δόγμα το οποίο ρυθμίζει τη δράση του ανθρώπου, οργανώνει την κοινωνία και διδάσκεται από την εποχή του Ευρωπαϊκού Διαφωτισμού. Η σκέψη μπορεί να ακυρώσει και να εμποδίσει τη γνώση και η τελευταία, επίσης μπορεί να ακυρώσει και να εμποδίσει τη σκέψη.

>>> Γι' αυτό είναι απαραίτητο, η γνώση και η πληροφορία να συνδεθεί με την αυτογνωσία και με τον εσωτερικό προορισμό του πνεύματος. Αυτή η πνευματική σύνδεση είναι το έργο της ηθικής.

<> Επιπλέον μια παρατήρηση για το πώς η γνώση ξεκινάει και επηρεάζει ένα βιολογικό σώμα είναι ανάλογης σπουδαιότητας με τις αστρονομικές και μικροσκοπικές παρατηρήσεις, που χρειάζονται για να ερμηνεύσουμε την αρχή του κόσμου. Είναι τόσο πολύ σημαντική, διότι από μια παρατήρηση που γίνεται μέσα στο πνεύμα μας, χωρίς κανένα όργανο ή κάποιο εργαλείο αποκαλύπτονται συγχρόνως τρία κεντρικά ζητήματα της φιλοσοφίας σχεδόν μαζί με τη λύση τους: Οι πρώτες πληροφορίες από τις αισθήσεις για τον εξωτερικό κόσμο, ήδη είναι αφηρημένες και γενικές έτσι όπως είναι οι έννοιες των λέξε-

ων ή των συμβόλων μας. Και αυτό σημαίνει:

1) Αισθήσεις και νόηση είναι αζεχώριστα. Η αντίθεση μεταξύ των αισθήσεων και της νόησης είναι στην προέλευση της πληροφορίας και όχι στον τρόπο με τον οποίο η πληροφορία σχηματίζεται. Ο τρόπος που αυτή σχηματίζεται, η βιολογική αρχή λειτουργίας, το μόνιμο φαινόμενο που αξιοποιείται είναι η αφαίρεση, το φιλτράρισμα, η εκτίμηση και η επιλογή. Όπως δεν λείπουν οι πληροφορίες των αισθήσεων από τη νόηση, έτσι δεν λείπει ποτέ η νόηση από τις αισθήσεις.

2) Χωρίς πληροφορία και γνώση δεν υπάρχει ζωή. Επομένως, αν νόηση και αισθήσεις είναι αδιαχώριστα, τότε θεωρητικά η πιο απλή αίσθηση στην πιο απλή μορφή ζωής (φανταστείτε ένα μικροοργανισμό) επίσης γίνεται με νόηση. Η αρχή του σχηματισμού της πληροφορίας δεν ερμηνεύει μόνο τι είναι η γνώση και η πληροφορία. Ερμηνεύει ότι χωρίς γνώση και πληροφορία δεν μπορούμε να φανταστούμε καμία ζωή. Δηλαδή επιβάλλεται να γίνει ταύτιση της ζωής ή της ψυχής με την πληροφορία. Εκτός αν ανακαλύψουμε μια μορφή ζωής ή ψυχής που δεν έχει καμία πληροφορία. Χωρίς καμία πληροφορία, σημαίνει χωρίς νόηση αλλά και χωρίς αισθήσεις, αφού αυτές δεν είναι τίποτε άλλο από νόηση.

3) Η έρευνα για τον προορισμό της ζωής συνδέεται με την έρευνα για μια κοινή πραγματικότητα που δεν εντοπίζεται στα αισθητά πράγματα. Ο κόσμος, λοιπόν, εμφανίζεται αποδεδειγμένα με αφαίρεση, μεροληπτικά και οι πληροφορίες επιλέγονται έτσι (προσαρμοσμένα) για την επίτευξη της βιολογικής ισορροπίας και για τη διατήρηση της ζωής. Θα ερευνούμε τον κόσμο των αισθήσεων και θα ζούμε μέσα σε αυτόν σαν να μην ήταν αφηρημένος ή θα αναζητήσουμε την κοινή πραγματικότητα έξω από τις αισθήσεις;

Η διαπίστωση για τη στενότερη σχέση της διάνοιας ή νόησης με τις αισθήσεις και για την ταυτότητα της διάνοιας με το σύνολο του λεγόμενου εσωτερικού κόσμου είναι τεράστιας σημασίας. Είναι παρόμοια με εκείνη που έγινε στο χώρο της Φυσικής, όταν ο Maxwell εξήγησε ότι το φως είναι μόνο ένα μικρό μέρος της ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας. Είναι παρόμοια και με την άλλη που έκανε αργότερα ο Einstein, όταν έδειχνε ότι η ύλη και η ενέργεια είναι ανταλλάξιμες σαν μία και η ίδια ουσία. Μετά από αυτές τις σύντομες σκέψεις δεν θα βρούμε υπερβολική αυτή την εκτίμηση.

<•> **Οι διαπιστώσεις και ο συνδυασμός των απόψεων** με τα οποία η Ηθική του εσωτερικού προσανατολισμού ξεχωρίζει από την ηθική όπως έχει εμφανιστεί μέχρι σήμερα, από άλλες φιλοσοφικές προσπάθειες.

- Χάσμα μεταξύ σκέψης και γνώσης. Με τη γνώση δεν αποτρέπονται τα λάθη και οι φαντασιώσεις στη σκέψη, ούτε η σκέψη χρησιμεύει μόνο για τη γνώση.

- Το νόημα της γνώσης και της επιστήμης αναθεωρείται. Η φαντασία συγχέεται με τα πράγματα και η εμπειρία ενισχύει και τις ψευδαισθήσεις. Επιπλέον, ο σκοπός της γνώσης συνήθως δεν είναι η *απαλλαγή από τις φαντασιώσεις, αλλά το αντίθετο.*

- Η ζωή ερμηνεύεται ως φαινόμενο φυσιολογικής συμπεριφοράς με φαντασία, άγνοια, μεροληψία και με βιαστικές εκτιμήσεις, δηλαδή με παρανοϊκό πνεύμα (που αναζητάει την επιβεβαίωση και την ασφάλεια μέσα στον υλικό κόσμο). Η ζωή χωρίς αυτογνωσία είναι φυσιολογική, δεν είναι ηθική.

- Η ανθρώπινη ιστορία υποβαθμίζεται σαν τυχαία γεγονότα από τη δράση παρανοϊκών ζώων, που εστίασαν τις δυνάμεις τους για την εδραίωση της παρουσίας τους, για την ασφάλειά τους, για τη χαλάρωσή τους και την ικανοποίηση των αναγκών τους, για τις κοινωνικές σχέσεις τους και για την επίλυση των διαφορών τους.

- Η ηθική δεν περιορίζεται σε σκέψεις και δράσεις για προσφορά. Θεμελιώνεται με την έννοια του πνευματικού προσανατολισμού και με την παρατήρηση για τη στενή σχέση της σκέψης με τη ζωή και τη δράση. Έτσι αποδεικνύεται θεμελιακή γνώση για τη ρύθμιση της σκέψης και της συμπεριφοράς παγκοσμίως και χωρίς να εισαγάγουμε άγνωστους κόσμους και θεούς. Εκκινώντας με παρατηρήσεις για το τι είναι και τι γίνεται στο πνεύμα μας, μεταβάλλεται η άποψή μας για όλο τον κόσμο. Η προτεραιότητα για τον εαυτό μας είναι φυσικό και βιολογικό φαινόμενο και προϋπόθεση για την ηθική ρύθμιση της ζωής.

- Η (αυθόρμητη) καλοσύνη ενοποιείται με την έννοια του δικαίου και της αμεροληψίας. Η ηθική χρειάζεται και την επιτυχημένη σκέψη, γνώσεις και σωστές εκτιμήσεις και τότε γίνεται πιο αντιδραστική και λιγότερο συμβιβαστική, απέναντι σε άδικες συμπεριφορές που ξεκινούν από το ψέμα και το λάθος. Ο καλός πρέπει να είναι και δίκαιος και η ηθική είναι πνευματικός τρόπος ζωής.

· Η φυσική αναστατώνεται και εκεί που δεν υπήρχαν λύσεις, αυτές αποκαλύπτονται απλοποιημένα από μια γρήγορη έρευνα με σκοπό την αυτογνωσία. Η αρχή του κόσμου γίνεται με τη συμμετοχή του σταθερού συνόλου, το οποίο ανιχνεύεται σαν κενός χώρος...

· Το ζήτημα του Θεού εισέρχεται σε ερευνητική περιοχή (σαν παγκόσμιο πνεύμα) και συνδέεται με τους φυσικούς νόμους και με την αρχή του βιολογικού σώματος.

· Η αρχή της ζωής ερμηνεύεται για πρώτη φορά με φυσικούς νόμους, με φυσικά φαινόμενα, χωρίς ίχνος φαντασίας και πάντα με το κοινό λεξιλόγιο. Το παγκόσμιο πνεύμα εμφανίζεται σαν κενός χώρος και περιορισμένο με το συγχρονισμό των δομικών στοιχείων...

· Η ηθική ενός πνεύματος με αυτογνωσία έχει προέλευση από τον κόσμο σαν αυτοτελές σύνολο και δεν είναι μια ανθρώπινη επινοήση.

· Οι ανθρώπινες σχέσεις και η κοινωνία επιβιβαιώνουν το δράμα και την ανοησία από την ασυγκράτητη δράση με εξωτερικές αξίες, από την έλλειψη σκέψης για αυτογνωσία και από την υπερβολική βεβαιότητα κι εμπιστοσύνη.

· Στα ζητήματα της πολιτικής, τονίζεται η προτεραιότητα για ένα πολιτισμένο κράτος να φροντίζει για την επιβίωση των ανθρώπων, έτσι ώστε αυτή να μην εξαρτάται (στοιχειωδώς και με όρους) από την αμειβόμενη εργασία, με τη λογική της ζούγκλας.

· Αποκαλύπτεται η τρομακτική παράνοια της νομοθεσίας, κρυμμένη πίσω από τη λάμψη των παγκόσμιων ηθικών αρχών. Όταν μπορείς να κλέψεις και να εκμεταλλευθείς τις αδυναμίες του κόσμου με την προστασία των νόμων και του κράτους, τότε γιατί να βιαστείς να κλέψεις αυτοπροσώπως, με τον παραδοσιακό τρόπο, που γίνεται εύκολα αντιληπτός;

· Η έρευνα με ορθολογική σκέψη αποδεικνύεται αποκαλυπτική και ενοποιητική για ένα πλήθος ανεξάρτητων και τυχαίων παρατηρήσεων της εμπειρίας. Τα ψυχικά φαινόμενα ανάγονται σε διανοητικές εκτιμήσεις και σε πληροφορίες. Ένα πλήθος ανθρώπινων συμπεριφορών ερμηνεύονται με τις πληροφορίες της σκέψης, με τις εκτιμήσεις που γίνονται σε αυτές και με τις αντιδράσεις που προκαλούνται με την εκτίμηση για σταθερότητα και επιτυχία ή αντιθέτως για διατάραξη της ισορροπίας και για αποτυχία. Η κοινωνική ζωή ξεκινάει με τις σχέσεις εμπιστοσύνης και οι τελευταίες συνδέονται αξεχώριστα με τις σκέψεις. Η αρχή της πληροφόρησης από τα αισθητήρια όργανα επίσης αποκαλύπτεται σαν γνωστική διεργασία με αυτόματη αφαίρεση. Οι

πνευματικές αδυναμίες συνδέονται με τους φυσικούς και βιολογικούς περιορισμούς. Αποδεικνύεται ότι η γνώση πλησιάζει στη φαντασία. Σε αυτή τη διαπίστωση καταλήγουμε όχι μόνο με περιγραφή για το πώς σχηματίζεται η γνώση, αλλά και από την εμπειρία για τη (μεγαλομανή) συμπεριφορά του ανθρώπου, η οποία ερμηνεύεται από τα λάθη, τα ψέματα και την παράνοια. Το πλήθος των εξωτερικών πραγμάτων, επίσης ερμηνεύονται σαν φαινόμενα ισορροπίας, που ξεκινούν με τις πιο γρήγορες διακυμάνσεις σε μια σταθερή ποσότητα και αυτές τις ονομάζουμε “δομικά στοιχεία”.

Ενοποιημένη Απάντηση, δηλαδή: ♪ Ηθική ♪ Ψυχολογική ♪ Λογική ♪ Κοσμολογική ♪ Πολιτική	>>> Μην πεις ότι δεν ήξερες >>> Μάθε πριν σου τύχει >>> Σκέψου καλύτερα, δράσε λιγότερο >>> Δραπέτευσε από τις φαντασιώσεις σου >>> Τα χειρότερα δεν θα τα αποφύγεις
--	--

ΤΙΤΛΟΙ ΠΟΥ ΣΥΝΟΨΙΖΟΥΝ (ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΣΤΟ ΠΛΗΡΕΣ ΒΙ- ΒΛΙΟ)

- + Πρόλογος
- + Τα κεντρικά ζητήματα της παγκόσμιας διακήρυξης

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

>>> ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΣΤΗ ΣΚΕΨΗ, ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ. Η ΓΝΩΣΗ ΠΛΗΣΙΑΖΕΙ ΣΤΗ ΦΑΝΤΑΣΙΑ. Η ΠΙΟ ΣΤΕΝΗ ΣΧΕΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΨΥΧΗΣ, ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΝΟΗΣΗΣ

- + Η διαφορά μεταξύ σκέψης και γνώσης (Κεφάλαιο)
- Η σκέψη δεν κολλάει στη μνήμη, ούτε χάνεται στη φαντασία
- Η βιαστική εκτίμηση της αξιοπιστίας. Ευπιστία και δυσπιστία
- Η αδυναμία της μνήμης και ο προφορικός λόγος
- Πολλές παγκόσμιες φαντασιώσεις και ανόητες απόψεις έχουν φανερωθεί στην παγκόσμια ιστορία της φιλοσοφίας
- + Η ριζική διαφορά του ανθρώπου από τα άλλα ζώα
- + Αξίωμα: Η σκέψη και το πνεύμα συνδέονται στενά και μόνιμα με την ανθρώπινη συμπεριφορά
- + Η φαντασία και η απροσδιοριστία μέσα στη σκέψη
- + Η αξιοπιστία από copy/paste της γνώσης
- + Το συγκεκριμένο και το γενικό
- + Η παγκόσμια προκατάληψη για την αμεροληψία στην έρευνα
- + Η πραγματικότητα που λείπει και η τύχη
- + Η διάρκεια ύπαρξης των πραγμάτων
- + Προκατάληψη για την εύκολη γενίκευση
- + Η γνώση πέρα από την προσωπική εμπειρία
- + Το σκότος στην εμβάθυνση
- + Παγκόσμια προκατάληψη για την απόλυτη ακρίβεια στη γνώση
- + Η σχετικότητα της χρησιμότητας και τα μαθηματικά
- + Τι είναι η αλήθεια και η εμπιστοσύνη
- + Πράγματα, λέξεις και έννοιες
- + Συνοπτικά η εξάρτηση της εμπειρίας από τη σκέψη
- + Οι αισθήσεις είναι τρόποι της νόησης (Η αξεχώριστη σχέση της νόησης με τη ζωή, χωρίς ερμηνεία των φυσικών φαινομένων)
- + Το φαινόμενο της ζωής/ψυχής επίσης ξεκινάει με αφαίρεση πληροφοριών

- + Συμπεριφορές και γεγονότα από φαντασιώσεις
- Η μαζική εξάπλωση πολλών ψεμάτων
- + Για τη μέτρηση της νοημοσύνης
- + Θεμελιακές παρατηρήσεις για τη σύνδεση της σκέψης με τη γνώση
- Η ηθική προστασία απέναντι στην εξαπάτηση, από τις πρώτες σκέψεις
- + Πρόταση - Άσκηση

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

>>> Η ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗ ΔΥΝΑΜΗ ΤΗΣ ΣΚΕΨΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΚΑΙ Η ΑΞΕΧΩΡΙΣΤΗ ΣΧΕΣΗ ΤΟΥΣ. Ο ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΗΘΙΚΗΣ

- + Συνοπτικά για τη στροφή της σκέψης μέσα στο πνεύμα
- + Η εκτίμηση για βεβαιότητα και για αμφιβολία κινητοποιεί τη ζωή
- + Ο πρωταγωνιστικός ρόλος της (κοσμολογικής) ηθικής
- + Η σχετικότητα των εξωτερικών αξιών ή προτύπων
- + Η καλοσύνη χωρίς την έννοια του δικαίου είναι τυφλή
- + Η ηθική δεν είναι οπωσδήποτε κοσμική και κοινωνική συμπεριφορά
- + Η ηθική με το ρυθμιστικό ρόλο της σκέψης θεμελιώνει το δίκαιο
- + Η ηθική είναι τρόπος ζωής και όχι στιγμές συμπεριφοράς
- + Ηθική και φιλανθρωπία (ακόμα και αντίθετα μπορούν να γίνουν)
- + Η ηθική και το δίκαιο ξεκινούν από τις προδιαγραφές του κόσμου
- + Η ηθική βασίζεται σε αναμφισβήτητες γενικές αρχές
- + Για τη θεμελίωση μιας ηθικής που δεν αγνοεί την πραγματικότητα
- + Ψυχολογία και Ηθική. Η πνευματική ασθένεια του εγωκεντρισμού
- + Ένας διαχωρισμός στην εσωστρεφική ζωή. Η ιδιορρυθμία στην ανθρώπινη ζωή κορυφώνεται με το πνεύμα.
- Η ζωή χωρίς αυτογνωσία είναι φυσιολογική, δεν είναι ηθική
- Πνεύμα και βιολογικές ανάγκες
- + Τα συναισθήματα συνδέονται στενά και διαρκώς με τη σκέψη και με τις πληροφορίες
- + Προκατάληψη για την προτεραιότητα που δίνουμε στη δική μας ζωή
- + Σκέψη και αγώνας για την επιβίωση
- + Ο εξωτερικός κόσμος χωρίς εσωτερική προοπτική είναι αδιέξοδος
- + Συνοπτικά η στενή σύνδεση της ηθικής με την ψυχολογία
- + Αν η ζωή μας εκμηδενίζεται, αυτό δεν είναι το χειρότερο
- + Αποδεσμευμένη η ηθική από τη γνώση και την (ερευνητική) σκέψη στις δύο μεγάλες θρησκείες

- + Φυγή από τα προβλήματα με φαντασιώσεις και με έξυπνες θεωρίες...
- + Ηθική, ευτυχία και σκέψη
- + Σε λίγες σειρές τα γερά θεμέλια της παγκόσμιας (ή κοσμολογικής) ηθικής
- + Μην πεις ότι δεν ήξερες...

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ (ΣΕ ΞΕΧΩΡΙΣΤΟ ΒΙΒΛΙΟ)

>>> ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΕΥΡΥΤΕΡΑ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ. (Ηθική και ψυχολογία με τον κόσμο ερμηνευμένο ως πλήρες Σύμπαν και με φυσικά φαινόμενα)

- + Ο ευρύτερος κόσμος πέρα από τη δική μας ατομική ζωή

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

>>> ΑΠΟ ΤΗΝ ΗΘΙΚΗ ΣΤΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ – ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

- + Συνεργασία και ανταγωνισμός ξεκινούν μαζί και η παράνοια γίνεται ομαδική
 - Χωρίς την ηθική, η ελευθερία μπορεί να γίνει πιο ανεπιθύμητη
 - + Πλούσιοι και φτωχοί, ηγέτες και υπηρέτες, αφεντικά και εργάτες, το ίδιο ανήθικοι (με αποστροφή για το πνεύμα)
 - + Το πέρασμα από την Ηθική έρευνα στην πολιτική άποψη
 - + Η ψευδαίσθηση ότι επιλύονται τα προβλήματα στις ανθρώπινες σχέσεις και συνεργασίες, ενώ αυτά αναπαράγονται ή μετακλιούνται
 - Συνεργασίες με περιφρόνηση της ηθικής και ανευθυνότητα
 - Ομαδικές προσπάθειες και συνεργασίες με και για εκμετάλλευση της εμπιστοσύνης
 - + Τα κοινωνικά φαινόμενα δεν μπορούν να ερμηνευτούν με αφαίρεση της εσωτερικής πραγματικότητας
 - + Με την πολιτική επιδιώκονται, εκπροσωπούνται και εξυπηρετούνται ομαδικά συμφέροντα και με ανταγωνιστικές σχέσεις
 - + Ο μπερδεμένος ρόλος της επιστήμης
 - + Η επαγγελματική εκμετάλλευση της άγνοιας και το ψέμα στην κοινωνία με την κάλυψη της επιστήμης
 - + Η αδικία μέσα στην κοινωνία αμφισβητεί (ή υπονομεύει) την πολιτική εξουσία και τη νομιμότητά της
 - + Η εξάρτηση της επιβίωσης από τη χρηματική αμοιβή και η αδιαφορία του κράτους
 - Η εκμετάλλευση της ανάγκης και η δουλεία
 - Η εξάρτηση της επιβίωσης από μια μικρή αμοιβή

- Η αδιαφορία του ανήθικου κράτους
- + Συνοπτικά ο σκοπός και οι πολιτικές προτεραιότητες του ηθικού κράτους
- + Ο πνευματικός πόλεμος και η πολιτική δύναμη της δημιουργικής σκέψης
- + Η αδικία συντηρείται και αναπαράγεται με τους νόμους του κράτους

ΜΕΡΟΣ ΠΕΜΠΤΟ

- + Σύνοψη και θεμελιακές σκέψεις
- + Πληροφορίες σχετικές με το βιβλίο
- + Σημειώσεις

► Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΘΙΚΗ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ. Υπότιτλος: Οι φαντασιώσεις και τα ψέματα

του ανθρώπου χωρίς αυτογνωσία ◀

Κεντρικές ιδέες για μια παγκόσμια Ηθική. Το βιβλίο εστιάζει σε μια εκσυγχρονισμένη Ηθική θεμελιωμένη στην (υπερ)φυσική προτεραιότητα του πνεύματος προς τον εαυτό του και έχει την προοπτική ενός παγκόσμιου μανιφέστου. Τα ζητήματα για την ανθρώπινη σκέψη και για τη γνώση συνδέονται με την ανθρώπινη συμπεριφορά και ψυχολογία. Δηλαδή η Ηθική καθορίζεται ενοποιημένη με τη Λογική και με τη διαχείριση της σκέψης. Χωρίς αμερόληπτη και ερευνητική σκέψη, χωρίς ειλικρίνεια και επίγνωση για την άγνοια των εξωτερικών πραγμάτων, χωρίς σωστές πληροφορίες και εκτιμήσεις, η ζωή δεν μπορεί να είναι ήρεμη και παρασύρεται σε άδικη και άσκοπη δράση. Η Ηθική με εσωτερικό προσανατολισμό (σε σύζευξη με τη σκέψη) έτσι εκσυγχρονισμένη, στοιχειωδώς υποστηρίζεται με τις πιο απλές παρατηρήσεις για τους φυσικούς περιορισμούς στη ζωή και ενοποιείται με τους φυσικούς νόμους (δηλαδή ηθική που δεν αγνοεί την κοσμολογία). Οι σκέψεις επεκτείνονται μέχρι τα κοινωνιολογικά και πολιτικά ζητήματα, συνδέοντας την παγκόσμια ηθική με τις σχέσεις εμπιστοσύνης.

Οι κατευθυντήριες απόψεις για την ασφαλή πορεία της ζωής και οι πνευματικές αξίες υποβαθμίζονται και αντιμετωπίζονται σαν μεταφυσικά ζητήματα, διότι δεν ευνοούν τα σχέδια, τις επιθυμίες και τους στόχους των φιλόδοξων και των "υλιστών" ανθρώπων... Ο εξωστρεφής τρόπος ζωής στηρίζεται σε πολλές φαντασιώσεις, σε ψέματα και σε βιαστικές σκέψεις, όχι στην αυτογνωσία και συμπίπτει με εγωκεντρικό τρόπο ζωής και νοοτροπία. Ο εγωισμός, η μεροληψία, η μεγαλομανία και το παρανοϊκό πνεύμα είναι οι άλλες απόψεις του υλιστικού τρόπου ζωής και αντίληψης για τον κόσμο. Η Ηθική με εσωτερικό προσανατολισμό ξεριζώνει πολλές φαντασιώσεις. Πιο γρήγορα απ' όσο φαίνεται, όλες οι θρησκείες θα αντικατασταθούν από την κοσμολογική Ηθική. Αλλά και η γνώση θα πάψει να θεωρείται μονομερώς ως πλεονέκτημα για τη ζωή και την έρευνα...

ΣΚΕΨΗ & ΖΩΗ

Σελίδες 600 | 17,00x24,00cm

ISBN 978-960-93-6089-0 | ©2014

Τιμή: 20,00€ (~ 0,03€ /σελ.) | Print on Demand

© Copyright: Κωνσταντίνος Γ. Νικολουδάκης

Τηλ.: 210 48 11 373, κιν.: 6932 77 33 73

E-mail: filosofiagr@yahoo.gr, info@kosmologia.gr

<http://www.kosmologia.gr>